

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY MORĄG OBSZAR MIASTA I TERENY
WIEJSKIE**

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO I POLITYKA PRZESTRZENNA
NA TLE UWARUNKOWAŃ ROZWOJU**

Jednolity tekst

JEDNOLITY TEKST STANOWI ZAŁĄCZNIK NR 2 DO UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W MORĄGU
NR XIV / 238 / 20 Z DNIA 07.02.2020 R.

MORĄG 2020 ROK

ZESPÓŁ PROJEKTOWY ZMIANY STUDIUM

mgr inż. Teresa Szymankiewicz – Szarejko – Główny Projektant
(uprawnienia urbanistyczne nr 1576)

inż. Hanna Jędrasik – systemy komunikacyjne i transportowe

mgr inż. arch. krajobr. Dariusz Niedziela – ekofizjografia i prognoza strategiczna

mgr inż. Jolanta Chałkowska – obsługa ludności i procedura formalno - prawna

mgr Piotr Jędrasik - opracowanie komputerowe

ZMIANA STUDIUM GMINY MORĄG OBSZAR MIASTA I OBSZARY WIEJSKIE (WMBPP w Olsztynie)

- **mgr inż. Teresa Szymankiewicz – Szarejko – Główny Projektant**
(uprawnienia urbanistyczne nr 1576)
Północna Okręgowa Izba Urbanistów Nr G-090/2002)
- **mgr inż. Mariola Sarna** - zagospodarowanie przestrzenne,
Północna Okręgowa Izba Urbanistów Nr G-206/2006
- **mgr inż. arch. Paulina Lemańczyk** – zagospodarowanie przestrzenne,
Północna Okręgowa Izba Urbanistów Nr G-207/2006
- **dr Marta Gwiazdzińska – Goraj** – zagospodarowanie przestrzenne,
Północna Okręgowa Izba Urbanistów Nr G-208/2006
- **inż. Ewa Osuchowska** – zagospodarowanie przestrzenne
- **mgr Katarzyna Krzymowska** – uwarunkowania przyrodnicze,
- **mgr inż. Aleksandra Lewalska** – komunikacja,
- **Leszek Buszyło** – opracowanie graficzne,
- **mgr inż. Szymon Puławski** – opracowanie graficzne.
- **inż. Jolanta Chałkowska** - procedura formalno-prawna,
współpraca z ramienia Urzędu Miejskiego w Morągu.

SPIS TREŚCI	STRONA
Zespół projektowy	2
I. Wstęp	5
I.1. Podstawa prawna, cel i zadania zmiany studium gminy	5
I.2. Metodyka opracowania	6
I.3. Elaborat studium	7
I.4. Cele rozwoju	8
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA I GMINY	9
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
II. 1. Uwarunkowania przyrodnicze	9
II. 1. Tereny i obiekty prawnie chronione	9
II. 2. Uwarunkowania ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego	13
UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
II. 3. Uwarunkowania rozwoju społecznego i przemiany demograficzne	16
II. 4. Sieć osadnicza	19
II. 5. Rozwój gospodarczy gminy	20
II. 6. Nadrzędny układ komunikacyjny	21
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO Z OKREŚLENIEM POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TLE UWARUNKOWAŃ ROZWOJU	22
III. 1. Kierunki oraz zasady ochrony i kształtowania środowiska	22
III.1.1. Tereny i obiekty prawnie chronione	22
III.1.2. Obszary postulowane do objęcia ochroną	24
III.1.3. Kierunki polityki przestrzennej dotyczące obszarów chronionych	24
III.1.4. Zagrożenia i ochrona środowiska przyrodniczego	25
III.1.5. Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego	26
III.1.6. Tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych	27
III.1.7. Udokumentowane złoża kopalin i wód podziemnych oraz tereny gómicze	27
III.1. 8. Walory krajobrazowe	31
III. 2. Kierunki oraz zasady ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	31
III.2.1. Wytyczne konserwatorskie	31
III. 3. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych	33
III.3.1. Rolnictwo i leśnictwo	33
III.3.2. Turystyka	35
III.3.3. Przemysł i rzemiosło produkcyjno - usługowe	36
III. 4. Kierunki rozwoju sieci osadniczej oraz obsługi ludności gminy na tle przemian demograficznych	36
III. 5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa w mieście	38
III. 6. Ocena warunków mieszkaniowych, bilans terenu z uzasadnieniem rozwiązań studium	39
III. 7. Podstawowe standardy zagospodarowania przestrzennego przyjęte w studium gminy	46
III. 8. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta	47
III. 9. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno przestrzennej gminy	52
III.10. Kierunki rozwoju systemu komunikacji w mieście	58
III. 11. Kierunki rozwoju systemu komunikacji w gminie	59

III. 12. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej w mieście	61
III. 13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej w gminie	62
III. 14. Podstawowe elementy polityki przestrzennej	68
III.14.1. Lista ważniejszych zadań dla realizacji celów publicznych	68
III.14.2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych	70
III.14.3. Polityka gospodarki nieruchomościami gminnymi	70
III.14.4. Polityka przestrzenna związana z obronnością i bezpieczeństwem państwa	70
III.10.5. Ochrona przeciwpożarowa	71
IV. Wykaz stanowisk archeologicznych	71

I. WSTĘP

I.1. Podstawa prawna, cel i zadania studium

Zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku rozdział 2, Art. 9, oraz na podstawie Uchwały nr XLII/652/18 z dnia 18 maja 2018 roku Rady Miejskiej w Morągu, Burmistrz przystąpił do opracowania kolejnej (szóstej) zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie w zakresie obszaru miasta Morąg. Obecna zmiana studium dotyczy wyłącznie obszaru miasta. Zmiana ta wynika z rozwoju gospodarczego i przestrzennego miasta Morąga. Powoduje to brak terenów rozwojowych miasta, co skutkuje lokalizowaniem nowej zabudowy poza obszarem funkcjonalnie związanym z miastem.

Niniejsza zmiana studium ma na celu powiązanie i wpisanie nowych terenów w istniejący układ funkcjonalno - przestrzenny miasta. Funkcjonalny układ miasta, który powstawał przez setki lat z reguły jest układem hermetycznym. W tym wypadku przebudowywany wielokrotnie układ komunikacyjny oraz warunki naturalne spowodowały, że jest to układ otwarty na nowe tereny. Sprawdzenie otwartości układu będzie realizowane przy opracowaniu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Morąg.

Pierwsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało uchwalone przez Radę Miejską w Morągu Uchwałą Nr XXI/193/00 z dnia 14 czerwca 2000 roku.

Pierwsza zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Morąg została uchwalona przez Radę Miejską w Morągu uchwałą nr I/680/06 z dnia 26 lipca 2006 roku

Druga zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie została uchwalona przez radę miejską w Morągu uchwałą nr XVI/227/07 z dnia 27 grudnia 2007 roku

Trzecia zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg obszar miasta i obszary wiejskie została uchwalona przez Radę Miejską w Morągu uchwałą nr XXI/354/08 z dnia 26 czerwca 2008 roku

Czwarta zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie została uchwalona przez Radę Miejską w Morągu uchwałą nr L/797/14 z dnia 7 listopada 2014 roku. Dotyczyła ona głównie obszaru miasta.

Piąta zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg tereny wiejskie rozpoczęta uchwałą intencyjną nr XXIV/340/16 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 30 września 2016r, a została uchwalona Uchwałą nr XL/617/18 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 29 marca 2018 roku.

Szósta zmiana opracowywana obecnie obejmuje obszar miasta i została rozpoczęta uchwałą nr XLII/652/18 z dnia 18 maja 2018 roku Rady Miejskiej w Morągu.

W związku z uchynieniem w trybie nadzorczym przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego uchwały zatwierdzającej zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie w zakresie obszaru miasta Morąg, wprowadza się zmiany do jednolitego tekstu

stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały. Zmiany dotyczą dwóch aspektów. Pierwszy to wprowadzenie do jednolitego tekstu załącznika graficznego obejmującego uwarunkowania rozwoju miasta Morąg. Drugie to uzupełnienie tekstu uwarunkowań i kierunków zgodnie z uwagami zawartymi w Rozstrzygnięciu Nadzorczym Wojewody Warmińsko – Mazurskiego znak: PN.4131.450.2019 z dnia 5 sierpnia 2019 roku.

Zmiany nie naruszają uzgodnionych z Organami kierunków rozwoju miasta zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Głównie dotyczą one uzupełnienia części uwarunkowań rozwoju oraz stosunku do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w części dotyczącej problemu rewitalizacji na terenie miasta i gminy.

Zmiany wprowadzone do jednolitego tekstu studium zapisane są: **pogrubioną kursywą**

I.2. Metodyka opracowania

Przy opracowaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, obszar miasta i tereny wiejskie”, zwanego dalej **studium miasta**, przyjęto następującą kolejność wykonywanych prac:

- rozpoznanie zasobu istniejących materiałów oraz opracowań,
- analiza zmian w uwarunkowaniach rozwoju zewnętrznych oraz wewnętrznych miasta
- wprowadzenie proponowanych zmian oraz zmian wynikających z obowiązujących obecnie przepisów;
- czynności formalno-prawne przeprowadzone w oparciu o projekt rozporządzenia (z dnia 3 grudnia 2003r.) w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz sposobu dokumentowania prac planistycznych.

Poszczególne etapy opracowania zostały poddane konsultacji z Burmistrzem oraz społecznością lokalną.

Podstawową fazą prac nad studium gminy, decydującą o kierunkach jej rozwoju oraz zasadach zagospodarowania przestrzeni jest analiza i następnie diagnoza uwarunkowań rozwoju, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju, wynikają z położenia gminy w województwie w istniejących i projektowanych systemach oraz układach zewnętrznych. Dotyczą one różnych dziedzin, np. środowiska przyrodniczego, infrastruktury technicznej, systemów transportowych, wdrażanych programów rządowych, zawartych umów międzynarodowych.

Uwarunkowania wewnętrzne stanowią o wartości i możliwości wykorzystania głównych potencjałów rozwoju, tj. przyrodniczego, społecznego oraz gospodarczego. Podsumowaniem uwarunkowań rozwoju jest diagnoza, w której przedstawiony jest pełen obraz miasta i gminy z określeniem barier, ograniczeń, konfliktów oraz zagrożeń i preferencji rozwoju.

Wartość potencjału zawartego w obszarze gminy i miasta w okresie 19 lat uległa nieznaczącym zmianom, są one niewielkie i nie mogą powodować zmian w kierunkach rozwoju, ponieważ nie było w tym okresie kataklizmów, czy innych zdarzeń powodujących spadek wartości potencjału rozwojowego gminy. Ulegał on zmianom w kierunku dodatnim przez rozwój gospodarczy, przestrzenny i zagospodarowania w jednostkach osadniczych. Dodatkowo przemiany świadczą o prawidłowo ustalonych kierunkach polityki przestrzennej. W związku z powyższym do obecnie przeprowadzanej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, w zakresie obszaru miasta Morąg, przyjmuje się diagnozę opracowaną do pierwszej edycji studium.

Zmiany uwarunkowań zostały wprowadzone do niniejszego opracowania jako uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Dotyczy to całości jednolitego tekstu, ponieważ miasto i gmina stanowi funkcjonalną całość powiązaną zarówno liniowymi elementami zagospodarowania przestrzeni jak i oddziaływaniem obszaru miasta na gminę. Sporządzona została mapa uwarunkowań rozwoju miasta, na tle kierunków rozwoju gminy w formie Załącznika nr 1 do jednolitego tekstu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Morąg w zakresie obszaru miasta.

I. 3. Elaborat zmiany studium

Elaborat opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie” składa się z dwóch części.

I część opracowania, która zawiera uzasadnienie przyjętych w studium rozwiązań, została przyjęta z pierwszej edycji opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, obszar miasta i tereny wiejskie”. Jest to „Diagnoza uwarunkowań rozwoju”, składająca się z tekstu oraz map.

II część opracowania uchwalaną przez Radę Miejską w Morągu stanowi jednolity tekst składający się z aktualnych uwarunkowań rozwoju i kierunków z polityką przestrzenną - zatytułowany „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, obszar miasta i tereny wiejskie. Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna. Jednolity tekst” z dokumentacją formalno – prawną studium oraz rysunek miasta w skali 1 : 5 000 i gminy w skali 1:25000.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego.

Art. 9, Ust. 4 „Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych”.

Obecnie opracowywana jest szósta zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, w zakresie obszaru miasta Morąg.

Załączniki do uchwały Rady Miejskiej w Morągu Nr XIV/238/20 z dnia 07.02.2019 roku: **Załącznik nr 1** stanowi rysunek zatytułowany: zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morąg, w zakresie obszaru miasta Morąg skala 1:5 000 Kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityka przestrzenna na tle uwarunkowań rozwoju

Załącznik nr 2 stanowi jednolity tekst zatytułowany: zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morąg w zakresie obszaru miasta Morąg z rysunkiem uwarunkowań rozwoju miasta i gminy stanowiącym załącznik do tekstu. Kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityka przestrzenna

1.4. CELE ROZWOJU

POŚLANNICTWO ROZWOJU

POŚLANNICTWEM SAMORZĄDU LOKALNEGO JEST UKSZTAŁTOWANIE MIASTA I GMINY JAKO ATRAKCYJNEGO, PRZYJAZNEGO I WYJĄTKOWEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WYPOCZYNKU ORAZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO W REGIONIE.

NADRZĘDNĄ ZASADĄ PRZY SPEŁNIANIU POŚLANNICTWA JEST RACJONALNE WYKORZYSTANIE BOGACTWA ZAWARTEGO W POTENCJAŁACH ROZWOJU, DO UZYSKANIA RÓWNOWAGI W ROZWOJU GOSPODARCZYM NA OBSZARZE MIASTA I GMINY.

CEL STRATEGICZNY

Poprawa poziomu życia mieszkańców miasta i gminy poprzez pełniejsze wykorzystanie istniejących potencjałów niezbędnych do rozwoju funkcji gospodarczych tj. rolnictwa, turystyki, przemysłu, drobnej wytwórczości itp. przy równoczesnym utrzymaniu w równowadze środowiska naturalnego.

CELE GENERALNE (grupy celów).

Cele ekologiczne i kulturowe

- Ochrona walorów, warunków funkcjonowania i ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru miasta i gminy do rozwoju funkcji turystycznej.
- Ochrona jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dla celów rozwoju społeczno gospodarczego oraz zabezpieczenia zasobów tych wód w niezmiennym stanie dla przyszłych pokoleń.
- Powiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez stwarzanie warunków do bezpośredniego kontaktu ze środowiskiem, szczególnie na terenach o wysokich walorach przyrodniczych.
- Ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych oraz przystosowania ich do nowych potrzeb w celu wzbogacenia oferty turystycznej obszaru miasta i gminy.
- Wzbogacenie estetyki w jednostkach osadniczych w celu tworzenia współczesnych wartości kulturowych.

Cele społeczno gospodarcze

- Wykorzystanie położenia gminy do rozwoju społeczno gospodarczego.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zminimalizowania bezrobocia oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców miasta i gminy.
- Rozwój funkcji gospodarczych w oparciu o istniejące potencjały zawarte w walorach przyrodniczych i społecznych miasta i gminy.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej

- Zaspokojenie potrzeb ludności poprzez dostarczenie odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej.
- Poprawa warunków technicznych systemów komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych w celu zwiększenia atrakcyjności dla inwestorów oraz polepszenia dostępności do usług mieszkańcom miasta i gminy,

- Likwidowanie kolizji między funkcjonowaniem ekosystemów, a działalnością człowieka przez tworzenie sprawnych i na odpowiednim poziomie systemów infrastruktury technicznej.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY MORĄG OBSZAR MIASTA I TERENY WIEJSKIE

Wstęp

Uwarunkowania rozwoju, są to wyniki analiz dotyczących istniejącego zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy. Składają się z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Uwarunkowania zewnętrzne odnoszą się do czynników, na które gmina nie ma wpływu i stanowią je: przepisy prawne (jak ustawa o ochronie przyrody, prawo wodne, o ochronie zabytków i inne) elementy liniowe zagospodarowania przestrzennego jak: nadrzędny układ komunikacyjny, sieci infrastruktury technicznej wyższego rzędu tj. gazociągi wysokiego ciśnienia, sieci wysokich napięć itp. Zewnętrzne uwarunkowania stanowi także plan województwa, na który gmina może mieć wpływ, gdyż realizowany jest na jej obszarze, ale zadania z planu województwa przyjmuje między innymi w studium gminy. Uwarunkowania zewnętrzne stanowią także powiązania z gminami sąsiednimi i wzajemne oddziaływanie. **Na obszarze gminy Morąg to jest miasta i na terenach wiejskich nie uchwalono, ani nie przystąpiono do opracowania gminnego programu rewitalizacji oraz miejscowego planu rewitalizacji.**

Uwarunkowania wewnętrzne natomiast jest to wynik analiz szeregu czynników wynikających z położenia geograficznego gminy, środowiska przyrodniczego, rzeźby terenu, rozwoju społecznego oraz rozwoju gospodarczego. Jest to analiza, którą się przeprowadza do pierwszego studium, a która się kończy diagnozą. Diagnoza dotyczy szeregu aspektów rozwoju gminy. Oznacza to, że jest ona przeprowadzana w aspekcie obszarowym (waloryzacja przestrzeni), węzłowym (sieć osadnicza) i liniowym układ komunikacyjny, sieci infrastruktury technicznej itp. W wyniku analiz powstają obszary o podobnych uwarunkowaniach tak zwane „obszary funkcjonalne”.

W ramach obszarów funkcjonalnych przeprowadzana jest analiza zmian w przypadku opracowywania opracowania zmiany studium. Na terenach o podobnych uwarunkowaniach przeprowadzanie analizy zmian w zakresie preferencji i ograniczeń rozwoju jest prostsze niż na całej gminie jednocześnie.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

II.1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

II.1.1. Tereny i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Morąg obszary i obiekty cenne przyrodniczo objęte są prawną ochroną przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 z późn.zm..)

Obszar Natura 2000

Na terenie gminy Morąg położony jest fragment obszaru Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczysko Markowo” (PLH280032). SOOS położony jest na terenie trzech gmin Godkowo, Miłakowo i Morąg. Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Na terenie gminy

Morąg położony jest fragment obszaru Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczysko Markowo” (PLH280032).

Uroczysko Markowo PLH280032

Obszar leży w południowej części mezoregionu Równina Warmińska, na granicy z Pojezierzem Iławskim. Ta część Równiny Warmińskiej w krajobrazie zaznacza się występowaniem moreny dennej zbudowanej głównie z gliny. Główną osią SOOS jest rzeka Wąska (dopływ jeziora Drużno). Krawędzie doliny rzeki Wąskiej przecinane są licznymi poprzecznymi wąwozami o bardzo stromych zboczach i dużym spadku podłużnym. Dna wąwozów mają charakter górski z licznymi źródłiskami czynnymi przez cały rok.

Do głównych walorów tego obszaru należy obecność: wielogatunkowych lasów liściastych kwalifikujących się do grądu subatlantyckiego, grądu zboczowego z licznymi gatunkami charakterystycznymi, aktywnych źródeł z charakterystyczną florą oraz fragmentarycznie wykształconymi płatami źródłiskowych lasów olchowych, dużej ilości martwych stojących i leżących drzew - siedliska saproksylicznych bezkręgowców, brioflory, grzybów i porostów populacji pachnicy dębowej, innych siedlisk z Załącznika I DS, jak: jeziora eutroficzne; jeziora dystroficzne; nizinne łąki świeże; torfowisko przejściowe oraz gatunki z Załącznika II DS.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Morąg obszary chronionego krajobrazu występują na skrajnie położonych fragmentach terenu: Narięński OChK – w części wschodniej, OChK Lasów Taborskich – w części południowej, OChK Kanału Elbląskiego – w części południowo-zachodniej, OChK Rzeki Wąskiej – w części północnej i północno-wschodniej.

Zasady gospodarowania przestrzenią oraz rygory i zakazy obowiązujące na obszarach chronionego krajobrazu zawarte są w następujących dokumentach:

Narięński Obszar Chronionego Krajobrazu: Rozporządzenie Nr 148 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Narięńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2633)

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich: Rozporządzenie Nr 150 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2635)

Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego: Uchwała Nr XXX/670/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 09.10.2017r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego.

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej: Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 176, poz. 2572

Rozporządzenie Nr 148)

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Jezioro Skiertąg”

Ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej w Morągu nr IX/157/19 z dnia 30 sierpnia 2019r. ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 września 2019r. poz.4440. Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Jezioro Skiertąg” położony jest na działce stanowiącej własność Skarbu Państwa, o nr ewidencyjnym 231/1 obręb 1

Morąg. Powierzchnia działki wynosi 89,4763 ha. Na terenie Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego obowiązują następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową. Utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 8) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną rybacką i łowiecką;
- 9) umieszczania tablic reklamowych;

Użytki ekologiczne

W gminie Morąg ochroną w postaci użytków ekologicznych objęto:

- **Gorzeń Duży** – jezioro śródlądowe o pow. 0,78 ha w obrębie Słonecznik, Rozporządzenie Nr 39 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Gorzeń Duży" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1672).
- **Gorzeń Mały** – małe jeziorko śródlądowe o pow. 0,46 Rozporządzenie Nr 56 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Gorzeń Mały" (Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2009 r. Nr 105, poz.1689)
- **Rozlewisko Morąskie** - ostoja wielu rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych o pow. 121,63 ha, w obrębie Jędrychówko jest uznane jako użytek ekologiczny (rozporządzeniem Nr 153 z dnia 14 czerwca 1996r. Wojewody Olsztyńskiego) Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Rozlewisko Morąskie", (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1658)

Na terenie użytków ekologicznych obowiązują następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;

- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt a także minerałów,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych.

Lp	nr ew.	Obiekt	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Gmina	Lokalizacja	Rok uznania
42	88	głaz- granit szaroróżowy	500	2	Morąg	m. Lubin, przy domu p. Kozłowskiego	Nr 288/63 25.07.1963 r
43	90	szpaler: dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - 19 szt., klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> - 3 szt., lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> - 2 szt., kasztanowiec biały <i>Aesculus hippocastanum</i> - 2 szt.	300-740	23-28	Morąg	m. Markowo, przy drodze do gajówki	RGZL-op 390/84 11.06.1984r
44	91	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> - 6 szt., grab pospolity <i>Carpinus betulus</i> - 6 szt., buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i> - 4 szt., dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - 4 szt.	250-450	18-29	Morąg	m. Markowo park podworski	RGZL-op-391/84 11.06.1984r
45	92	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> - 6 szt.	340,63	25,3	Morąg	m. Wenecja park podworski	RGZL-op-392/84 11.06.1984r
46	93	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	590	27	Morąg	Pole przy drodze Słonecznik – Wenecja (po prawej), 3km od Słonecznika	RGZL-op-393/84 11.06.1984r
47	40	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	750	18	Morąg	L-ctwo Strużyna oddz.57d	Dz.Urz.Woj. Olsztyńskiego Nr 12 poz.236, 31.12.1986
48	154	wierzba biała <i>Salix alba</i>	823	20	Morąg	N-ctwo Dobrocin, Nowy Dwór, w obrębie Miejscowości, po prawej stronie od drogi do Morąga (z Pasłęka), na łuku	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513, 2001
		dąb szypułkowy	497	26	Morąg	N-ctwo Dobrocin, Morąg ul Zawiszy	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr

49	166	<i>Quercus robur</i>				Czarnego – zieleniec k/zamku	134, poz.1685, 2004
----	-----	----------------------	--	--	--	---------------------------------	------------------------

II.2. Uwarunkowania ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego

Gmina Morąg położona jest na terenie obszaru kulturowego Powiśle. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. D z. U. z 2018 r., poz.2061 z późn.zm.) na terenie gminy i miasta Morąg znajduje się znaczna ilość obiektów zabytkowych, zabytkowe układy ruralistyczne oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur, które powinny być zachowane i przystosowane do nowych czasów.

Ażeby podołać tym zadaniom została zaktualizowana Gminna Ewidencja Zabytków i wytycznych konserwatorskich, która obejmuje następujące zagadnienia:

- zabytkowe układy wiejskie,
- strefy ochrony konserwatorskiej,
- cenne obiekty zabytkowej architektury, parki i cmentarze do bezwzględного zachowania,
- stanowiska archeologiczne.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Zawiera w sobie skutki środowiskowe wynikające z interakcji pomiędzy ludźmi a otoczeniem na przestrzeni dziejów. Utożsamiane jest z reguły z architekturą i sztuką, jednak formy gospodarowania i wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności stanowią też elementy kultury. Dorobek ten ulegał przekształceniom na przestrzeni lat, wskutek czego jedynie część przejawów kultury naszych przodków dotrwało do współczesności.

Dla integrowania społeczności lokalnej bardzo ważne staje się dziedzictwo regionalne, na które składają się zabytki o znaczeniu lokalnym związane z tradycją i historią danego miejsca. Obszar gminy Morąg jest bogaty w dziedzictwo kulturowe i historyczne. Znaczna ilość obiektów zabytkowych położonych w miejscowościach oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur powinny być zachowane i przystosowane do funkcjonowania w obecnych czasach pod nadzorem Konserwatora Zabytków. Jest to istotne ze względu na znaczenie zabytków w procesie edukacji, humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, wreszcie także znaczenie dla sfery ekonomii i gospodarki.

Kierunkiem wszelkich działań w zakresie obiektów zabytkowych na terenie gminy Morąg powinna być ich ochrona i zabezpieczenie dla przyszłych pokoleń. Działania realizujące ochronę to:

- ustalanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy odpowiednich zaleceń dotyczących zasad ochrony zabytków,
- niezbędna ścisła współpraca władz, właścicieli oraz użytkowników obiektów zabytkowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- przebudowa obiektów dysharmonijnych zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi,
- popularyzacja rodzimych tradycji, zabytków i kultury,
- adaptacja obiektów zabytkowych z zachowaniem walorów i wartości historycznych z równoczesnym realizowaniem celów edukacyjnych, poznawczych, turystycznych i naukowych,
- korzystanie z funduszy i programów unijnych.

W procesie kreowania nowych wartości kulturowych, koniecznym działaniem jest stworzenie obrazu współczesnej wsi regionu. Postuluje się nawiązywanie do tradycji w nowej architekturze budynków, to jest:

- wysokość budynków mieszkalnych na wsi do 2 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe,
- dachy dwuspadowe, o nachyleniu połaci od 35⁰ do 45⁰, pokryte dachówką lub materiałem dachówko podobnym w odcieniu czerwieni lub ceglastym. Dopuszcza się stosowanie innych materiałów tradycyjnych właściwych dla regionu,
- tradycyjne ozdoby budynków,
- kalenice budynków mieszkalnych równoległe lub prostopadłe do ulic,
- tradycyjne ozdoby okien, drzwi i szczytów, podcienia, ganki,
- nowa zabudowa powinna nawiązywać do historycznych układów nie niszcząc zabytkowych założeń wiejskich.

Wykaz obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Wojewódzkiego Konservatora Zabytków

LP.	Ulica	Numer	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
1			POZOSTAŁOŚCI GOTYCKICH, MIEJSKICH MURÓW OBRONNYCH	A-536	wrzesień 21, 1960
2			ZAMEK	A-112	czerwiec 27, 1953
3			CMENTARZ ŻYDOWSKI	A-3264	styczeń 9, 1992
4			PARK MIEJSKI	A-3261	styczeń 4, 1992
5			RATUSZ	A-104	czerwiec 27, 1953
6			ZAŁOŻENIE URBANISTYCZNE STAREGO MIASTA	A-535	wrzesień 21, 1960
7			KOŚCIÓŁ ŚW APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA	A-54	wrzesień 16, 1949
8	11 LISTOPADA	005	KAMIENICA MIEJSKA	A-4587	marzec 18, 1987
9	11 LISTOPADA	018	MAGAZYN	A-1930	marzec 18, 1987
10	3 MAJA	004	DOM	A-1951	marzec 18, 1987
11	3 MAJA	009	DOM	A-1934	marzec 18, 1987
12	CMENTARZ EWANGELICKI		KAPLICA CMENTARNA	A-4588	marzec 18, 1987
13	DĄBROWSKIEGO	011	WIEŻA CIŚNIENI MURY SPALONEGO "MAŁEGO ZAMKU" /ZAMEK DOHNÓW/	A-1952	marzec 18, 1987
14	DĄBROWSKIEGO	054	ZAMKU" /ZAMEK DOHNÓW/	A-106	czerwiec 27, 1953
15	KWIATOWA	001	DOM	A-1953	marzec 18, 1987
16	OSIŃSKIEGO	001	DOM	A-1927	marzec 18, 1987
17	OSIŃSKIEGO	002	DOM (ZAŁOŻENIE URBANISTYCZNE)	A-535	wrzesień 21, 1960
18	OSIŃSKIEGO	008	DOM	A-1530	marzec 18, 1987
19	OSIŃSKIEGO	009	DOM	A-1936	marzec 18, 1987
20	OSIŃSKIEGO	010	DOM	A-1935	marzec 18, 1987
21	OSIŃSKIEGO	016	DOM (ZAŁOŻENIE URBANISTYCZNE)	A-535	wrzesień 21, 1960
22	RATAJA	003	DOM	A-1114	sierpień 21, 1968
23	RATAJA	022	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
24	RATAJA	023	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
25	REYMONTA	002	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
26	REYMONTA	003	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
27	REYMONTA	004	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
28	REYMONTA	006	DOM	A-1018	sierpień 20, 1968
29	SAMULOWSKIEGO	010	DOM	A-3794/O	marzec 18, 1987
30	SAMULOWSKIEGO	011	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
31	SAMULOWSKIEGO	012	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
32	SAMULOWSKIEGO	014	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
33	SIERAKOWSKIEGO	001	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
34	SIERAKOWSKIEGO	002	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
35	SIERAKOWSKIEGO	003	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
	SKŁODOWSKIEJ - CURIE	009	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
36	WIŚNIOWA	003	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
37	ZAMKOWA	006	DOM	A-1113	sierpień 21, 1968
38					

39	ZAMKOWA	012	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
40	ZAMKOWA	013	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
41	ZAMKOWA	014	DOM	A-535	wrzesień 21, 1960
42	ZEROMSKIEGO	018	BUDYNEK ROGATKI MIEJSKIEJ	A-3793/O	marzec 18, 1987

Obiekty wpisane do Rejestru Zabytków na terenie gminy Morąg

Lp.	Miejscowość	Numer ²⁾	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
1.	Bartężek	-	Park krajobrazowy	A-1322	2 marca 1981 r.
2.	Bożęcin	-	Pałac	A-1052	31 lipca 1968 r.
3.	Bożęcin	-	Park	A-1224	9 lutego 1978 r.
4.	Chojnik	-	Kościół Przemienienia Pańskiego	A-921	19 maja 1968 r.
5. ¹⁾	Chojnik	4	Chałupa	A-932	20 maja 1968 r.
6. ¹⁾	Chojnik	21	Chałupa	A-931	20 maja 1968 r.
7. ¹⁾	Chojnik	22	Chałupa	A-922	19 maja 1968 r.
8. ¹⁾	Chojnik	81	Chałupa	A-1054	31 lipca 1968 r.
9.	Jurecki Młyn	-	Pomnik Anrepa Karłowicza z otoczeniem 50 m.	A-74	15 kwietnia 1950 r.
10.	Jurecki Młyn	1	Dwór	A-3968	17 marca 1997 r.
11.	Kalnik	-	Kościół Matki Bożej Szkaplerznej wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1056	31 lipca 1968 r.
12. ¹⁾	Kalnik	41	Chałupa	A-1057	31 lipca 1968 r.
13. ¹⁾	Kalnik	61	Chałupa	A-1107	18 sierpnia 1968 r.
14.	Kalnik	096/98	Chałupa	A-1180	12 lutego 1971 r.
15.	Królewo	72	Chałupa	A-928	20 maja 1968 r.
16.	Markowo	-	Cmentarz rodziny zu Dohna z linii Lauck	A-4616	11 marca 2015 r.
17.	Markowo	-	Pałac, zabudowania dworskich oficjalistów i park	A-41	11 września 1949 r.
18.	Markowo	-	Oficyna pałacowa	A-1042	30 lipca 1968 r.
19.	Markowo	-	Park	A-1333	6 października 1981 r.
20.	Markowo	41	Rządówka, ob. dom	A-4225	4 stycznia 2002 r.
21.	Nowy Dwór	-	Park	A-1229	14 lutego 1978 r.
22.	Nowy Dwór	1	Pałac, ob. szkoła i internat	A-3956	11 lutego 1997 r.
23.	Nowy Dwór	001 A	Oficyna, ob. dom mieszkalny	A-3953	11 lutego 1997 r.
24.	Ruś	5	Chałupa	A-1108	20 sierpnia 1968 r.
25.	Stonecznik	-	Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego	A-923	19 maja 1968 r.
26.	Stonecznik	-	Dzwonnica	A-924	19 maja 1968 r.
27.	Stonecznik	-	Chałupa	A-33	3 września 1949 r.
28.	Stonecznik	109	Chałupa	A-1101	17 sierpnia 1968
29.	Stonecznik	59	Chałupa	A-34	3 września 1949 r.
30.	Stonecznik	81	Chałupa	A-35	3 września 1949 r.
31.	Strużyna	-	Kościół Matki Bożej Szkaplerznej	A-741	16 stycznia 1968 r.
32.	Szymanowo	-	Park krajobrazowy	A-1498	5 grudnia 1983 r.
33.	Wenecja	-	Pałac	A-4255	20 maja 2003 r.
34.	Wenecja	-	Kuźnia ob. kaplica Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	A-3844	11 października 1995 r.
35.	Wenecja	-	Park	A-1014	18 czerwca 1968 r.

36.	Zawroty	-	Park	A-1272	29 grudnia 1978 r.
-----	---------	---	------	--------	--------------------

źródło: WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu, ¹⁾ lokalizacja na rysunku studium - przybliżona dla miejscowości, ²⁾ zgodnie z danymi WUOZ.

- Stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków na terenie gminy Morąg

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Obszar AZP	Numer stanowiska na obszarze AZP	Stanowisko w miejscowości	Nr Rejestru	Data Wpisu
1.	KRUSZEWNIA	GRODZISKO PRADZIEJOWE	21-56	35	11	C-137	18 października 1989 r.
2.	STRUŻYNA	GRODZISKO Wczesnośredniowieczne, Cypłowe, Wieleczone	16-56	54	21	C-198	28 grudnia 1995 r.
3.	WENECJA	GRÓDEK STRAŻNICZY	22-51	1	2	C-039	14 listopada 1968 r.
4.	WENECJA	GRÓDEK STRAŻNICZY	22-55	2	1	C-043	18 listopada 1968 r.

- źródło: WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu

- Aleje o najwyższych walorach historyczno - krajobrazowych na terenie gminy Morąg

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Kategoria drogi	Odcinek
1.	1217N	Morąg – Raj – Lubin – Bożęcín	droga powiatowa	odcinek Lubin – Bożęcín

- źródło: WUOZ w Olsztynie

Aleje o wybitnych i wyróżniających się walorach historyczno- krajobrazowych na terenie gminy Morąg

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Kategoria drogi	Odcinek
1.	519N	Stary Dzierżoń – Zalewo – Małdyty – Morąg	droga wojewódzka	ochrona z wyłączeniem odcinków leśnych
2.	527N	Dzierżoń - Rychliki – Pasłęk – Kwitajny – Morąg – Łukta – Olsztyn	droga wojewódzka	odcinki: Pachoty – Morąg i Florczaki - Łukta
3.	528N	Ormeta – Miłakowo – Morąg	droga wojewódzka	droga w obrębie powiatu ostródzkiego

- źródło: WUOZ w Olsztynie

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Morąg jest załączony na końcu niniejszego dokumentu.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

II.3. Uwarunkowania rozwoju społecznego i gospodarczego oraz przemiany demograficzne

Gmina Morąg należy do dużych gmin w województwie i zajmuje powierzchnię ok. 311 km², co stanowi ok. 17,6% powierzchni powiatu ostródzkiego i ok. 1,3% powierzchni województwa. Jest to gmina miejsko – wiejska i swoim zasięgiem obejmuje miasto Morąg i 29 sołectw.

Na przestrzeni ostatnich 20 lat, liczba ludności w gminie utrzymywała się na poziomie 11000 – 10 600 mieszkańców. W tym czasie zachodziły znaczące zmiany w sieci osadniczej. Największy wzrost o 100 - 450 mieszkańców nastąpił w miejscowościach: Żabi Róg,

Słonecznik, Nowy Dwór, Zawroty i Wilnowo. Największy spadek liczby ludności o 200 - 80 nastąpił w miejscowościach: Jurki, Kalnik i Wenecja.

Wymienione wyżej miejscowości zarówno o tendencji wzrostu jak i spadku liczby ludności należą do grupy największych w gminie, poza Wilnowem.

Dalsze przemiany w zaludnieniu gminy w okresie perspektywicznym uwarunkowane będą przebiegiem procesów społeczno gospodarczych zarówno w kraju jak i na terenie gminy. Procesy, o których mowa wpłyną na wielkość ruchów migracyjnych w tym głównie odpływu ludności, które ostatecznie zadecydują o liczbie mieszkańców. W najbliższym okresie prawdopodobnie utrzymywać się będzie stagnacja ruchów migracyjnych. W dalszym okresie poprawa sytuacji społeczno gospodarczej wyrażająca się większymi możliwościami uzyskania pracy i mieszkania, wpłynie na zwiększenie mobilności przestrzennej ludności, w tym głównie odpływu migracyjnego.

Miasto Morąg posiada wykształconą strukturę funkcjonalno – przestrzenną z wyodrębnionym centrum usługowym oraz dzielnicą przemysłową, i osiedlami mieszkaniowymi urozmaiconymi terenami zieleni zabytkowymi parkami. Obszar miasta jest powiązany z terenami wiejskimi podstawowym układem dróg powiatowych i gminnych. Układ podstawy powiązany jest z układem nadrzędnym – drogami wojewódzkimi nr 527 i nr 519. Sieć osadnicza posiada dobrze funkcjonujące ogniwa współpracujące w zakresie obsługi ludności z ośrodkiem głównym obsługi tj. miastem Morągiem.

Łącznie z miastem gmina liczy 23 866 mieszkańców (dane na listopad 2018r z Urzędu Miejskiego bazy Rejestru Mieszkańców), w tym miasto 13 326 mieszkańców. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców **zmaląa o 1,8%**.

Średni wiek mieszkańców wynosi **39,7 lat** i jest **porównywalny do średniego wieku** mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz **nieznacznie mniejszy od** średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2017 roku zarejestrowano **218** zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz **313** wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Morąg **-95**. W tym samym roku **12** osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano **60** wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące **-48**.

Średni wiek mieszkańców w 2017 roku

Gmina Morąg

Gmina Morąg	39,7 lat
Warmińsko-mazurskie	40,7 lat
Polska	41,4 lat

Gmina Morąg średni wiek **41,5 lat** Kobiety **37,9 lat** Mężczyźni

Źródło: WWW.polskawliczbach.pl

Struktura ludności wg wieku została przedstawiona w grupach wiekowych, odnoszących się osobno do obszaru wiejskiego gminy oraz do miasta Morąga.

Liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn rozkłada się podobnie. Wśród mieszkańców wsi w wieku 20-64 lata widoczna jest przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet (poza osobami w wieku 40-44 lata, kiedy to utrzymuje się względna równowaga). Powodem takiego obrazu struktury ludnościowej jest większy odpływ kobiet z terenów wiejskich. Od 65

roku życia rozpoczyna się przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, co jest skutkiem krótszego trwania życia wśród mężczyzn.

Tabela: Struktura ludności według wieku i płci (listopad 2018r)

Grupy wiekowe	Obszar wiejski gminy		Miasto Morąg	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
0 - 6	408	451	408	442
7 - 15	571	591	564	648
16 - 19	230	296	226	251
20 – 60 K	2880		3777	
20 – 65 M		3552		4171
60 i więcej K	1063		1986	
65 i więcej M		500		855
Ogółem	5152	5388	6961	6365

Źródło. U.M. baza rejestru Mieszkańców

Odmienne niż na pozostałym obszarze województwa rozkłada się struktura wieku i płci w Morągu. W mieście i na wsi widoczna jest prawie równowaga liczby kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych. Po 65 roku życia współczynnik feminizacji w mieście i na wsi rozkłada się podobnie. Zarówno na wsi, jak i w mieście charakterystyczna jest malejąca liczebność najmłodszych roczników oraz jednoczesny wzrost liczby osób w najstarszych grupach wiekowych. Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Sytuacja w gminie Morąg wygląda inaczej i niekorzystne zmiany demograficzne tutaj przebiegają wolniej.

Widoczne jest to w strukturze biologicznych grup wieku, gdzie: grupa 0 – 14 lat stanowi 16,2%, grupa wieku 15 – 64 lata 68,5%, a grupa **wieku powyżej 65 lat stanowi 15,3%** i jest **mniejsza od grupy dzieci i młodzieży**.

Dalsze przemiany w zaludnieniu gminy w okresie perspektywicznym uwarunkowane będą przebiegiem procesów społeczno gospodarczych zarówno w kraju jak i na terenie gminy. Procesy, o których mowa wpłyną na wielkość ruchów migracyjnych w tym głównie odpływu ludności, które ostatecznie zdecydują o liczbie mieszkańców. W najbliższym okresie prawdopodobnie utrzymywać się będzie stagnacja ruchów migracyjnych.

W dalszym okresie poprawa sytuacji społeczno gospodarczej wyrażająca się większymi możliwościami uzyskania pracy i mieszkania, wpłynie na zwiększenie mobilności przestrzennej ludności, w tym głównie odpływu migracyjnego.

Sytuacja mieszkaniowa w gminie i w mieście przedstawia się trochę mniej korzystnie niż w demografii. Obecnie w mieście są jeszcze rezerwy pod rozwój mieszkalnictwa. W obecnie opracowanym studium miasta przewiduje się dodatkowe tereny pod rozwój mieszkalnictwa i funkcji gospodarczych.

Obecnie (2017r) w gminie Morąg mieszkania na 1000 mieszkańców

Gmina	334,30
Województwo	354,80
Kraj	371,30

Źródło: polskawliczbach.pl

W gminie Morąg na 1000 mieszkańców pracuje 185 osób. 53,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Morąg wynosiło w 2017 roku 15,1% (19,9% wśród kobiet i 11,0% wśród mężczyzn).

W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Morąg wynosiło 3 680,36 PLN, co odpowiada 81.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Morąg 1 563 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 071 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -492. Obecnie 18,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Morąg pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 38,7% w przemyśle i budownictwie, a 14,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Współczynnik obciążenia demograficznego, liczony stosunkiem liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby osób w wieku produkcyjnym był wyższy w mieście (67,7) niż na wsi (63,9). W analizie wskaźnika obciążenia demograficznego warto uwzględnić stosunek liczby dzieci i młodzieży (wiek przedprodukcyjny) do liczby osób starszych (wiek poprodukcyjny). Stosunek ten jest korzystniejszy na terenach wiejskich, gdzie liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia jest 2,6 razy większa niż liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym na terenach wiejskich gminy wynosił 13,7%, w mieście - 18,0% (województwie - 15,7%). Sytuacja demograficzna pozwala na określenie, że na terenie miasta i gminy obecnie nie występują obszary wymagające działań naprawczych w postaci programu rewitalizacji.

II.4. Sieć osadnicza

Siec osadnicza gminy jest rozdrobniona. Na terenie gminy zlokalizowane są 43 jednostki osadnicze, oprócz miasta Morąg. Jednostki osadnicze o wielkości do 100 mieszkańców stanowią 44% liczby jednostek osadniczych, w których rozmieszczone jest zaledwie 8% ludności gminy. Ilość jednostek osadniczych jest stabilna w grupach powyżej 300 mieszkańców. Są to jednostki osadnicze o ukształtowanej strukturze funkcjonalnej w większości wyposażone w infrastrukturę techniczną i społeczną. Stanowią one ok.70% ilości jednostek osadniczych i mieszka w nich 70% ludności gminy. Jest to korzystna struktura sieci osadniczej, zwłaszcza, że jest to gmina z miejskim ośrodkiem obsługi.

Tabela: Wielkość i struktura sieci osadniczej

Wielkość jednostek osadniczych na terenach wiejskich	Ilość jednostek w grupie wielkości	Liczba mieszkańców	Przeciętna wielkość jednostki osadniczej w grupie wielkości
<i>Do 100 mieszkańców</i>	19	925	48,7
<i>100 – 299 mieszkańców</i>	15	2978	198,5
<i>300 – 500 mieszkańców</i>	9	3875	430,5
<i>500 – 850 mieszkańców</i>	3	2024	674,7
<i>850 – 1200 mieszkańców</i>	1	1193	1193
ogółem	43	10995	255,7

źródło: U. Miejski w Morągu

Jednostki osadnicze powyżej 300 mieszkańców stanowią 70% wszystkich miejscowości. Są wśród nich 3 miejscowości o wielkości powyżej 500 mieszkańców, które są ośrodkami pomocniczymi obsługi ludności w gminie. Głównym ośrodkiem obsługi jest miasto Morąg. Położenie na terenie gminy jednostek pomocniczych pozwala na równoważenie oddziaływania urządzeń usługowych ludności w gminie.

Większość jednostek osadniczych ma prawidłowo ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną. Wyjątek stanowi miejscowość Jędrychówko (469M), która jest rozproszona i brak jest skupionej części z ukształtowaną strukturą funkcjonalno – przestrzenną. Podobnie sytuacja wygląda w miejscowości Kruszewnia (269M). Są to jednostki osadnicze położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Morąga, gdzie przyciąga nabywców tańsza cena nieruchomości.

II.5. Rozwój gospodarczy gminy

W dotychczasowym rozwoju obszaru miasta i gminy rozwijały się następujące funkcje gospodarcze: rolnictwo, turystyka, przemysł i leśnictwo. Rolnictwo na obszarze całej gminy posiada korzystne warunki przyrodnicze i ekonomiczne do intensywnego rozwoju. Dobre gleby, sąsiedztwo miasta Morąga, bliskie sąsiedztwo miasta Ostróda i miasto Olsztyn w odległości 45km, stanowią chłonne rynki zbytu na produkty rolne. Ważnym czynnikiem jest sieć dróg wiążąca jednostki osadnicze z miastem i drogami układu nadrzędnego.

Produkcja rolnicza to przede wszystkim tradycyjne uprawy oraz hodowla zwierząt w gospodarstwach rolnych: bydła i drobiu.

Gospodarstwa rolne charakteryzują się prawidłowo ukształtowaną strukturą agrarną, która pozwala prognozować, że w dalszych przemiana jeszcze mocniej ugruntuje się w gminie grupa gospodarstw dużych, a na terenach podmiejskich niewielkich specjalistycznych związanych z obsługą miasta. Można przyjąć, że są to gospodarstwa do 5 ha, które stanowią jeszcze dużą grupę 54% gospodarstw w gminie.

Grupa gospodarstw dużych powyżej 15 ha stanowi ok. 16% liczby gospodarstw. Zakładając poprawę obsługi gospodarstw przez rozwijanie przechowalnictwa oraz rynków zbytu, ta grupa gospodarstw będzie się powiększała.

Wielkość gospodarstwa ha	Ilość gospodarstw
A - Od 1 do 2 ha	302
B - Powyżej 2 do 5 ha	266
C - Powyżej 5 do 7 ha	93
D - Powyżej 7 do 10 ha	108
E - Powyżej 10 do 15 ha	100
H - Powyżej 15 do 20 ha	62
I - Powyżej 20 do 50 ha	79
J - Powyżej 50 do 100 ha	11
L - Powyżej 100 ha	13
Łącznie ilość	1034

Powierzchnia gospodarstw: 13.210, 2714 ha (suma grup hektarowych A,B,C,D,E H, I, J, L; wg pow. fizycznej gruntów).

Średnia wielkość gospodarstwa w gm. Morąg: 13.210,2714 ha : 1034 = 12, 7759 ha

Las terenu gminy wchodzi w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna oraz zachowania bazy genetycznej ekotypów sosny Taborskiej - kompleksy leśne położone w południowo – wschodniej części gminy.

Ze względu na wielostronne funkcje lasów w zagospodarowaniu przestrzennym, działalność gospodarcza winna być prowadzona z zachowaniem rozwoju zrównoważonego i zmierzać do:

- zachowania biologicznej różnorodności lasów,
- utrzymania ich produkcyjnej zasobności,
- zachowania w równowadze ekosystemów leśnych,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach,
- wykorzystania lasów dla celów edukacji ekologicznej.

Rozwój funkcji turystycznej na terenie gminy ma bardzo korzystne warunki rozwoju w oparciu o wybitne walory przyrodniczo krajobrazowe oraz istniejącą bazę turystyczno – wypoczynkową. Położenie gminy na Pojezierzu Iławsko - Olsztyńskim sprzyja rozwojowi funkcji rekreacyjnej o szerokim wachlarzu usług. Wobec wyjątkowej wartości przyrodniczej obszaru powinny dominować formy turystyki o charakterze ogólnodostępnym całorocznym z wysokim standardem wyposażenia (bogaty zakres usług towarzyszących danym obiektom).

Tereny o dominującej funkcji turystycznej, położone są we wschodniej części gminy głównie nad jeziorem Narie. Prawie wszystkie tereny przewidziane pod rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej na obszarze gminy objęte są miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W planach określone są zasady i warunki realizacji zainwestowania turystycznego i rekreacji indywidualnej. Niezależnie od tego, gmina charakteryzuje się walorami przyrodniczo krajobrazowymi, które stanowią sprzyjające warunki do rozwoju funkcji związanej z istniejącymi gospodarstwami rolniczymi – agroturystyki. Miasto Morąg posiada walory do rozwoju turystyki, są one dotychczas wykorzystane w niewielkim stopniu, niemniej położenie nad jeziorem Skierniawy, w urozmaiconym krajobrazie pozwoli w przyszłości wykorzystać walory prawie 700 letniego miasta do rozwoju turystyki krajoznawczej.

W dotychczasowym rozwoju miasta i gminy przemysł rozwijał się głównie w mieście Morągu na terenie dzielnicy przemysłowej. Dominuje przemysł oparty o przetwórstwo surowców lokalnych, to jest przemysł oparty o przetwórstwo drewna, przemysł meblarski w Morągu oraz o przetwórstwo kruszywa w Żabim Rogu. Duże zakłady produkcyjne zlokalizowane są w mieście Morągu na terenie dzielnicy przemysłowej. Produkcja i przetwórstwo rolne z obsługą rolnictwa zlokalizowane są na terenie gminy na terenie miejscowości uzbrojonych w pełną infrastrukturę techniczną.

II.6. Nadrzędny układ komunikacyjny w gminie

Miasto Morąg jest węzłem dróg układu nadrzędnego w gminie. Są to następujące drogi wojewódzkie:

- droga nr 519 (Stary Dziergoń) - Małdyty – Morąg
- droga nr 527 (Dziergoń) – Rychliki – Pasłek – Morąg – Łukta – Olsztyn
- droga nr 528 Orneta - Miłakowo – Morąg

Droga wojewódzka nr 519 w Małdytach wiąże gminę z układem dróg szybkiego ruchu z drogą ekspresową E77.

Przez miasto przechodzi linia kolejowa I rzędna Olsztyn – Bogaczewo, która umożliwia poprzez Bogaczewo – Elbląg – Malbork powiązanie z linią magistralną Gdańsk – Warszawa oraz resztą kraju, odgałęzienie w Bogaczewie poprzez przejście graniczne kolejowe w Braniewie, wiąże gminę z Rosją.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO Z OKREŚLENIEM ZASAD POLITYKI PRZESTRZENNEJ, NA TLE UWARUNKOWAŃ ROZWOJU

III.1. Kierunki oraz zasady ochrony i kształtowania środowiska

III.1.1. Tereny i obiekty prawnie chronione

Obszary Natura 2000 Uroczysko Markowo PLH280032

Podstawowym celem ochrony jest utrzymanie i ochrona dotychczasowej struktury gatunkowej drzewostanu w lesie gospodarczym, a przede wszystkim dla zachowania w statusie ochrony ścisłej drzewostanu wodochronnego i przeciwoerozyjnego w głębokich wąwozach i wcięciach erozyjnych.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Uroczysko Markowo PLH280032:

- presja turystyczna;
- eutrofizacja i zarastanie zbiorników wodnych;
- intensyfikacja rolnictwa, hodowli ryb;
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych z innych źródeł rozproszonych;
- zmiany stosunków wodnych i składu gatunkowego na torfowiskach;
- melioracje, osuszanie torfowisk;
- obniżanie poziomu wód gruntowych zlewni Jeziora Okonie;
- zabiegi zakłócające funkcje drzewostanów glebochronnych, nasiennych;
- usuwanie martwych i umierających drzew;
- niekontrolowana wycinka lasu, usuwanie charakterystycznych gatunków siedlisk;
- niszczenie stanowisk rozrodczych gatunków chronionych z załącznika II DS na skutek odwadniania terenu, zasypywania lub niszczenia niewielkich zbiorników wodnych;
- antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk;
- wprowadzenie do drzewostanu gospodarczego zbyt dużej ilości świerka pospolitego, modrzewia, sosny i obcych gatunków liściastych lub ich monokultur;
- prowadzenie gospodarki wielko zrębowej;
- prowadzenie jakiegokolwiek gospodarki leśnej w obrębie wszystkich poprzecznych w stosunku do doliny rzeki Wąskiej dolin erozyjnych;
- wycinka lub niszczenie starych, zabytkowych alei lipowych przy drogach lokalnych w okolicach wsi Zimnochy i na wschód od Markowa;

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczysko Markowo PLH280032, zwanego dalej „obszarem Natura 2000” ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 15 maja 2014r.

- W odniesieniu do drzewostanów nasiennych i glebochronnych oraz w głębokich wąwozach i jarach wprowadza się konieczność podtrzymania zapisów dotyczących przypisanych im funkcji w przyszłych (PUL) Planach Urządzenia Lasu,

- W okresie obowiązywania planu zadań ochronnych lasu nakazuje się pozostawienie martwych drzew do rozkładu, zaniechanie cięć sanitarnych, ograniczenie zabiegów gospodarczych do minimum;
- Poprawa struktury gatunkowej, eliminacja gatunków obcych;
- Trzebieże zgodne z PUL;
- Należy podtrzymać zapisy dotyczące ochrony drzewostanów ochronnych w przyszłych PUL;
- W odniesieniu do zbiorników eutroficznym – wycinanie zarośli wokół zbiornika Jezioro Okonie;
- W odniesieniu do Naturalnych zbiorników eutroficznym – monitoring powierzchni siedlisk, struktury i funkcji;

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Morąg obszary chronionego krajobrazu występują na skrajnie położonych fragmentach terenu: Narieński OChK – w części wschodniej, OChK Lasów Taborskich – w części południowej, OChK Kanału Elbląskiego – w części południowo-zachodniej, OChK Rzeki Wąskiej – w części północnej i północno-wschodniej.

Na w/w obszarach chronionego krajobrazu wprowadzone zostały między innymi następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm. 1);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Jezioro Skiertąg”

Ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej w Morągu nr IX/157/19 z dnia 30 sierpnia 2019r. ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 września 2019r poz.4440. Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Jezioro Skiertąg” położony jest na działce stanowiącej własność Skarbu Państwa, o nr ewidencyjnym 231/1 obręb 1 Morąg. Powierzchnia działki wynosi 89,4763 ha. Na terenie Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego obowiązują następujące zakazy:

- a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową. Utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- c) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- d) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- e) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- f) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- g) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- h) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną rybacką i łowiecką;
- i) umieszczania tablic reklamowych;

III.1.2. Obszary postulowane do objęcia ochroną

Do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny typowany jest zabagniony odcinek o długości około 1 km doliny rzeki Dreli odległy około 2 km w kierunku północnym od miejscowości Wenecja.

III.1.3. Kierunki polityki przestrzennej dotyczące obiektów i obszarów chronionych

Zasady gospodarowania na obszarach chronionych tj. chronionym krajobrazie, użytków ekologicznych określają akty prawne powołujące dany użytek. Zawierają one zakazy i ograniczenia w gospodarowaniu na danym obszarze.

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na wybranych jeziorach w gminie Morąg wprowadzono zakaz używania jednostek pływających z silnikami spalinowymi.

Zakaz ten wprowadzono na jeziorach Bartężek i Narie uchwałą Nr X/64/03 z dnia 4 lipca 2003r. w sprawie wprowadzenia zakazów używania jednostek pływających o napędzie spalinowym na jeziorach powiatu ostródzkiego (Dz.Urz. Woj.W-M nr 126, poz. 1653 z dnia 14 sierpnia 2003r.).

Obszarami podlegającymi szczególnej prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są gleby III klasy bonitacyjnej. Zmiana ich użytkowania wymaga zgody Ministra. W przypadku terenu o powierzchni poniżej 0,5ha dopuszcza się zmianę użytkowania po spełnieniu warunków określonych w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

III.1.4. Zagrożenia i ochrona środowiska przyrodniczego

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są elementem środowiska poddawanych największym zmianom. Przez obszar gminy przechodzi główny wododział pomiędzy zlewnią Wisły i Zalewu Wiślanego. W północnej części gminy strefa wododziałowa ma przebieg o kierunku zachód - wschód i oddziela zlewnię pojezierną od zlewni rzecznej. W części wschodniej strefa wododziału ma przebieg zbliżony do kierunku północ - południe. Z tego obszaru wody powierzchniowe odpływają zarówno w kierunku wschodnim jak i zachodnim do pobliskich jezior. Zlewnię pojezierną należy traktować jako obszar o małej odporności na degradację wód powierzchniowych. Dotychczasowa działalność gospodarcza spowodowała, iż jakość wód w jeziorach: Skiertąg, Bartężek i Ruda Woda oraz w głównej rzece Dreli jest bardzo niska (jeziro Bartężek i Ruda Woda oraz rzeka Dreli posiadają wody pozaklasowe)

Największe zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowią zorganizowane punktowe zrzuty ścieków bez należytego oczyszczenia. Ujemny wpływ mają również powierzchniowe spływy zanieczyszczeń z pól, negatywnie oddziałujące na procesy eutrofizacji jezior.

Wododziałowe położenie gminy sprawia, że cieki wodne są krótkie, kilku kilometrowej długości, często są to rowy uchodzące bezpośrednio do jezior. Procesy samooczyszczania w nich są znikome, tak ze względu na małe odległości jak i małe spadki. Docelowym odbiornikiem zanieczyszczonych wód płynących w środkowej i południowej części gminy są jeziora. W jeziorach zanieczyszczenia kumulują się powodując proces degradacji postępujący od dna, w strefie przydennej zwanej hypolimnionem.

Ochrona wód powierzchniowych winna polegać na:

- objęciu wszystkich miejscowości i terenów rekreacyjnych zaopatrywanych w wodę z wodociągu, systemem kanalizacji sanitarnej z urządzeniem do oczyszczania ścieków dostosowanym do chłonności odbiornika;
- dostosowaniu rzeki Dreli, głównego odbiornika ścieków, do zwiększenia turbulencji przepływającej wody, co zwiększy procesy samooczyszczania;
- użytkowaniu stref ochronnych przy jeziorach i rzekach w sposób ograniczający spływ substancji biogennej do wód (użytki zielone, zalesienia i zadrzewienia oraz uprawy wieloletnie).
- ochronie zlewni. Ustawa prawo wodne z 18.07.2001r., ustanowiła zakaz wprowadzania ścieków do jezior oraz ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż jedna doba. Zakaz ten dotyczy obiektów nowych, wybudowanych po dniu wejścia w życie ustawy.

Wody podziemne

Warunki zaopatrzenia w wodę podziemną na terenie gminy są dość korzystne. Najważniejszym zasobem wód podziemnych na terenie gminy jest Lokalny Zbiornik między morenowy Morąg 207 LZWP. Obejmuje on swym zasięgiem środkową i południowo - wschodnią część gminy (obszar miejscowości Morąg, jezioro Narie). Ta część gminy wyróżnia się stosunkowo dobrym rozpoznaniem warunków hydrogeologicznych. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m³/dobę] - 36, Średnia głębokość ujęć [m] - 60.

Zachodnia i południowa część terenu gminy, położona w zlewni Drwęcy, została objęta Dokumentacją hydrogeologiczną ustalającą dyspozycyjne zasoby wód podziemnych piętra czwartorzędowego zlewni Drwęcy. Dokumentacja ta wykonana została w 2001 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska. Najmniejszą jednostką administracyjną, dla której zostały

określone w dokumentacji zasoby jest powiat. Dla powiatu ostródzkiego określono, że ilość zasobów dyspozycyjnych wynosi 2,78 tys. m³/godz., a moduł zasobów dyspozycyjnych – 2,4 m³/godz.*km². Określono, że rezerwa zasobów dyspozycyjnych względem aktualnej eksploatacji wynosi 2,18 tys. m³/godz. Natomiast określone zasoby dyspozycyjne były mniejsze od sumy zasobów eksploatacyjnych ustalonych dla poszczególnych ujęć aż o 3,52 tys. m³/godz.

Użytkowy poziom wód podziemnych w południowej części gminy tj. w przybliżeniu na południe od miejscowości: Bartężek, Bożęcín, Bramka i jezioro Narie, zalega stosunkowo płytko (5 - 30 m ppt.) w utworach piaszczysto - żwirowych sandru i nie posiada izolacji od powierzchni terenu, bądź izolacja jest niepełna. Poziom ten podatny jest na degradację wód przez infiltrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Na tych terenach przeciwwskazane jest:

- składowanie odpadów;
- składowanie w terenie otwartym środków chemicznych (nawozów i ochrony roślin) i opakowań po tych środkach;
- stosowanie chemicznych środków toksycznych w gospodarce rolnej i leśnej;
- wprowadzanie ścieków do gruntu;
- nawożenie użytków rolnych gnojowicą.

W użytkowaniu tego terenu należy preferować:

- wielofunkcyjną gospodarkę leśną;
- rolnictwo tradycyjne bez technologii uciążliwych dla środowiska;
- uporządkowaną gospodarkę ściekową.

III.1.5. Tereny szczególnego zagrożenia powodziowego

Potencjalne zagrożenie powodziowe może stanowić rzeka Wąska, która meandruje przy granicy północnej gminy, powyżej miejscowości Markowo.

Na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku nr 35/2003 z dnia 11.07.2003 roku zostało wykonane opracowanie pt: „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych”. Głównym celem pracy było wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla rzeki Wąskiej od wody o prawdopodobieństwie występowania (przewyższenia) p=1% i p=10%.

Można przypuszczać, iż na obszarze gminy Morąg występuje niewielkie prawdopodobieństwo:

- wystąpienia podtopień powodziowych; ich występowanie szczególnie prawdopodobne jest na krótkim odcinku rzeki Wąskiej w północnej granicy gminy; podtopienia powodziowe mogą wystąpić w następstwie spływów z obszarów wysoczyznowych spowodowanych intensywnymi opadami lub gwałtownymi roztopami; czynnikiem zwiększającym ryzyko jest utrudniony odpływ do jeziora Drużno na skutek silnych wiatrów północnych wywołujących zjawisko tzw. cofki;

Zgodnie z ustawą Prawo wodne na terenach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują następujące rygory w zagospodarowaniu przestrzeni:

1. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą

zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;

2. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:
 - a) wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;
 - b) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
 - c) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

Dla ograniczania ryzyka powodziowego niezbędne jest:

- unikanie zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (w tym wyznaczenie stref zalewowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tam, gdzie jeszcze ich nie wyznaczono);
- Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego, poprzez ochronę/zwiększanie retencji (w tym budowę obiektów retencjonujących wodę), stosowanie mobilnych systemów ochrony przed powodzią, budowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego i kanałów ulgi, regulacje oraz prace utrzymaniowe rzek, budowę i odtwarzanie systemów melioracji, dostosowanie koryta wód powodziowych do wielkości przepływu, usprawnienie reguł sterowania obiektami i urządzeniami technicznej ochrony przed powodzią, poprawę stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej;
- Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

III.1.6. Tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych

Ze względu na dynamiczną rzeźbę, część terenów zagrożonych jest osuwiskami, miejscami zidentyfikowano osuwiska. Według „Katalogu osuwisk województwa olsztyńskiego” wydanego przez Instytut Geologiczny w Warszawie w 1971r. dotyczy to głównie stromych dolin cieków, a także obrzeża jeziora Narie.

Na terenach zagrożonych osuwiskami powinno unikać się lokalizowania zabudowy, a ewentualne wyjątki poprzedzać szczegółowym rozpoznaniem geologicznym warunków stateczności zboczy. Użytkowanie zboczy powinno zapewniać ich dobre odwodnienie. Najbardziej sprzyjającą stabilizacji zboczy jest trwała zieleń głęboko się ukorzeniająca.

III.1.7. Udokumentowane złoża kopalni i wód podziemnych oraz tereny górnicze

Poniższa tabela przedstawia złoża kruszywa naturalnego, stwierdzone w Bilansie Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2015r. Informacje zawarte w tabeli weryfikowane były również z danymi w Centralnej Bazie Danych Geologicznych

Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowy Instytut Badawczy, na platformie MIDAS, a także z materiałami ze strony internetowej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie. Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

P- złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie

R- złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z- złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane

T- złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

K- zmiana rodzaju kopaliny w złożu

E - złożo eksploatowane

KN - kruszywo naturalne

PG - złożo kopaliny objęte obszarem i terenem górniczym

ID złoża	Nazwa złoża/Miejscowość	Rodzaj surowca	Dok. Złoża/ Znak decyzji	organ zatwierdzający / data	Pow. [ha]	Stan zag-złoża	Zasoby [w tys.ton]		Wydobyte
							Geo l.bil.	Przemysłowe	
11342	Jurki	KN (pospółka)	dokum. Geol. C1 2005; Dec. RLS.751-18/05	Starosta Ostródzki 2005-11-28	1,58	E, PG	97	-	20
10394	Jurki I	KN (pospółka)	dokum. Geol. C1 2007; Dec. RLS.751-43/07	Starosta Ostródzki 2007-12-19	1,93	T, PG	175	-	-
13568	Jurki III	KN (pospółka)	dokum. Geol. C1 2010; Dec. RLS.751-55/10	Starosta Ostródzki 2010-07-20	1,83	E, PG	89	-	30
18319	Jurki IV	KN (piasek)	dokum. Geol. C1 2016; Dec. GW.7427.57.2016	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego 2016-10-03	10,11	R, PG	-	-	-
1479	Zabi Róg Pole 1 - 6	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1+C2 2016; Dec. GW.7427.60.2016	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego 2016-11-24	145,6	T, PG	-	-	-
17401	Zabi Róg I	KN (piasek, żwir i piasek skaleniowo-kwarcowy)	dokum. Geol. C1 2014; Dec. RLS.6528.16.2014	Starosta Ostródzki 2014-11-13	1,6	T, PG	68,78	-	-
15406	Zawroty	KN	Dec. OŚ-GW.7427.49.2011	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego 08.08.2011	3,91	E, PG	716	188	9
16894	Zawroty I	KN (piasek skaleniowo-kwarcowy)	dokum. Geol. C1 2013; Dec. GW.7427.63.2013	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego 2013-11-07	2,82	E, PG	273	48	123
151	Florczaki	Kreda jeziorna	dokum. Geol. C2, weryf. zasobów złóż 1995	Wojewoda Olsztyński 26.10.1994	6,6	Z	8	-	-

5969	Kotkow o- Zawroty pole A	KN (pospółka)	dokum. Geol. C1+C2 1989; Dec. KZK/012/W/6066 /92/94	Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa 1994-01-17	11,4	R	288 2 (raz em z pol em B)	-	-
5969	Kotkow o- Zawroty pole D				1,34	R		-	-
5969	Kotkow o- Zawroty pole C				18,27	R		-	-
7175	Ruś II	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. Uproszcz. C1 1997; Dec. OŚ.II.7514/23- 23/97	Wojewoda Olsztyński 1997-11-27	24,5	R	401 0	-	-
14185	Ruś III	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2010; Dec. RLŚ.751-18/10	Starosta Ostródzki 2010-04-12	1,14	E, PG	59	-	33
18137	Ruś IV	KN (piasek skaleni -wo- kwarcow y)	dokum. Geol. C1 2016; Dec. RLŚ.6528.3.201 6	Starosta Ostródzki 2016-05-09	1,45	R	-	-	-
18138	Ruś V	KN (piasek, żwir i piasek skaleni -wo- kwarcow y)	dokum. Geol. C1 2016; Dec RLŚ.6528.4.201 6	Starosta Ostródzki 2016-05-09	1,76	R	-	-	-
14833	Tątlawki - Pole A	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2010; Dec. OŚ.GW.7514- 78/10	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2010-12-15	15,84	T, PG	584 7	486 5	-
1472	Bramka	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1+B 2010; Dec. KZK/012/K/3804/ 78	Prezes CUG 1978-10-31	54	R	783 4	-	-
1480	Bramka Wschód	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2013; Dec GW. 7427. 41. 2013	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2013-06-12	12,92	P	141 3	-	-
3606	Bramka Wschód II	KN	Karta rej. C1 z dodatkami 2010 OŚ.GW.7514- 39/10	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2010-07-07	8,77	T, PG	892	305	-
9212	Bramka Wschód IIB	KN	dokum. Geol. C1 2008; Dec. OŚ.GW.7514- 23/08	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2008-06-16	1,79	R	496	-	-
11632	Bramka Wschód III	KN	dokum. Geol. C1 2008; Dec. RLŚ.751-7/08	Starosta Ostródzki 2008-06-26	1,92	T, PG	272	-	-
13674	Bramka Wschód	KN	dokum. Geol. C1+C2	Marszałek Woj. Warmińsko-	9,47	E, PG	813	644	31

	V		2009; Dec. OŚ.GW.7514- 76/09	Mazurskiego 2009-11-16					
13906	Bramka Wschód VI	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2009; Dec. RLŚ.751-65/09	Starosta Ostródzki 2009-12-09	1,99	T, PG	339	-	-
15567	Bramka Wschód VII	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2011; Dec. RLŚ.6528.11.20 11	Starosta Ostródzki 2011-10-10	0,56	T, PG	36	-	-
15568	Bramka Wschód VIII	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2009; Dec. RLŚ.6528.12.20 11	Starosta Ostródzki 2011-10-10	0,56	T, PG	67	-	-
15978	Bramka Wschód IX	KN (piasek, żwir)	dokum. Geol. C1 2012; Dec. RLŚ.6528.3.201 2	Starosta Ostródzki 2012-06-06	1,26	R, PG	307	-	-
16144	Bramka Wschód X	KN (piasek, żwir i piasek skaleni -wo- kwarcow y)	dokum. Geol. C1 2012; Dec. OŚ- GW.7427.37.201 2	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2012-07-02	3,68	R	841	-	-
16669	Bramka Wschód XI	KN (piasek skaleni -wo- kwarcow y)	dokum. Geol. C1 2013; Dec. GW.7427.23.201 3	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2013-05-17	10,4	R, PG	252 7	-	-
17259	Bramka Wschód XI/1	KN (piasek skaleni -wo- kwarcow y)	dokum. Geol. C1 2014; Dec. GW.7427.45.201 4	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2014-08-08	8,5	E, PG	132 9	135 3	440
16298	Chojnik	KN piaski skaleni wo - kwarcow e	dokum. Geol. C1 2012; Dec. GW.7427.74.201 2	Marszałek Woj. Warmińsko- Mazurskiego 2012-10-05	2,88	R	366	-	-
150	Tarda	Kreda jeziorna	dokum. Geol. C2 1976; Dec. KZK/012/K/3449/ 76	Prezes CUG 1976-10-14	7,35	P	425	-	-

Dopuszcza się wydobycie kopalin ze złóż udokumentowanych obecnie i w przyszłości. Eksploatacja odkrywkowa może być prowadzona wyłącznie na terenach nie kolidujących z ochroną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody i innych ustaw. Eksploatacja odkrywkowa złóż powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego – także w zakresie ustalenia granic i sposobów zagospodarowania terenów i obiektów podlegających ochronie.

W celu ochrony terenów i obiektów chronionych, w tym terenów obcych, należy stosować odpowiednie normy górnicze. W szczególności wydobycie kopaliny powinno być prowadzone przy zachowaniu odpowiednich filarów ochronnych od terenów i obiektów sąsiednich (zgodnie z obowiązującą normą - obecnie PN-G-02100) oraz przy zachowaniu

normatywnych standardów zanieczyszczeń i uciążliwości dla terenów i obiektów chronionych.

Dotychczasowa działalność związana z eksploatacją złoża jest prowadzona w sposób zgodny z zasadami. Po wydobyciu złoża następuje rekultywacja i przywracanie obszaru do użytkowania w zależności od kierunku rekultywacji. Dalsza eksploatacja także musi być prowadzona w taki sposób, aby nie powodować szkód i uciążliwości na terenach sąsiednich nieruchomości. Obszary przewidziane do rekultywacji były rekultywowane zgodnie z obowiązującym prawem ogólnym i miejscowym. Odpowiedzialność za ewentualne szkody związane z tą działalnością regulują przepisy prawa zgodnie z przepisami odrębnymi (Prawo geologiczne i górnictwo, Kodeks Cywilny)

III.1.7. Walory krajobrazowe

Ochrona walorów krajobrazowych obejmuje:

- ochronę powierzchni ziemi i cech naturalnych fizjonomii krajobrazu;
- zachowanie wysokiej estetyki i harmonii z krajobrazem nowych i modernizowanych obiektów budowlanych;
- przebieg napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiej mocy (100 kV i więcej).

Ochrona powierzchni ziemi dotyczy antropogenicznych form nieużytków powstałych po eksploatacji kopalni. Stwierdzono 11 wyrobisk - nieużytków gdzie zaprzestano eksploatacji kopalni. tereny te opisano w rozdziale „warunki przyrodnicze”. Istniejące wyrobiska należy zrehabilitować w kierunku rolnym bądź leśnym a tym samym zlikwidować destrukcyjny obraz krajobrazu.

Estetyczna forma obiektów budowlanych oraz przebieg napowietrznych ciągów elektroenergetycznych winna dotyczyć w szczególności obszarów chronionego krajobrazu. Istotną sprawą na tych obszarach jest estetyka obiektów o funkcji rekreacyjnej usytuowanych na terenach eksponowanych widokowo.

III.2. Kierunki oraz zasady ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Gmina Morąg położona jest na terenie obszaru kulturowego Powiśle. Znaczna ilość obiektów zabytkowych, zabytkowe układy ruralistyczne oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur powinny być zachowane i przystosowane do nowych czasów.

III.2.1 .Wytyczne konserwatorskie

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami powinno być zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, jego ochrona przed degradacją oraz efektywne zarządzanie zabytkami poprzez działania dążące do poprawy ich stanu technicznego, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji. Osiągnięcie tego celu pozwoli w pełni wykorzystać potencjał związany z posiadanym lokalnym dziedzictwem kulturowym. Tym samym przyjmuje się zasady zagospodarowania, dla których priorytetem powinna być:

- ochrona zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej,
- ochrona historycznego układu ulic i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych występujących pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi wsi,
- zachowanie osi kompozycyjnych i powiązań widokowych,
- ochrona zabytkowych cmentarzy, parków, zabytkowej zieleni zorganizowanej np. aleje przydrożne,
- ochrona historycznej skali zabudowy,
- ochrona obiektów historycznych,

- dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołów i obiektów oraz eliminacja funkcji uciążliwych.

Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków istnieje konieczność uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace prowadzone w zabytkach i w ich otoczeniu zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dla obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, a nieujętych wpisem do rejestru zabytków istnieje konieczność uzgodnienia lub uzyskania pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na inwestycje budowlane zgodnie z ustawą Prawo budowlane. Gminna ewidencja zabytków, prowadzona jest w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy. Powinny być w niej ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Gminna ewidencja zabytków winna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na wykreśleniu z niej obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji etc.), a także uzupełnianiu o wpisy do rejestru zabytków, nowe ustalenia naukowe dotyczące uzupełniania i weryfikacji wykazu zabytków i stanowisk archeologicznych na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Do niniejszego studium oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków załączony został wykaz stanowisk archeologicznych jak również wykaz alei przydrożnych położonych przy drogach wojewódzkich i powiatowych włączony do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Pozostałe obiekty zabytkowe dostępne będą w zbiorze kart adresowych zaktualizowanej gminnej ewidencji zabytków.

Wytyczne konserwatorskie dla indywidualnych budynków objętych ochroną konserwatorską

Obowiązuje ochrona obiektów historycznych uwzględniająca:

1. Zachowanie istniejącego detalu architektonicznego.
2. Utrzymanie kolorystyki elewacji charakterystycznej dla regionu.
3. Zachowanie formy, kształtu, kąta nachylenia oraz pokrycia połaci dachów.
4. Zachowanie pierwotnej artykulacji i sposobu opracowania elewacji tj. ilości i kształtu ościeży otworów drzwiowych zewnętrznych i otworów okiennych.
5. Zachowanie pierwotnej stolarki okiennej i drzwiowej lub jej odtworzenie.
6. Zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzenia, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, zmian w obrębie elewacji z wyłączeniem prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonywanych na podstawie wytycznych konserwatorskich). Remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycja, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia, historyczny rodzaj materiałów budowlanych.

Wytyczne konserwatorskie dla historycznych parków i cmentarzy

1. Na terenach historycznych parków obowiązuje ochrona układu przestrzennego i historycznego sposobu zagospodarowania, ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych elementów małej architektury tj. ogrodzenia i inne.

2. Na terenach historycznych cmentarzy obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury tj. grodzienia, kaplice.
3. Wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania.

Wytyczne konserwatorskie ochrony archeologicznej

1. Strefa bezwzględnej ochrony relikwów archeologicznych obejmuje obszary, na których występują stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Obowiązuje tu zakaz jakiegokolwiek ingerencji w strukturę ich nawarstwień zaś opieka powinna sprowadzać się do prac pielęgnacyjnych po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
2. W przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego, znajdującego się w ewidencji zabytków AZP, prace ziemne należy poprzedzić weryfikacyjnymi sondażowymi badaniami archeologicznymi. Ich wyniki pozwolą na zajęcie stanowiska konserwatorskiego odnośnie zagospodarowania terenu.
3. Stanowiska o własnej formie krajobrazowej (np. grodzisko) widoczne w terenie wymagają bezwzględnego zachowania.
4. W bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk archeologicznych w przypadku inwestowania należy prowadzić obserwację archeologiczną.
5. Na wszelkiego rodzaju badania archeologiczne należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

III.3. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych

III.3.1. Rolnictwo i leśnictwo

O kierunku rozwoju rolnictwa w gospodarce rynkowej przesądzają obecnie w ramach struktur unijnych warunki podpisanych porozumień w ramach jednolitej polityki rolnej w krajach Unii. Podstawą lokalną do kreowania polityki przestrzennej dotyczącej rozwoju funkcji rolnej są warunki przyrodniczo rolnicze i ekonomiczne, które mają bezpośredni wpływ na opłacalność produkcji.

Ważnym czynnikiem stymulującym rozwój gospodarczy jest stwarzanie przez samorząd warunków sprzyjających nowym inwestycjom związanym z przetwórstwem rolno – spożywczym i przechowalnictwem (przestrzenne przygotowanie terenów, uzbrojenie w infrastrukturę techniczną itp.).

Najkorzystniejsze warunki do rozwoju rolnictwa występują w północnej części gminy. Dobre gleby, mniejsza niż na pozostałym obszarze gminy wrażliwość terenu na antropopresję, zasoby gruntów Skarbu Państwa do zagospodarowania i korzystne warunki ekonomiczne - to zespół cech, który sprzyja tworzeniu korzystnej struktury gospodarstw rolnych.

Na pozostałym obszarze gminy gospodarstwa rolne będą uzupełnieniem funkcji turystycznej lub odwrotnie w zależności od lokalnych warunków.

Postuluje się na obszarach wrażliwych na antropopresję wprowadzanie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania (zintegrowanego), które na obszarze tej gminy ma wyjątkowo sprzyjające warunki rozwoju przez brak zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego. Produkty rolne wytwarzane w takich gospodarstwach są poszukiwane na rynkach krajowych i za granicą.

Wysokie walory przyrodniczo krajobrazowe sprzyjają rozwojowi agroturystyki, lub turystyki wiejskiej która ma sprzyjające warunki rozwoju na całym obszarze gminy.

Postuluje się przyjęcie następującą politykę przestrzenną w dziedzinie rolnictwa:

- tworzenie dużych gospodarstw rolnych głównie nastawionych na produkcję roślinną oraz chów bydła (środkowa i północna część gminy);
- nowe obiekty fermowe produkcji zwierzęcej muszą być zakładane w odległości, która nie będzie stwarzała uciążliwości dla zabudowy mieszkalnej skupionej we wsiach;
- tworzenie gospodarstw specjalistycznych hodowlanych o mniejszym areale;
- organizacja skupu, przetwórstwa i sprzedaży artykułów rolniczych;
- zrównoważone respektowanie wymogów środowiska w rolnictwie;
- poprawa warunków życia ludności na wsi poprzez rozbudowę systemów infrastruktury technicznej oraz społecznej;
- rozwój produkcji alternatywnej na terenach wiejskich w sąsiedztwie lasów jak: uprawa i zbieranie ziół, zbiory runa leśnego oraz rozwój pszczelarstwa;
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego i przechowalnictwa w oparciu o lokalne produkty.

Przemysł rolno - spożywczy

Małe i średnie zakłady przetwórcze przemysłu rolno - spożywczego aktualnie i odgrywać będą w przyszłości szczególnie ważną rolę w aktywizacji gospodarki na terenie gminy i miasta. Duże zakłady przemysłowe powinny być lokalizowane na terenach dzielnicy przemysłowej w mieście Morąg. Postuluje się lokalizację małych zakładów przemysłu rolno – spożywczego na terenie większych miejscowości oraz byłych baz gospodarczych gospodarstw państwowych takich jak: Słonecznik, Bramka, Żabi Róg, Markowo, Silin, Wenecja, Zawroty, Bożęcin.

Rozwój istniejących firm oraz powstawanie nowych, drobnych podmiotów gospodarczych zadecyduje o znaczącym ograniczeniu bezrobocia, przełamując krąg bierności i apatii. Nowe miejsca pracy w średnich i małych zakładach winny wypełnić tak zwane „nisze rynkowe”, przetwarzając plody oraz wytwarzając produkty na lokalny rynek oraz dalej wykorzystując zapotrzebowanie na dane produkty na innych terenach.

Leśnictwo

Lasy terenu gminy wchodzi w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna oraz zachowania bazy genetycznej ekotypów sosny Taborskiej - kompleksy leśne położone w południowo – wschodniej części gminy.

Ze względu na wielostronne funkcje lasów w zagospodarowaniu przestrzennym, działalność gospodarcza winna być prowadzona z zachowaniem rozwoju zrównoważonego i zmierzać do:

- zachowania biologicznej różnorodności lasów,
- utrzymania ich produkcyjnej zasobności,
- zachowania w równowadze ekosystemów leśnych,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach,
- wykorzystania lasów dla celów edukacji ekologicznej.

Zadaniem współczesnego leśnictwa jest znalezienie kompromisu między zasadnym prawem ludzi do wypoczynku w lesie, a ochroną jego ekosystemów i zasobów produkcyjnych. Ochrona zasobów leśnych może być realizowana przy spełnieniu następujących zasad polityki przestrzennej:

- zakaz realizacji zakładów przemysłowych składowisk nieczystości i odpadów stałych i płynnych w lasach,

- zakaz budowy obiektów turystycznych całorocznych i sezonowych wewnątrz kompleksów leśnych powyżej 2000 ha,
- prace melioracyjne w pobliżu zwartych kompleksów leśnych winny być poprzedzone oceną ich wpływu na lasy,
- przy obiektach rekreacyjnych zlokalizowanych w lasach należy wyznaczyć obszar do zagospodarowania i użytkowania zgodnie z zasadami przewidzianymi dla lasów rekreacyjnych,
- należy przewidzieć budowę przepustów dla zwierząt, pod drogami przebiegającymi przez obszary leśne,
- w celu wzbogacenia granicy las - pole i las woda należy pozostawić pasy ochronne o szerokości 20 – 30 m złożone z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego pietra górnego jako strefy ekotonowej.

Zalesienia

Dopuszcza się zalesianie gruntów na terenach o zróżnicowanej rzeźbie terenu, obszarach niskich klas bonitacyjnych, położonych w sąsiedztwie wód otwartych oraz na terenach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, a także innych gruntów o małej przydatności dla rolnictwa, na których zaniechano upraw rolnych przez dłuższy okres czasu.

III.3.2. Turystyka

Wybitne walory przyrodniczo krajobrazowe gminy położonej na pojezierzu iławsko olsztyńskim sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnej o szerokim wachlarzu usług. Wobec wyjątkowej wartości przyrodniczej obszaru powinny dominować formy turystyki o charakterze ogólnodostępnym całorocznym z wysokim standardem wyposażenia (bogaty zakres usług towarzyszących danym obiektom). Tereny o dominującej funkcji turystycznej położone są w wschodniej części gminy głównie nad jezioram Narie. Prawie wszystkie tereny przewidziane pod rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej na obszarze gminy objęte są miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W planach określone są zasady i warunki realizacji zainwestowania turystycznego i rekreacji indywidualnej.

Na pozostałym obszarze gminy, wskazane jest rozwijanie funkcji rekreacyjnej przede wszystkim w oparciu o istniejące jednostki osadnicze, w których funkcja turystyczna byłaby stymulatorem do ich dynamicznego rozwoju.

Rozwój ten w pierwszej kolejności winien uwzględniać uporządkowanie istniejącego zainwestowania poprzez podniesienie standardu wyposażenia i uporządkowanie gospodarki ściekowej. Nowo wznoszone obiekty winny swą architekturą nawiązywać do cech tradycyjnego budownictwa w regionie i respektować ochronę środowiska a w nim ochronę krajobrazu. Program budowy obiektów turystycznych winien uwzględniać infrastrukturę związaną z obsługą szlaków turystycznych wodnych, rowerowych i drogowych.

Miejscowości preferowane do rozwoju zainwestowania rekreacyjnego to miasto Morąg, wieś i półwysep Kretowiny, Bogaczewo, Gulbity, Wilnowo, Niebrzydowo Wielkie, Ruś, Bartężek i rejon jeziora Ruda Woda przez które przebiega szlak Kanału Ostródzko Elbląskiego (zainwestowanie związane z tym kanałem).

Budownictwo letniskowe winno być realizowane na działkach **nie mniejszych niż 1500 m²**, powinno rozwijać się we wsiach na zasadzie uzupełnień zabudowy lub rozwoju przestrzennego poszczególnych wsi. Na nowych terenach poszczególne zespoły zabudowy letniskowej nie powinny przekraczać 30 działek. W celu zachowania naturalnego (mało przekształconego przez człowieka) krajobrazu jezior, zabudowa letniskowa na nowych

terenach w pobliżu jezior winna być tak lokalizowana ażeby z brzegu jeziora nie była widoczna lub co najwyżej nie stanowiła liczącego się elementu w krajobrazie.

Nowe zainwestowanie turystyczne może być realizowane pod warunkiem spełnienia warunków dotyczących uzbrojenia terenu w pełną infrastrukturę techniczną. Architektura obiektów winna skalą i stylem nawiązywać do cech budownictwa regionalnego tzn. dachy o nachyleniu do ok. 45° pokryte dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko podobnym, kalenice równoległe do ulic, ganki przy wejściach.

III.3.3. Przemysł i rzemiosło produkcyjno usługowe

Na terenie miasta Morąg oraz obszarów wiejskich gminy wyklucza się lokalizację zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Większość zakładów produkcyjnych skoncentrowana jest w mieście Morągu. Przemysł będzie jednym z głównych czynników decydujących o rozwoju miasta. Preferowany jest rozwój istniejących grup przemysłu opierających się na surowcach lokalnych, a więc przemysł spożywczy i drzewny, oraz lekki i elektromaszynowy o małych uciążliwościach dla środowiska.

W polityce przestrzennej rozwoju przemysłu należy preferować przede wszystkim średnie i małe zakłady przy zastosowaniu technologii bezpiecznych dla środowiska przyrodniczego. Należy też preferować rozwój drobnych zakładów produkcyjno usługowych.

Produkcja przemysłowa na terenie gminy skoncentrowana jest głównie w Żabim Rogu, Bramce, Rusi, gdzie dominuje przemysł mineralny. Inne rodzaje przemysłu na terenie gminy to drobne zakłady spożywcze, drzewne, paliwowo - energetyczne.

Ze względu na dotychczasowy rozwój oraz uwarunkowania przyrodnicze, postuluje się by na obszarze gminy nadal dominowały kierunki produkcji oparte o przetwórstwo surowców lokalnych, takich jak drewno, płody rolne, kruszywo itp. Istnieje możliwość lokalizacji niewielkich zakładów produkcyjnych w oparciu o byłe bazy gospodarcze gospodarstw uspołecznionych lub w większych wsiach wielofunkcyjnych.

III.4. Kierunki rozwoju sieci osadniczej oraz obsługi ludności gminy na tle przemian demograficznych

Prognoza demograficzna dla gminy opierająca się o prognozę demograficzną dla województwa, po korektach wynikających z dotychczasowego rozwoju gminy oraz uwarunkowań społeczno – gospodarczych pozwala na postawienie następującej hipotezy: liczba ludności zarówno w gminie jak i w mieście w perspektywie będzie stopniowo wzrastała z zachowaniem równowagi w rozwoju miasta i miejscowości w gminie.

Najnowsza prognoza demograficzna opracowana przez GUS na lata 2014 – 2050 przewiduje spadek liczby mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Wynika ona z malejącej liczby urodzeń, wzrostu liczby zgonów oraz ujemnego salda migracji dla województwa. Prognoza opracowana jest z etapem na 2035 rok. Wynika z niej, że zmniejszy się liczba ludności w 2035 roku w miastach i na wsi o 1,8% następnie w latach 2035 – 2050 spadek ten ma wynosić 1,2% liczby ludności.

Przyjmując założenia regresu liczby ludności w województwie można postawić hipotezę, że w 2035 roku liczba ludności w gminie wynosiłaby mniej o 179 mieszkańców, czyli ok. 10 400 mieszkańców. Gmina ma bardzo korzystne, w odróżnieniu od województwa, wskaźniki przyrostu naturalnego, przy ujemnym saldzie migracji. Te wielkości się rekompensują, w związku z tym zakładamy, że liczba ludności do 2035 roku praktycznie pozostanie na obecnym poziomie.

Dowodem na to jest fakt, że na przestrzeni ostatnich 35 lat, liczba ludności w gminie utrzymywała się na poziomie 11000 - 10600 mieszkańców. W tym czasie zachodziły znaczące zmiany w sieci osadniczej. Największy wzrost liczby mieszkańców nastąpił w miejscowościach: Żabi Róg, Słonecznik, Nowy Dwór, Zawroty i Wilnowo. Największy spadek liczby ludności o nastąpił w miejscowościach: Jurki, Kalnik i Wenecja.

Wymienione wyżej miejscowości zarówno o tendencji wzrostu jak i spadku liczby ludności należą do grupy największych w gminie, poza Wilnowem.

Sieć osadnicza gminy jest prawidłowo ukształtowana miejscowości o wielkości powyżej 300 mieszkańców wyposażone w usługi są równomiernie rozmieszczone i zapewniają dostęp do usług ludności z małych jednostek osadniczych.

Przemiany w okresie perspektywicznym dotyczące sieci osadniczej uwarunkowane będą przebiegiem procesów społeczno gospodarczych zarówno w kraju jak i na terenie gminy. Procesy, o których mowa wpłyną na wielkość ruchów migracyjnych w tym głównie odpływu ludności, które ostatecznie zadecydują o liczbie mieszkańców.

Przewidywane zmiany w sieci osadniczej:

- stabilizacja lub niewielkie wahanie się liczby ludności w miejscowościach przy głównych trasach komunikacyjnych, o rozwiniętych funkcjach gospodarczych oraz usługach dla ludności, oraz atrakcyjnych do rozwoju turystyki,
- zmniejszanie się liczby ludności w miejscowościach o małej atrakcyjności turystycznej z dala od ważnych szlaków komunikacyjnych.

W najbliższym okresie prawdopodobnie utrzymywać się będzie stagnacja ruchów migracyjnych. W dalszym okresie poprawa sytuacji społeczno gospodarczej wyrażająca się większymi możliwościami uzyskania pracy i mieszkania, wpłynie na zwiększenie mobilności przestrzennej ludności, w tym głównie odpływu migracyjnego.

Najistotniejsze zmiany przewidywane w poszczególnych grupach wieku to:

- zmniejszenie się liczebności roczników uczęszczających do szkoły,
- zmniejszenie się liczebności roczników w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Prognozowane zmiany w zatrudnieniu polegać będą na:

- spadku zatrudnienia w rolnictwie w wyniku restrukturyzacji rolnictwa należy się spodziewać stałego wzrostu dwuzawodowości tj. pracujących we własnym gospodarstwie i poza nim oraz poszerzenie działalności gospodarstw o działalność poza rolniczą jak agroturystyka, produkcja i usługi,
- stałym wzroście zatrudnienia w usługach, obecny stan można określić jako niedorozwój rzemiosła.

Naczelną zasadą przyjętą w obecnej zmianie studium gminy Morąg jest koncentracja zainwestowania w istniejących jednostkach osadniczych. Rozpraszanie zabudowy jest niekorzystne z uwagi na koszty infrastruktury towarzyszącej nowym skupiskom zabudowy mieszkalnej. Zabudowa mieszkalna wymaga uzbrojenia w infrastrukturę techniczną i społeczną (społeczna przez dostęp do urządzeń usługowych). Na rysunku studium przedstawione są tereny zagospodarowania przestrzennego jednostek osadniczych. We wszystkich jednostkach osadniczych poza przyjętym głównym kierunkiem, mogą rozwijać się inne funkcje jako uzupełniające.

Poprawa obsługi ludności będzie się wiązała ze zwiększeniem dostępności do urządzeń usługowych (zwiększenie ilości usług), poniesieniu ich standardu oraz poprawę jakości świadczonych usług.

Miasto Morąg pełni funkcję głównego ośrodka obsługi ludności oraz miejsca rozwoju innych funkcji gospodarczych jak rolnictwa, budownictwa i przemysłu.

Ośrodki usługowe, które pełnią rolę pomocniczą w realizowaniu obsługi gminy to: Żabi Róg (ok. 1186 M), Słonecznik (ok. 846 M), Jurki (ok. 735 M), Chojnik (ok. 483 M), Bramka (ok. 475 M), Bogaczewo (ok. 430 M), Nowy Dwór z Szymanowem (ok. 350 M).

Poza wymienionymi ośrodkami w pozostałych miejscowościach będą funkcjonowały podstawowe urzędy usługowe w zależności od istniejących potrzeb. Wskazane jest poprawienie dostępu do usług małych miejscowości przez preferencje w tworzeniu obiektów usługowych.

Obecnie na terenie miasta i gminy funkcjonuje sieć (3) przedszkoli, (8) szkół podstawowych, Licea Ogólnokształcące oraz technikum i szkoły zawodowe. Dodatkowo w Szymanowie, przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum specjalne do nauki. Istniejąca baza szkolna w chwili obecnej zabezpiecza prawidłowy cykl nauczania dzieci w mieście i gminie.

Naczelną zasadą przyjętą w obecnej zmianie studium gminy Morąg jest koncentracja zainwestowania w istniejących jednostkach osadniczych. Rozpraszanie zabudowy jest niekorzystne z uwagi na koszty infrastruktury towarzyszącej nowym skupiskom zabudowy mieszkalnej. Zabudowa mieszkalna wymaga uzbrojenia w infrastrukturę techniczną i społeczną. Na rysunku studium przedstawione są tereny zagospodarowania przestrzennego jednostek osadniczych. We wszystkich jednostkach osadniczych poza przyjętym głównym kierunkiem, mogą rozwijać się inne funkcje jako uzupełniające.

Poprawa obsługi ludności będzie się wiązała ze zwiększeniem dostępności do urzędów usługowych (zwiększenie ilości usług), poniesieniu ich standardu oraz poprawę jakości świadczonych usług.

Miasto Morąg pełni funkcję głównego ośrodka obsługi ludności oraz miejsca rozwoju innych funkcji gospodarczych jak rolnictwa, budownictwa i przemysłu.

Ośrodki usługowe, które pełnią rolę pomocniczą w realizowaniu obsługi gminy to: Żabi Róg (ok. 1186 M), Słonecznik (ok. 846 M), Jurki (ok. 735 M), Chojnik (ok. 483 M), Bramka (ok. 475 M), Bogaczewo (ok. 430 M), Nowy Dwór z Szymanowem (ok. 350 M).

Poza wymienionymi ośrodkami w pozostałych miejscowościach będą funkcjonowały podstawowe urzędy usługowe w zależności od istniejących potrzeb. Wskazane jest poprawienie dostępu do usług małych miejscowości przez preferencje w tworzeniu obiektów usługowych.

Obecnie na terenie miasta i gminy funkcjonuje sieć przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazja, Licea Ogólnokształcące oraz technikum i szkoły zawodowe. Dodatkowo w Szymanowie, przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum specjalne do nauki. Istniejąca baza szkolna w chwili obecnej zabezpiecza prawidłowy cykl nauczania dzieci w mieście i gminie.

III.5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa w mieście

Polepszenie warunków mieszkaniowych w okresie perspektywicznym uwarunkowane będzie polityką mieszkaniową, wzrostem zamożności społeczeństwa oraz dynamiką rozwoju miasta. Potrzeby mieszkaniowe miasta w perspektywie szacuje się na około 1700 mieszkań. Istniejące zasoby to 5200 mieszkań. Zapotrzebowanie nowych mieszkań wynika z prognozy gospodarstw domowych oraz ubytków mieszkań w wysokości około 2%, z powodu złych stanów technicznych i niskiego standardu użytkowego.

Wielkość zasobów docelowych około 6000 mieszkań, pozwoli na poprawę wskaźnika liczby mieszkań na 1000 mieszkańców z 288 w 1997 roku do ok. 420 w okresie perspektywy.

Realizacja przyjętego programu w ilości 3000 mieszkań wymagałaby utrzymania dynamiki budowy 95 mieszkań rocznie. W latach 2000 – 2014 oddawano średnio w roku ok. 80 mieszkań..

Dla projektowanej zabudowy mieszkaniowej przyjęto strukturę 70% mieszkań w zabudowie wielorodzinnej i 30% w zabudowie jednorodzinnej. Przy określaniu takiej struktury uwzględniano zarejestrowane potrzeby w spółdzielni mieszkaniowej i duże zapotrzebowanie na mieszkania komunalne zgłaszane przez ludność mniej zamożną. Zaspokojenie potrzeb mogłoby nastąpić poprzez rozwój budownictwa wielorodzinnego socjalnego (komunalnego), czynszowego a także w ramach inwestycji deweloperów. Obecnie wyraźnie zaznacza się brak nowych terenów pod rozwój budownictwa wielorodzinnego w mieście Morąg.

Miasto ma ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną, która wytworzyła się przez dziesiątki lat i spełnia ona swoje zadania związane z funkcjonowaniem miasta. Ograniczenia w rozwoju miasta stanowią: od północy tereny zamknięte MON, od wschodu jezioro Skiertąg, od zachodu Rozlewisko Morąskie. Kierunkiem rozwoju miasta będą tereny położone w kierunku południowym i południowo – wschodnim od miasta wokół drogi wojewódzkiej nr 527 do Olsztyna.

W związku z tym, że potrzeby pod zabudowę mieszkalną wielorodzinną w mieście przewyższają możliwości rezerw terenowych wyznaczone zostały na terenie gminy nowe tereny pod zabudowę wielorodzinną w kierunku omówionym powyżej o powierzchni ok. 56 ha w nawiązaniu do istniejącej zabudowy.

Przy wyznaczaniu powierzchni terenu przyjęto założenie, że w zabudowie wielorodzinnej (wysokość zabudowy 4 kondygnacji) średnia gęstość zaludnienia wynosi 170 mieszkańców na hektar, w zabudowie jednorodzinnej - średnia wielkość działki brutto wynosi 1000 m². Pod rozwój budownictwa zarezerwowano około 80 ha terenu, w tym ok.20ha na rozwój funkcji przemysłu składów i baz.

Obok realizacji nowego budownictwa ważnym zadaniem będzie poprawa stanu technicznego i podniesienie standardu do poziomu odpowiadającemu współczesnym wymaganiom, zabudowy sprzed 1944 roku, która stanowi około 24% ogółu zasobów (ponad 1000 mieszkań).

III.6. Ocena warunków mieszkaniowych na obszarach wiejskich, bilans terenu z uzasadnieniem rozwiązań studium

Na podstawie analizy demograficznej zmian społecznych na terenach wiejskich można przypuszczać, iż nastąpi poprawa warunków mieszkaniowych. Należy pamiętać o podnoszeniu standardu warunków mieszkaniowych w istniejących zasobach poprzez poprawę stanu technicznego, oraz estetyki miejscowości. Tym bardziej, że ok. 20% mieszkań w gminie wybudowane było przed 1918 rokiem, a następne 40% w latach 1918 – 1944. Podstawą formą budownictwa w gminie powinno być: budownictwo jednorodzinne, w sąsiedztwie miasta Morąga dopuszcza się możliwość realizacji budownictwa szeregowego lub budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Na terenach wiejskich zostały wyznaczone tereny pod zabudowę mieszkalną z usługami (ok. 60 ha) powiązaną funkcjonalnie z miastem oraz zabudowę przemysłu składów i baz (ok. 20ha) stanowiąca kontynuację dzielnicy przemysłowo składowej.

Realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej w gminie powinna uwzględniać ogólne zasady: optymalnej koncentracji zabudowy zwiększającej zwartość układu osadniczego oraz zachowania w nowej zabudowie skali i architektury regionu. Należy dążyć do zahamowania rozpraszania zabudowy, z uwagi na rozdrobnienie istniejącej sieci osadniczej. Nowa

zabudowa winna powstawać wyłącznie w oparciu o istniejące jednostki osadnicze w ramach ich uzupełnień. Część z nich z racji ochrony konserwatorskiej objęta jest zakazem rozbudowy czy przebudowy, w związku z tym będzie potrzeba budowy nowych budynków w ramach uzupełniania i podniesienia standardu istniejącej zabudowy.

Działalność usługowa oraz przemysłowa w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej nie może powodować pogorszenia warunków zamieszkania i użytkowania sąsiednich budynków lub lokali przeznaczonych na pobyt ludzi.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują łącznie powierzchnie ok. 3670 ha, w tym miasto powyżej 1000ha, co stanowi ok. 11,8% powierzchni całej gminy Morąg to jest teren miasta i obszary wiejskie.

Na obszarach wiejskich plany miejscowe obejmują tereny o dominującej funkcji turystyczno rekreacyjnej nad jeziorem Narie. Jest to także obszar o dużej presji inwestycyjnej inwestorów. Obszary planów miejscowych na terenach wiejskich pokrywają tereny o dużej wrażliwości na antropopresję. Rozwiązania planów miejscowych chronią środowisko przyrodnicze przed degradacją oraz dają możliwość zachowania walorów przyrodniczo krajobrazowych.

Na podstawie danych z Urzędu Miejskiego została sporządzona tabela nr 1, obrazująca wielkości powierzchni użytkowej w poszczególnych jednostkach osadniczych w gminie z podziałem na budynki mieszkalne, letniskowe i inne tj. działalności gospodarczej w zakresie usług i innej łącznie z rolnictwem.

Na podstawie tabeli nr 1 sporządzony został bilans istniejącej i projektowanej zabudowy według funkcji zabudowy miejscowości określonej w studium gminy, który przedstawia tabela nr 2

„**MUW**”- zabudowa wielofunkcyjna – tereny oznaczone tym symbolem odnoszą się głównie do ośrodków obsługi gminy (obejmują w nich istniejącą zabudowę oraz kierunki rozwoju przestrzennego). Na terenach tych funkcje: mieszkalna, usługowa i związana z produkcją i przedsiębiorczością są równorzędne. Wskazują na konieczność rozwoju miejsc pracy przy rozwoju mieszkalnictwa. Przyjmuje się istniejącą zabudowę na tych terenach i dopuszcza się realizację po opracowaniu planów miejscowych na nowych terenach zabudowy wielofunkcyjnej tj. mieszkalnej, usługowej, oraz produkcyjnej.

„**MUP**” – tereny zabudowy zagrodowej oraz zakładów produkcyjnych i usługowych – tereny oznaczone tym symbolem dotyczą istniejących gospodarstw rolnych i rolno - leśnych, przemysłu drzewnego (tartaki, stolarnie itp.), oraz magazynów, składów i baz. Zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej i usługowej.

„**WP**” zabudowa na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – zabudowa wielofunkcyjna w tym głównie mieszkalno - usługowa

Analiza zwiększenia ilości zabudowy dotyczy głównie zabudowy mieszkalnej, która wymaga uzbrojenia w infrastrukturę techniczną i społeczną. Rozwój zabudowy rekreacji indywidualnej i turystycznej realizowany jest na terenach planów miejscowych, dlatego są to wielkości znane dla Samorządu ponieważ w planach są one wyliczane w tzw. „prognozie finansowej”. Większość tych terenów jest już uzbrojona w infrastrukturę techniczną.

Poza symbolami przypisanymi do terenów w jednostkach osadniczych w tabeli ujęte są dane dotyczące miasta z jego rozwojem przestrzennym na tereny gminy. Wielkość powierzchni użytkowej zabudowy mieszkalnej została przyjęta po wyliczeniu wskaźnikiem 0,75 powierzchni całkowitej zabudowy zgodnie z „Krajowymi przepisami urbanistycznymi...”

Miasto Morąg posiada ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną.

Większość usług skoncentrowana jest w centrum miasta w otoczeniu zabudowanych parków i zabudowy wielorodzinnej. Miasto przedziela bariera techniczna, którą stanowi teren zamknięty - linia kolejowa nr. 220 Olsztyn – Bogaczewo. Za linią kolejową w kierunku północnym znajduje się dzielnica przemysłowa. Osiedla zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej, położone są w części północnej za torami (Zatorze) oraz w części południowej po przeciwnej stronie torów stanowiąc kontynuację zabudowy śródmiejskiej i są z nią powiązane (Osiedle Warszawskie, osiedle Robotnicze). Struktura funkcjonalno – przestrzenna zabudowy, jest czytelna i widoczna na rysunku studium miasta. Strukturę zabudowy przedstawia poniższy bilans terenów: zabudowa mieszkalna i usługowa o niskiej intensywności zabudowy, zabudowa wielorodzinna z usługami, zabudowa przemysłu składów i baz, tereny rolne, tereny zieleni, wód otwartych oraz tereny zamknięte kolejowe (linia kolejowa nr. 220 Olsztyn – Bogaczewo) oraz na północy tereny zamknięte MON.

Bilans terenów przedstawiony jest w postaci powierzchni zabudowy w ha i w %. w Tabeli nr3.

Tabela nr 1

Lp	Jednostka osadnicza	Liczba ludności Ogółem (2016r)	Budynki powierzchnia użytkowa w m ² (2016r)					Pow. uż. na 1 mieszkanie	Funkcja zabudowy miejscowości	Projekt. pow.uż. w m ² zabudowy w studium łącznie z projektowaną w planach miejscowych	
			Mieszkalne	ilość	Rekreacyjne	ilość	Działaln.go spodarczej i inne oraz usługowe			Pow. mieszk. w studium gminy	w tym plany miejscowe.
	ANTONIEWO	136	5956	56	-	-	5368	106,3	MUW	10056	-
	BOGACZEWO + Zwierzyniec	430	13074	128	10421,9	178	5846	102,1	WP	14874	1800
	BARTĘŻEK	123	3731	52	-	-	1313	71,7	MUP	4631	-
	BOŻĘCIN	257	5322	61	-	-	4776	87,2	MUW	6722	-
	BRAMKA +Piłąg	475	13461	139	298,9	4	12945	96,8	MUW	15261	-
	CHOJNIK	483	10072	125	95,7	2	6904	80,6	MUW	10972	-
	DOBROCINEK	77	1684	22	-	-	1943	76,5	MUP	2132	-
	GULBITY	173	5440	56	2745,7	43	3069	97,1	WP	6340	900
	GUBITY	120	3174	36	-	-	1596	88,2	WP	4074	900
	JĘDRYCHÓWKO	474	9639	113	48	1	8172	85,3	MUP	11439	-

JURKI + Jurecki Młyn + Plebania Wólka	735	17028	190	62	2	7663	89,6	MUW	20378	-
KAMIONKA	62	1374	15	-	-	1347	96,4	MUP	1644	-
KALNIK + Kępa Kalnicka + Prętki	523	11084	112	-	-	11638	91,6	MUW	11534	-
KRÓLEWO	306	7011	81	49,9	1	4257	98,9	MUW	7461	-
KRUSZEWNIA + Dury	292	10499	85	96,0	3	8827	124,0	MUP	12299	-
KUDYPY + Wola Kudypska	88	1185	18	-	-	9380	65,8	MUP	1365	-
KRETOWINY	72	3769	45	15164,0	290	3559	83,8	WP	16264	1250
ŁĄCZNO	585	13034	146	-	-	5269	89,3	MUW	13934	-
MALINIAK	289	5327	63	54	1	3099	84,6	MUP	8167	-
MARKOWO	324	6386	95	-	-	3888	67,2	MUW	7166	-
NIEBRZYDOWO	187	6613	64	61	1	2318	103,3	WP	7113	
NOWY DWÓR + Obuchowo	323	6182	87	38	1	2318	71,1	MUW	6882	
ROLNOWO	81	1470	19	-	-	1021	77,4	MUP	1610	
RAJ	146	4551	44	-	-	2207	103,4	MUP	7561	
RUŚ + Białka	207	6274	65	1418,9	22	9771	97,5	WP	8074	1800
SŁONECZNIK	846	19753	238	12	1	12689	82,9	MUW	21253	-
STRUŻYNA	327	6961	86	-	-	6007	80,9	MUW	7201	-
TĄTLAWKI	53	1378	14	-	-	1169	98,5	MUP	1828	-
WILNOWO	211	7849	62	257,7	3	1380	126,6	MUP	8599	-
WENECJA	252	4526	63	-	-	7280	71,8	MUP	5478	-
ZŁOTNA + Zbożne	219	4461	48	-	-	3033	93,8	MUP	4641	-
ŻABI RÓG	1186	24113	295	190	3	14509	91,3	WP	26653	1540
ZAWROTY	298	4886	89	-	-	1873	54,9	MUP	5086	-
RAZEM TERENY WIEJSKIE	10584	247118	3177	31015	556	99180	77,8	-	308992	8190
MIASTO MORĄG	13621	265481	4077	9072,5	172	68007	65,1			

Tabela nr 2.

Funkcja zabudowy	2016r. pow. użytkowa mieszkań w m ²	<u>Perspektywa</u> Pow. uż. mieszkań w m ²	Zakładany wzrost pow. uż. mieszkań w m ²	% wzrostu pow. uż. mieszkań w perspekty wie
MUW + WP Wielofunkcyjne ośrodki obsługi i plany miejscowe	184554	233512	48958	26,5
MUP zabudowa zagrodowa i produkcyjna	62564	75480	12916	20,6
ogółem	247118	308992	61874	25

Tabela nr 3

BILANS TERENÓW miasta Morąga objętych opracowaniem studium:

Funkcja zabudowy terenu	Powierzchnia brutto w ha	Udział w pow.og. w %
Mieszkalna i usługowa (MN, U, MU)	252,90	18,0
Wielorodzinna (MW)	138,54	10,8
Przemysł składy i bazy	207,35	16,2
Oczyszczalnia ścieków	11,10	0,01
Tereny zieleni + ogródki	201,30	15,7
Tereny rolne	57,91	0,45
Drogi + lądowisko sanitarne	70,20	0,54
Tereny zamknięte (Kolej)	19,70	0,01
Tereny zamknięte MON	293,30	22,9
Wody otwarte	150,60	11,8
Ogółem tereny objęte studium miasta	1402,9	100
Projektowany rozwój zabudowy miasta pow. brutto	1533,43	109
MU, MW,	94,28	26,1
Przemysł składy i bazy	36,25	17,5

Bilans terenów obszaru miasta tj. terenów w granicach administracyjnych miasta oraz terenów gminy już od wielu lat bezpośrednio związanych z miastem i objętych miejscowym

planem zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Morąga przedstawiony jest w tabeli nr 3.

Z powyższych danych wynika, że struktura miasta przedstawia się następująco ok. 30% zabudowy stanowi mieszkalnictwo i usługi, ok. 16% stanowią bazy, składy i zakłady przemysłowe, tereny zieleni ok. 16%. Zakłada się wzrost powierzchni zabudowy miasta w perspektywie do 10 % powierzchni całego obszaru związanego z miastem. Obecnie brak jest terenów w mieście pod rozwój zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej i jednorodzinnej.

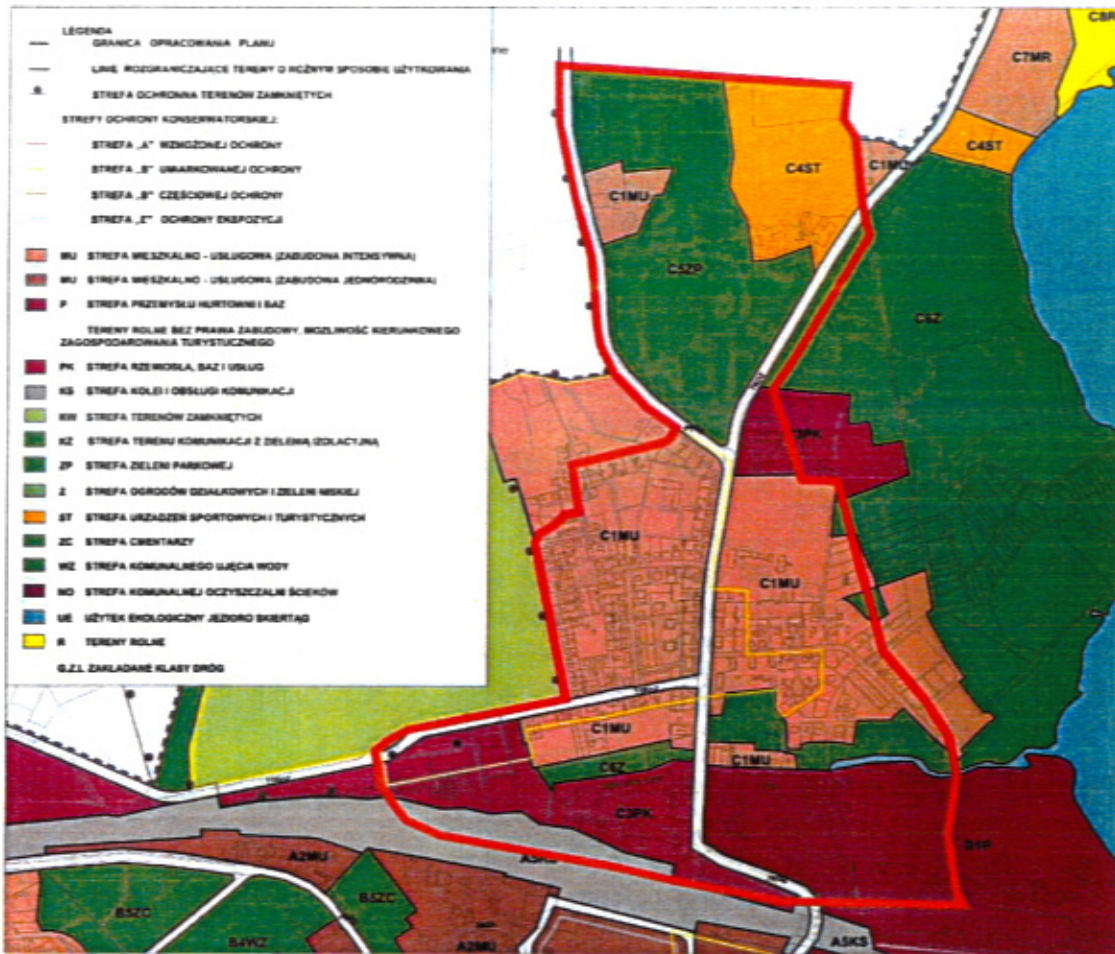
Zakładany stosunkowo niewielki wzrost w perspektywie zasobów powierzchni użytkowej mieszkaniowej na terenie gminy (tabela nr 2), wynika z przyjętego założenia w studium, że większość nowej zabudowy będzie realizowana w istniejących jednostkach osadniczych w ramach uzupełnień czy wymiany budynków w złym stanie. Podniesienie standardu usług będzie wymagało przebudowy budynków, których powierzchnia użytkowa niewiele się zmieni. Dotychczasowy niewielki spadek liczby ludności zarówno na wsi jak i w mieście, świadczy o tym, że negatywne zmiany demograficzne w województwie tylko w nieznacznym stopniu zachwiały demografią gminy, o czym świadczy dodatni przyrost naturalny, który wynosi 33. W studium zakłada się, że dotychczasowy rozwój mieszkalnictwa utrzyma swoje dotychczasowe tempo. Miejscowości wielofunkcyjne, mają potencjał do rozwoju funkcji gospodarczych oraz usług dla ludności z mieszkalnictwem.

Problem rewitalizacji obszarów miejskich w Morągu był analizowany przy opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Miasta (miasto tereny funkcjonalnie związane z miastem). Po analizie stanu technicznego, funkcji i architektury budynków oraz uwarunkowań społecznych przewidziano do rewitalizacji obszar położony na terenie Starego miasta w strefie „A” ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.

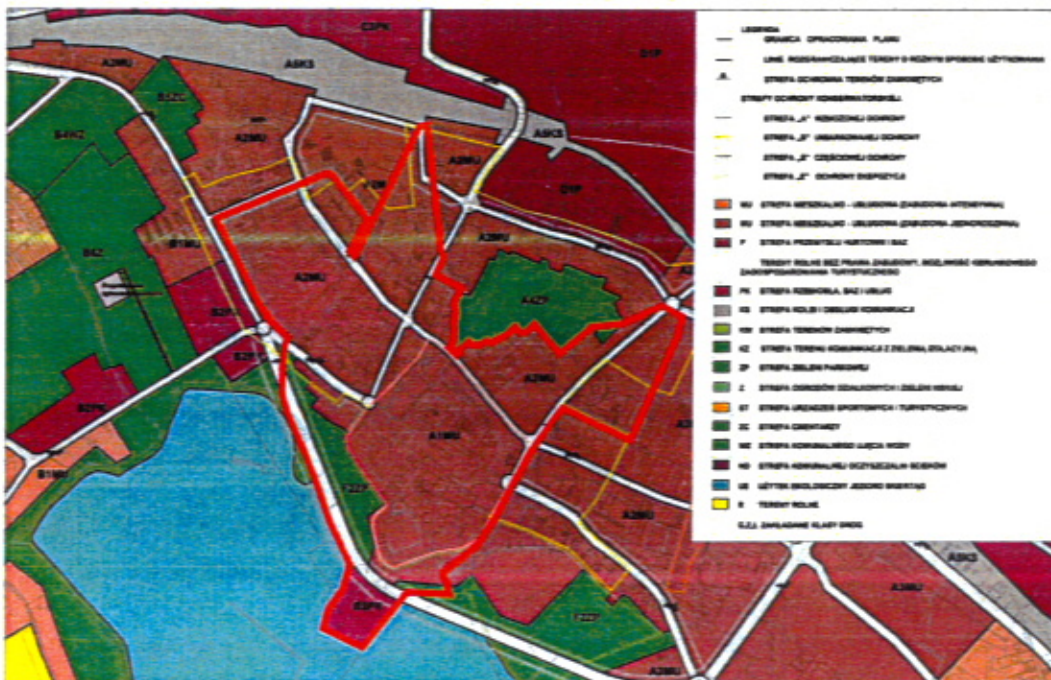
W 2009 roku uchwałą nr XXXI/543/09 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 29 sierpnia 2009 roku zatwierdzono „Lokalny program rewitalizacji miasta Morąga na lata 2009 – 2015”. Następnie w 2016 roku opracowano „Lokalny program rewitalizacji miasta Morąg do roku 2023”. Szczegółowe analizy sfery społecznej oraz gospodarczej miasta Morąga w tym, osób korzystających z pomocy społecznej, bezrobocia, patologii społecznej i innych zjawisk. Wszystkie te zjawiska odniesiono do zainwestowania miasta i stref konserwatorskich wyznaczonych w zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Morąga. W konsekwencji po analizie wybranych wskaźników w ramach diagnozy z dziedziny społeczno-gospodarczej, wyodrębnione zostały dwa tereny rewitalizacji Zatorze i Śródmieście. Opracowano koncepcję projektu zintegrowanych działań, która była wynikiem diagnozy analizowanych problemów na obszarach wymagających działań rewitalizacyjnych jak również z uwzględnieniem istniejących potencjałów Morąga. Wyodrębnione zostały w wyniku diagnozy dwa obszary rewitalizacyjne Zatorze i Śródmieście. Na obszarach tych realizowany jest projekt zintegrowanych działań społecznych na rzecz pomocy i wsparcia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychofizycznymi, dla osób starszych, osób dotkniętych ubóstwem, czy długotrwale bezrobotnym. Obiekt wieży ciśnień obecnie zostanie adaptowany na Centrum Integracji Społecznej. Część pomieszczeń w dawnej Wieży Ciśnień przeznaczonych zostanie na pomieszczenia biurowe, inne natomiast będą umożliwiały realizowanie funkcji integracyjno-kulturalnych – w pomieszczeniach tych organizowane będą wydarzenia kulturalne koncentrujące się na integracji społeczności lokalnej, w tym środowisk wykluczonych społecznie.

Lokalny program rewitalizacji miasta Morąga jest wpisany w strukturę miasta Morąga i spójny z ustaleniami zmiany studium Gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie.

OBSZAR REWITALIZACJI ZATORZE

OBSZAR REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIE

Analiza możliwości finansowania przez Gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy wykazała, że:

- większość miejscowości rozwojowych to jest – wielofunkcyjnych posiada uzbrojenie w infrastrukturę techniczną lub jest w trakcie jej realizacji, a rozwój mieszkalnictwa zakładany jest głównie na ich obszarach
- przy założeniu - nie rozpraszania zabudowy, tylko jej koncentracji w miejscowościach, można przyjąć, że w najbliższym 30-leciu wzrośnie o ok. 20% ilość zabudowy w mieszkalnej, tym bardziej, że już w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Morąga zakładany był rozwój mieszkalnictwa na terenach wiejskich. W studium gminy założono kontynuację tego procesu.
- Prawie cała zabudowa związana z rozwojem turystyki i rekreacji jest objęta obowiązującymi planami miejscowymi, przy opracowaniu, których była przeprowadzana analiza skutków finansowych opracowania planu, czyli potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach nad jeziorem Narie.

Powyższa analiza i bilans terenu dokumentujący zakładany wzrost ok. 25% zabudowy mieszkaniowej na obszarach wiejskich gminy Morąg, w perspektywie 30 lat, pozwalają na postawienie hipotezy, że zakładany rozwój w obecnie opracowanym studium gminy Morąg na terenach wiejskich jest dostosowany do możliwości rozwojowych Gminy w aspekcie przestrzennym i Samorządowym.

III.7. Podstawowe standardy zagospodarowania przestrzennego przyjęte w studium gminy, na terenach wiejskich i w mieście

III.7.1 WSKAŹNIKI URBANISTYCZNE

Wskaźniki przyjęte zostały w oparciu o Załącznik do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „Krajowe przepisy urbanistyczne w zakresie zasad zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględniające przeznaczenie terenu oraz wielkość jednostki osadniczej”

1. Na terenach zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej w mieście i gminie Morąg:
 - maksymalna intensywność zabudowy do **0,4**, powierzchnia terenu biologicznie czynna nie mniej niż **45%**
 - minimalna intensywność zabudowy nie mniej niż **0,1** i powinna wynikać uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego planu miejscowego;
- A. Wysokość zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej na terenach wiejskich do 2 kondygnacji, z dopuszczeniem użytkowego poddasza, dachy dwuspadowe lub wielospadowe, kryte dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko podobnym poza strefami konserwatorskimi.
- B. Wysokość zabudowy turystycznej do 3 kondygnacji z dopuszczeniem użytkowego poddasza, dachy dwuspadowe lub wielospadowe, kryte dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko podobnym poza strefami konserwatorskimi.
- C. Wielkość działek w zabudowie mieszkaniowej nie mniej niż 1000m², w zabudowie rekreacyjnej 1500m², w zabudowie usługowej 1000 - 2000m² z możliwością większych w zależności od prowadzonej działalności usługowej,
- D. Wielkość działek w zabudowie rzemiosła, produkcyjnej, magazynowej, składów i baz w zależności od prowadzonej działalności gospodarczej. Wysokość budynków do 2 kondygnacji.

Wytyczne do opracowania planów miejscowych:

1. Wokół istniejących cmentarzy czynnych i projektowanych powinny być wyznaczone obszary ochronne z ograniczeniami dotyczącymi lokalizacji ujęć wody, zabudowy mieszkalnej, oraz obiektów związanych z produkcją i przechowywaniem żywności – zgodnie z przepisami określającymi wymagania, jakim pod względem sanitarnym powinny odpowiadać tereny cmentarzy.
2. Przy ustalaniu sposobu zagospodarowania terenów MUW (zabudowy wielofunkcyjnej) terenów MUP (zabudowy zagrodowej oraz zakładów produkcyjnych i usługowych) należy uwzględnić następujące wytyczne:
 - w obrębie zwartej zabudowy miejscowości nie należy lokalizować zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, szczególnie zagrożenie wystąpienia poważnych awarii;
 - lokalizacja zakładów mogących powodować znaczące oddziaływanie na środowisko, powinna się odbywać z zachowaniem separacji przestrzennej (oddalenia) od zabudowy. Wielkość oddalenia od zabudowy winna wynikać z analizy oceny oddziaływania na środowisko.
 - w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej i rekreacyjnej można lokalizować wyłącznie obiekty nieuciążliwe dla ludzi i środowiska

III.8. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta

Wyrazista struktura funkcjonalna istniejącego miasta winna być rozwijana i kontynuowana w perspektywie. W mieście wyróżniono 5 jednostek strukturalnych zainwestowania miejskiego oznaczonych symbolami „A,B,C,D,E” oraz jedną jednostkę o charakterze przyrodniczym (użytek ekologiczny) oznaczoną symbolem „F”, która znajduje się poza granicami administracyjnymi miasta ale jest organicznie z nim związana.

W ostatniej zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg zostały wyznaczone na obszarach wiejskich tereny projektowanego zainwestowania miasta, które w przyszłości wpiszą się w ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną miasta.

Stanowią one kontynuację następujących jednostek strukturalnych: „C” w zakresie zabudowy kontynuacji zabudowy mieszkalno usługowej w miejscowości Antoniewo. Jednostka strukturalna „E” stanowiąca kontynuację zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej i wielorodzinnej przy ul. Pomorskiej od strony Rozlewiska Morąg, oraz ulicy Wróblewskiego do linii kolejowej. Następnie kontynuacja jednostki strukturalnej „D” przy ulicy przemysłowej w stronę miejscowości Kruszewnia. Nowe zainwestowanie miasta uporządkuje dosyć chaotyczną zabudowę na jego obrzeżach.

Jednostka strukturalna „A”

Obejmuje środkową część intensywnej zabudowy o charakterze śródmiejskim. Jest to zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz ze Starym Miastem oraz usługami publicznymi i komercyjnymi. Znaczna część jednostki objęta jest strefami ochrony konserwatorskiej. Posiada znaczne rezerwy terenu na dalszy jej rozwój.

Charakterystyka stref funkcjonalnych w jednostce.

A1MU, A1ZP - Strefa mieszkalno usługowa. Obszar Starego Miasta wraz z otaczającą zielenią po byłej fosie, objęty strefą „A” ochrony konserwatorskiej i strefą „W” ochrony archeologicznej. W strefie „A” obowiązuje ochrona historycznej struktury przestrzennej i substancji architektonicznej.

Na terenach położonych w obrębie strefy „A” wzmoczonej ochrony konserwatorskiej i ochrony archeologicznej obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- 1) w zakresie podziału na bloki urbanistyczne i sposobu ich zabudowy:
 - zachowania i utrwalenia historycznej siatki ulic w układzie szachownicowym z koniecznością uporządkowania ich, w szczególności w części północnej obszaru starego miasta;
 - wydzielenie bloku zabudowy dla wschodniej pierzei rynku i ukształtowanie zabudowy przyrynkowej na zasadzie pierzei z kształtowaniem elewacji kamienic w układzie szczytowym osi elewacji nowej zabudowy działek;
 - zachowanie zarysu średniowiecznych bloków zabudowy – podział zabytkowego zespołu kompozycyjnie na bloki urbanistyczne, z koniecznością uporządkowania zabudowy wewnątrz blokowej i domknięcia poszczególnych bloków;
 - obrzeżny - pierzejowy układ zabudowy bloków urbanistycznych;
 - zakaz nadbudowy obiektów zabytkowych, zarówno wpisanych do rejestru zabytków jak i posiadających wysokie wartości kulturowe;
 - zakaz nadbudowy budynków znajdujących się w pierzejach przyrynkowych;
 - wydobycie w elewacjach pierzejowych podziałów odpowiadających cechom historycznych podziałów na posesje;
 - wejścia do wnętrz blokowych przez przejścia bramowe;
 - tworzenie we wnętrzach blokowych pasaży i dziedzińców lub miejsc zagospodarowanych zielenią; dostępność przejściami lub wjazdami bramowymi na zasadach służebności w zakresie koniecznej dostępności komunikacyjnej;
- 2) dostępności wewnętrznych dziedzińców i zielonych wnętrz blokowych przejściami lub przejazdami bramowymi na zasadach służebności w zakresie koniecznej dostępności komunikacyjnej;
- 3) jednoczesnej modernizacji ulic i placów wraz z oświetleniem i przebudową bądź modernizacją oraz realizacją sieci uzbrojenia podziemnego, wraz z uporządkowaniem nawierzchni ciągów jezdnych i pieszych przy zastosowaniu materiałów właściwych dla terenu starego miasta (bruki kamienne, kostka kamienna, materiały imitujące);
- 4) wbudowania wszelkich kubaturowych urządzeń infrastruktury technicznej w budynki, względnie stosowania modułów podziemnych;
- 5) organizowania letnich ogródków kawiarnianych wyłącznie jako przedłużenia sal konsumpcyjnych lokali gastronomicznych;
- 6) niedopuszczania lokalizowania obiektów typu nietrwałego jak wszelkiego rodzaju kiosków, punktów gastronomicznych i targowisk poza terenem do tego wyznaczonym i tylko w okresie letnim;
- 7) niedopuszczania handlu obwoźnego z wyjątkiem incydentalnych kiermaszy związanych z określoną imprezą;
- 8) wprowadzenia wewnątrz starego miasta w rejonie murów obronnych w części zachodniej i północnej zabudowy niskiej (do 2 kondygnacji) opartej jedną ścianą na murach. Od strony zewnętrznej murów elewacje muszą być realizowane z materiałów historycznie uzasadnionych (cegła o odpowiednich wymiarach, kamień w układzie pasmowym). Niedopuszczalne są materiały imitujące.
- 9) poprzedzania wszelkich prac związanych z robotami ziemnymi, ratowniczymi badaniami archeologicznymi o charakterze wykopaliskowym
- 10) Przy remontach i modernizacjach istniejących obiektów oraz zabudowie uzupełniającej dopuszcza się jedynie materiały tradycyjne, uzasadnione historycznie:
 - pokrycia dachów – dachówka ceramiczna,

- elewacje – tynki mineralne, drewno, cegła ceramiczna,
- cokoły – kamień naturalny.

Strefa „W” obejmuje obszar stanowisk archeologicznych i planowanych badań archeologicznych. W strefach „A” i „W” obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich. Działalność inwestycyjna na tym obszarze wymaga uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie.

Na terenach położonych w obrębie strefy „E” ochrony ekspozycji obejmującej obszar krajobrazu integralnie związanego z zabytkowym zamkiem, murami obronnymi i Pałacem Donów obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- rewaloryzacja i pielęgnacja zespołu zieleni parkowej,
- lokalizowanie oraz kształtowanie zabudowy i zieleni winno uwzględniać zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów i obiektów zabytkowych na Starym Mieście i terenach przyległych
- wszelkie zmiany zabudowy i zagospodarowania terenów na obszarze strefy wymagają uzgodnień ze Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Na terenie wzdłuż ulicy Mickiewicza i murów miejskich istnieje możliwość realizacji parkingów po przeprowadzeniu na tym terenie badań archeologicznych, ponieważ jest to teren dawnej fosy. Dopiero w oparciu o wyniki badań WKZ podejmie decyzję o ewentualnej lokalizacji parkingu.

A2 MU - Strefa mieszkalno usługowa.

Obszar zabudowy śródmiejskiej w części środkowej i zachodniej objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, w której obowiązuje rygor w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy.

Obowiązuje tu ochrona:

- Ochrona historycznego układu ulic i placów,
- Ochrona historycznych podziałów parcelacyjnych bloków,
- Ochrona historycznej skali zabudowy.

W skład strefy „B” wchodzi podstrefy „B1”, w których obowiązuje:

- ochrona historycznego układu ulic i placów,
- ochrona historycznej skali zabudowy.

W strefie tej obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- nowa zabudowa realizowana w obrębie strefy nie może przekraczać wysokości kalenic obiektów historycznych,
- ewentualne rozbudowy obiektów historycznych nie mogą powodować:
 - podwyższenia kalenicy dachu;
 - zmiany kierunku kalenicy dachu;
 - powstania asymetrii połączeń dachowych;
 - zmiany profilu szczytu budynku;
 - zmiany wielkości otworów okiennych.

Jest to obszar zabudowy wielorodzinnej i usług na wydzielonych działkach, posiada nieznaczne możliwości zabudowy plombowej, jedynie kwartał ograniczony ulicami: Szpitalną, Mickiewicza, 1-go Maja i Dąbrowskiego posiada potencjalne tereny do zabudowy;

Zabudowa wzdłuż wschodniej strony ulicy Pułaskiego i częściowo po zachodniej stronie objęta jest strefą „B1” ochrony konserwatorskiej gdzie obowiązuje historyczna skala

zabudowy. Działalność inwestycyjna w strefach „B” i „B1” wymaga uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie.

A3 MU - Strefa mieszkalno usługowa. Jest to obszar częściowo zabudowany zabudową wielorodzinną z usługami na wydzielonych działkach i zakładem produkcyjnym przeznaczonymi do adaptacji. Stanowi on przedłużenie istniejącej zabudowy śródmiejskiej i posiada znaczne rezerwy terenowe przeznaczone na cele budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego komunalnego, spółdzielczego i czynszowego oraz usług ogólnomiejskich i osiedlowych. Wysokość zabudowy – 4 kondygnacje z wysokimi dachami krytymi dachówką lub materiałami dachówko podobnymi z poddaszem wykorzystanym na cele mieszkaniowe.

A4 ZP - Strefa zieleni parkowej z urządzeniami sportowymi i kulturalnymi (muszla koncertowa). Ten kompleks zieleni powinien mieć powiązanie z zielenią wokół Starego Miasta i użytku ekologicznego (jednostka F). Po przeprowadzeniu badań dendrologiczno – konserwatorskich zasięgu historycznego parku oraz po uzyskaniu zgody WKZ, istnieje możliwość korekty zasięgu historycznego parku oraz wprowadzenie, na obszarze wyłączonym, funkcji jak na terenie **A2 MU**.

Jednostka strukturalna „B”

Obejmuje północno zachodnią część miasta. Podstawową funkcją tej jednostki jest istniejąca zabudowa jednorodzinna z rezerwą terenu na dalszy rozwój.

Częściowo objęta strefą „B” ochrony konserwatorskiej.

B 1MU - Strefa mieszkalno usługowa zabudowy jednorodzinnej. Obszar częściowo zabudowany. Część tej zabudowy objęta jest strefą „B₁” a wzdłuż ulicy Dąbrowskiego strefą „B” ochrony konserwatorskiej. Obowiązują tam rygory jak w A2MU. Rezerwy terenu przeznacza się na cele zabudowy jednorodzinnej. Wysokość budynków do 2 kondygnacji z wysokimi dachami i użytkowym poddaszem.

B 2PK - Strefa rzemiosła produkcyjnego i baz obsługi miasta. Adaptowane bazy obsługi komunalnej miasta i rzemiosła produkcyjne z możliwością rozwoju. Istniejąca zabudowa mieszkalna nie podlega rozbudowie.

B 3NO - Strefa komunalnej oczyszczalni ścieków

B 4WZ - Strefa komunalnego ujęcia wody

B 5ZC - Strefa cmentarzy z zielenią wysoką stanowiącą dominanty w krajobrazie miasta.

B 6Z - Strefa ogrodów działkowych i zieleni niskiej na terenach podmokłych, w powiązaniu z zespołem zieleni użytku ekologicznego i parkiem miejskim stanowią ekosystem miasta. W granicach tej strefy zlokalizowane jest projektowane lądowisko dla helikopterów sanitarnych.

B 7MR – strefa terenów mieszkalnictwa związanego z rolnictwem.

B 8R – strefa terenów użytkowanych rolniczo.

Jednostka strukturalna „C”

Obejmuje północną część miasta. Jest oddzielona od śródmieścia torami kolejowymi. Podstawową funkcją jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z niewielką ilością wielorodzinną. W skład tej jednostki wchodzi kompleks koszarowy jednostki wojskowej objętej strefą „B” ochrony konserwatorskiej. Rezerwy terenowe na rozwój tej jednostki są ograniczone.

Na terenie jednostki zlokalizowane są tereny zamknięte resortu obrony narodowej (K-721 i K-723). Ze względu na przebieg infrastruktury telekomunikacyjnej resortu obrony narodowej w rejonie drogi oznaczonej w rysunku studium 11KDZ (ul

Wojska Polskiego) zachodzi konieczność uzgadniania wszystkich inwestycji z Regionalnym Centrum Informatyki w Olsztynie. Zabezpieczy to właściwe funkcjonowanie terenów zamkniętych resortu obrony narodowej.

- C 1MU** - Strefa mieszkalno usługowa zabudowy jednorodzinnej z niewielką ilością domów wielorodzinnych oraz usług na wydzielonych działkach. W strefie "B" ochrony konserwatorskiej obowiązują rygory jak w **A2MU**. Jest to teren z niewielkimi możliwościami uzupełnień zabudowy.
- C 2KW** - Strefa terenów specjalnych - zespół koszarowy jednostki wojskowej. Obszar objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej, obowiązują rygory jak w **A2MU**.
- C 3PK** - Strefa rzemiosła produkcyjnego. Wydzielone działki niezabudowane - teren do zagospodarowania. W południowej części obszar został powiększony o tereny kolejowe przeznaczone do zagospodarowania miejskiego.
- C 4ST** - Strefa urządzeń sportowych i turystycznych - boisko sportowe z możliwością urządzenia zespołu rekreacyjnego nad wodą.
- C 5ZP** - Strefa zieleni parkowej do rewaloryzacji. Na tym terenie istnieje stacja redukcyjna 1° gazu ziemnego.
- C 6Z** - Strefa ogrodów działkowych i zieleni niskiej na terenach podmokłych z powiązaniem z jeziorem Skiertąg i terenami przyległymi do jeziora stanowi ekosystem miasta.
- C 7MR** – strefa terenów mieszkalnictwa związanego z rolnictwem.
- C 8R** – strefa terenów użytkowanych rolniczo.
- C 9KZ** – strefa terenów komunikacji i zieleni izolacyjnej obsługująca tereny powojenne przeznaczone do rewitalizacji.
- C 10 MU strefa mieszkalno – usługowa (mieszkalnictwo wielorodzinne z usługami) z dopuszczeniem zabudowy magazynowo - składowej. Od strony terenów zamkniętych należy wprowadzić pasy zieleni izolacyjnej wysokiej o szerokości minimum 15m. Wysokość budynków zabudowy mieszkalnej do 12m.**
- C 11 Z strefa zieleni z dopuszczeniem OZE (panele fotowoltaiczne), ze zbiornikiem wodnym, od strony terenów zamkniętych zieleni wysoka (izolacyjna)**
- C 12MU strefa zabudowy mieszkalno – usługowej (Antoniewo)**

Jednostka strukturalna „D”

Obejmuje północno wschodnią część miasta wzdłuż torów kolejowych. Jest to dzielnica przemysłowo składowa. Posiada rezerwy terenu na dalszy rozwój.

D1P - Strefa przemysłowa. Istniejące zainwestowanie to zakłady produkcyjne, bazy, składy, rzemiosło produkcyjne z projektowaną rezerwą na rozbudowę zakładu produkcyjnego, na terenach zieleni i rzemiosła. Przyjmuje się istniejące zakłady rzemieślnicze jako zakłady istniejące na terenach przemysłu, składów i baz. Zmiana dotyczy także poszerzenia ulicy Mazurskiej jako drogi dojazdowej do zakładów produkcyjnych, w tym zakładu rozbudowywanego.

D2P - Strefa przemysłowa - rezerwa terenu pod rozwój zakładów produkcyjnych, hurtowni itp. Zmiana podstawowego układu komunikacyjnego w dzielnicy przemysłowej polega na zmianie przebiegu drogi klasy L – 7KDL, przez przesunięcie jej w kierunku torów kolejowych. Powiąże ona drogi dojazdowe obsługujące poszczególne tereny pod zakłady produkcyjne i magazynowe (wjazdy zaznaczone w rysunku studium). Nadal jest to droga wiążąca ulice zbiorcze 1 KDZ i 3 KDZ. W celu upłynnienia ruchu odcinek drogi powiatowej 2KDL pomiędzy drogami 1KDZ i 3 KDZ projektuje się do podniesienia klasy do klasy drogi

(12KDZ) zbiorczej. Wymóg opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego po zmianie podstawowego układu komunikacyjnego.

D3 P – Strefa przemysłowa – rezerwa terenu pod rozwój zakładów produkcyjnych, hurtowni, baz, magazynów itp.

Jednostka strukturalna „E”

Obejmuje południową część miasta. Podstawową funkcją jest zabudowa jednorodzinna istniejąca i znaczne rezerwy na dalszy rozwój. Przewidziano też rezerwę na strefę przemysłową z uwagi na łatwiejszy sposób uzyskania terenu od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

E1MU - Strefa mieszkalno usługowa zabudowy jednorodzinnej. Obszar zabudowany z niewielką rezerwą terenu na poszerzenie zabudowy. Część zabudowy objęta jest strefą „B1” ochrony konserwatorskiej z obowiązującymi rygorami jak w **A2MU**. Wydzielone nowe działki winny mieć wielkość do 1000 m². Zabudowa parterowa z wysokimi dachami pokrytymi dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko podobnym z wykorzystaniem poddaszy na cele mieszkalne.

E2MU, E4MU,- Strefa mieszkalno usługowa zabudowy jednorodzinnej. Jest to rezerwa terenu, na którą należy opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Warunki zabudowy: działki o wielkości do 1000 m², wysokość budynków do 2 kondygnacji z wysokimi dachami krytymi dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko podobnym z wykorzystaniem poddaszy na cele użytkowe.

E4R – strefa terenów użytkowanych rolniczo.

E5 MU strefa zabudowy mieszkalnej z usługami

E6 MU strefa zabudowy mieszkalnej z usługami

Jednostka strukturalna „F”

Obejmuje teren na zachód od śródmieścia. Jest to użytek ekologiczny wraz z okalającymi go terenami zielonymi, funkcjonalnie powiązаныmi z dużymi zespołami zieleni miejskiej tworzącymi system ekologiczny miasta.

F1UE - Użytek ekologiczny.

F2ZP - Strefa zieleni parkowej urządzonej wokół użytku ekologicznego. Kształtowanie zieleni winno uwzględniać zabezpieczenie właściwego ekspozowania zespołów i obiektów zabytkowych na Starym Mieście i terenach przyległych. W części objętej strefą „E” ochrony ekspozycji wymagane jest uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie. W południowej części strefy wydzielono teren na urządzenie ogrodów działkowych. Od strony północnej wzdłuż granicy użytku ekologicznego **F1UE** należy wydzielić ogólnodostępny pas terenu na urządzenie alei dla pieszych i rowerzystów.

III.9. Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy

Diagnoza uwarunkowań rozwoju gminy pozwoliła na wyodrębnienie na jej obszarze 6 podstawowych obszarów funkcjonalnych o podobnych uwarunkowaniach rozwoju oznaczone symbolami: „R” „RT” „M” „T” „TR” „RT1”. Różnią się one głównie uwarunkowaniami przyrodniczymi oraz predyspozycjami obszaru do rozwoju funkcji gospodarczych i kierunkami polityki przestrzennej.

Zastosowane na rysunku studium gminy symbole literowe oznaczają dominujące

funkcje wyodrębnionych terenów zabudowy skupionej jednostek osadniczych, które obejmują istniejącą zabudowę oraz projektowany rozwój przestrzenny jednostek osadniczych.

Zabudowa jednostek osadniczych stanowi funkcjonalną całość powiązaną komunikacyjnie oraz systemami infrastruktury technicznej. Są to następujące jednostki osadnicze lub istniejące obszary zabudowy oznaczone symbolami: „MUW”, „WP”, „MU”, „MUP”, „P”

W związku z tym, że miejscowości posiadające opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają ustalone różne rodzaje zabudowy, które można określić jako zabudowę wielofunkcyjną w studium funkcja tych miejscowości będzie oznaczona symbolem „WP”. Większość planów obejmuje tereny wokół jeziora Narie dlatego ich główną funkcją jest turystyka i rekreacja. Plany te obejmują także istniejącą zabudowę mieszkalno – usługową.

„WP” – zabudowa wielofunkcyjna jednostki osadniczej, której rozwój i zasady realizacji zabudowy określone są w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

„MUW”- zabudowa wielofunkcyjna – tereny oznaczone tym symbolem odnoszą się głównie do ośrodków obsługi gminy (obejmują w nich głównie istniejącą zabudowę oraz kierunki rozwoju przestrzennego, w ramach uzupełnień i rozbudowy jednostek osadniczych). Na terenach tych funkcje: mieszkalna, usługowa i związana z produkcją i przedsiębiorczością są równorzędne. Wskazują na konieczność rozwoju miejsc pracy przy rozwoju mieszkalnictwa. Przyjmuje się istniejącą zabudowę na tych terenach i dopuszcza się realizację po opracowaniu planów miejscowych na nowych terenach zabudowy wielofunkcyjnej tj. mieszkalnej, usługowej, oraz produkcyjnej.

„MUP” – tereny zabudowy zagrodowej oraz zakładów produkcyjnych i usługowych – tereny oznaczone tym symbolem dotyczą istniejących gospodarstw rolnych i rolno - leśnych, przemysłu drzewnego (tartaki, stolarnie itp.), oraz magazynów, składów i baz. Zabudowa zagrodowa lub inna mieszkalno-usługowa.

„P”- tereny zabudowy produkcyjnej, głównie fermy zwierzęce położone poza zabudowa skupioną miejscowości..

Zakłada się, że działalność usługowa oraz przemysłowa w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej nie może powodować pogorszenia warunków zamieszkania i użytkowania sąsiednich budynków lub lokali przeznaczonych na pobyt ludzi.

Na pozostałych terenach nie objętych projektowanym zainwestowaniem (poza lasami i wodami otwartymi) podstawową funkcją gospodarczą jest rolnictwo. Na terenach tych nowa zabudowa może być realizowana na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

W rysunku studium zostały wyznaczone zasięgi zwartej zabudowy jednostek osadniczych, które obejmują istniejącą zabudowę, w większości historyczną, z terenami rozwojowymi nowej zabudowy w miejscowościach. Wyznaczona w studium zwarta zabudowa nie dotyczy terenów, na których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany w procedurze opracowania były uzgadniane z Organem odpowiedzialnym za ochronę przyrody. Na terenach planów miejscowych, których zasięg jest ustalony i stanowi prawo miejscowe, obowiązują ustalenia planu.

Zwarta zabudowa wyznaczona została zgodnie ostatnią zmianą ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ponieważ w obowiązującym prawie brak jest definicji zwartej zabudowy poza ww. ustawą.

W związku z negatywną opinią organów odpowiedzialnych za ochronę środowiska dotyczącą przyjęcia definicji zwartej zabudowy jak w wyżej wymienionej ustawie przyjmuje się definicję zwartej zabudowy autora niniejszego opracowania „Zwarta zabudowa – rozumie się przez to zgrupowanie zabudowy, stanowiącej powiązanie funkcjonalne, miejsca pracy i zamieszkania, powiązanej wspólnym systemem infrastruktury technicznej. Zasięg zwartej zabudowy stanowi obszar, zamkniętego kształtu przestrzennego zabudowy w stosunku do terenów sąsiednich.”

Obszar funkcjonalny „R”

Teren jednostki obejmuje północną i północno – wschodnią część gminy, grunty wsi, Markowo, Strużyna, Złotna, Kalnik, Chojnik i Kępa Kalnicka. Prawie wszystkie miejscowości w obszarze mają funkcję wielofunkcyjnych ośrodków obsługi są to: Markowo, Strużyna, Kalnik, Chojnik. Obszar stanowi enklawę gruntów rolnych otoczoną niewielkimi kompleksami leśnymi, które oddzielają miejscowości Chojnik i Kalnik od pozostałego obszaru. Jednostki osadnicze powiązane są ze sobą oraz z miastem Morągiem podstawowym układem drogowym. Mniejsze jednostki osadnicze powiązane są z ośrodkami usługowymi układem drogowym podstawowym i uzupełniającym.

Obszar charakteryzuje się bardzo korzystnymi warunkami przyrodniczo – rolniczymi (dobre gleby, korzystny agroklimat i stosunki wodne) oraz mniejszą niż pozostały obszar gminy wrażliwością na antropopresję. Niewielki fragment terenu w części północnej i północno-wschodniej znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu – OChK Rzeki Wąskiej oraz obszaru Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczysko Markowo” (PLH280032).

Podstawowe kierunki rozwoju rolnictwa na obszarze jednostki to:

- wykorzystanie istniejących obiektów po gospodarstwach państwowych do wznowienia produkcji zwierzęcej lub na zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego, magazyny itp.;
- na terenach o walorach krajobrazowych, przy kompleksach leśnych tworzenie gospodarstw o profilu agroturystycznym lub związanych z tzw. turystyką wiejską.

Przewiduje się następujące rozwiązania w zakresie gospodarki ściekowej:

- miejscowość Chojnik przewiduje się skanalizować, a ścieki utylizować w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków,
- z uwagi na znaczne zainwestowanie w miejscowościach Kalnik, Markowo i Strużyna wskazane byłoby docelowo skanalizowanie ich siecią zbiorczą i utylizacja ścieków w projektowanych oczyszczalniach ścieków przy poszczególnych miejscowościach. Dopuszcza się rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o indywidualne systemy utylizacji ścieków z odprowadzeniem ścieków w grunt lub do istniejących cieków. Dopuszcza się realizację zbiorników bezodpływowych.

Na terenie obszaru zlokalizowany jest teren byłego wysypiska odpadów „NU” obecnie po rekułtywacji, projektowanego grzebowiska zwierząt. Na terenie tym zlokalizowany jest także Gminny Punkt Segregacji Odpadów oraz schronisko dla zwierząt. Teren oznaczony symbolem „NU” należy docelowo przewidzieć także, jako teren gospodarowania odpadami komunalnymi. Dopuszcza się na tym terenie realizację OZE w formie paneli fotowoltaicznych, z których uzyskana energia może być wykorzystywana do utylizacji odpadów. Realizacja grzebowiska będzie związana z projektem zagospodarowania całego obszaru oraz sporządzeniem wymaganych prawem odpowiednich dokumentów. Funkcja określona jako „NU” wymaga dobrego skomunikowania oraz zachowania odpowiedniej odległości od istniejącej i projektowanej zabudowy. Projektowana lokalizacja spełnia wszystkie te warunki.

Obszar funkcjonalny „RT”

Teren jednostki położony jest w środkowej części gminy w sąsiedztwie obszarów przyległych do miasta Morąg, obejmuje miejscowości: Nowy Dwór, Łąčno, Jurki, Jurecki Młyn, Plebania Wólka, Królewo, Kamionka, Rolnowo, Dobrocinek. Obszar „RT” położony jest poza terenami chronionego krajobrazu. Ośrodkami obsługi obszaru są: Królewo, Łąčno i Jurki. Wszystkie miejscowości powiązane są ze sobą i z miastem Morągiem układem dróg podstawowym i uzupełniającym oraz Jurki i Łąčno układem nadrzędnym z miastem Morągiem

Teren charakteryzuje się korzystnymi warunkami przyrodniczo – rolniczymi, w zachodniej części jednostki zwłaszcza rejon wsi Królewo, Rolnowo, Nowy Dwór. Cechą charakterystyczną tego terenu jest prognozowany rozwój obszarów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, w powiązaniu z istniejącymi miejscowościami takimi jak: Nowy Dwór, Antoniewo, Kruszewnia, Jurecki Młyn, Jurki oraz Łąčno położone w niewielkiej odległości od miasta. Projektuje się tu rozwój wielofunkcyjny miejscowości, który umożliwi realizację nowych miejsc pracy w powiązaniu z zabudową mieszkalną. Zachowanie istniejących gospodarstw rolnych w powiązaniu z rolniczym użytkowaniem obszarów o glebach najlepszych klas bonitacyjnych.

Podstawowe kierunki rozwoju rolnictwa na obszarze jednostki to:

- na terenach o korzystnych warunkach przyrodniczo rolniczych rozwój gospodarstw o charakterze farmerskim;
- tworzenie gospodarstw specjalistycznych o charakterze żywicielskim na terenach o słabszych glebach i położonych w niewielkiej odległości od miasta lub jednostek osadniczych.

Przewiduje się następujące działania w zakresie gospodarki ściekowej:

- miejscowości stanowiące „satelity” Morąga tj. Jurecki Młyn, Plebania Wólka, Jurki, Łąčno i Nowy Dwór powinny docelowo zostać skanalizowane z odprowadzeniem ścieków do systemu kanalizacyjnego miejskiego. - miejscowość Królewo powinna docelowo zostać skanalizowana a ścieki przetłoczone do miejscowości Chojnik. W Chojniku przewiduje się realizację oczyszczalni ścieków, w której nastąpiłaby utylizacja ścieków z miejscowości Chojnik, Królewo oraz ścieków dowożonych ze zbiorników bezodpływowych z miejscowości Kamionka, Rolnowo, Dobrocinek. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych może być dopływ rzeki Sały przepływający w pobliżu miejscowości Chojnik.

Obszar funkcjonalny „M”

Jest to teren miasta Morąg i terenów do niego przyległych. Morąg jest dobrze skomunikowany z terenem gminy oraz z miastami: Olsztynem, Elblągiem, Ostródą i Lidzbarkiem Warmińskim. Miasto posiada wewnętrzną strukturę funkcjonalno – przestrzenną z dzielnicą przemysłowo – składową.

Jednostką pomocniczą obsługi obszaru są miejscowości Nowy Dwór z Szymanowem, które stanowi ośrodek obsługi w zakresie szkolnictwa specjalnego.

Na terenie jednostki znajdują się tereny zamknięte resortu obrony narodowej stanowiące kompleksy wojskowe K-721 i K-723. Teren K-721 jest włączony w strukturę przestrzenną miasta. Teren K-723 wypełnia przestrzeń pomiędzy granicą miasta, a zasięgiem obszaru funkcjonalnego „RT”. W sąsiedztwie terenu zamkniętego K-723 znajduje się zabudowa jednostek osadniczych Nowego Dworu i Szymanowa projektowanych do rozwoju wielofunkcyjnego jako węzeł obsługi ludności w związku z istniejącym

zainwestowaniem. Na terenie zamkniętym wskazane jest zagospodarowanie terenu od strony tych miejscowości zielenią izolacyjną.

Zadaniem polityki przestrzennej będzie tworzenie korzystnych warunków do lokalizacji większych zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego, przechowalnictwa, suszarni, chłodni składowych, przez przygotowanie rezerw terenów w planach miejscowych oraz uzbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną.

Obręb Jędrychówko w bezpośrednim sąsiedztwie miasta stanowi osadnictwo o zabudowie rozproszonej położone na terenie o korzystnych warunkach przyrodniczo rolniczych. Brak jest tu zabudowy skupionej stanowiącej jednostkę osadniczą. Na terenie obrębu należy opracować plan miejscowy, który zahamuje dalsze rozpraszanie zabudowy. Obecnie jednostka osadnicza liczy ok. 474 mieszkańców. Plan miejscowy uporządkuje chaotycznie rozmieszczoną zabudowę, przez powiązanie jej funkcjonalnie oraz stworzenie struktury funkcjonalno – przestrzennej, która stworzy możliwości uzbrojenia terenu w kanalizację sanitarną.

Podstawowym kierunkiem rozwoju na obszarze przyległym do miasta jest rozwój rolnictwa o charakterze „żywicielskim”. Są to gospodarstwa specjalistyczne, ogrodnictwo, sadownictwo, drobiarstwo, gospodarstwa wielokierunkowe, oraz drobne zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego.

Przewiduje się następujące działania w zakresie gospodarki ściekowej:

- Miejscowości położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta powinny być włączone do systemu kanalizacji miejskiej.

Obszar funkcjonalny „T”

Jest to obszar obejmujący wschodnią część gminy, rejon turystyczny położony wokół jeziora Narie - turystyka wodna i pobytowa. Obszar położony w zlewni jeziora Narie, obejmuje miejscowości: Kretowiny z kompleksem turystycznym na półwyspie, Gulbity wraz z zainwestowaniem turystycznym, Woryty Morąskie, Niebrzydowo Wielkie, Wilnowo, Gubity, Tątlawki. Teren prawie w całości znajduje się na obszarze chronionego krajobrazu. Około 70 % obszaru objęte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego z dominującą funkcją turystyczną miejscowościach i na terenach przyległych przewiduje się rozwój wielofunkcyjny. Wszystkie miejscowości są zwodociągowane.

Obszar charakteryzuje się słabymi warunkami przyrodniczo rolniczymi, natomiast wysokimi walorami przyrodniczo krajobrazowymi, preferowany do rozwoju funkcji turystycznej.

Podstawowe kierunki do rozwoju rolnictwa na obszarze jednostki to:

- rozwój gospodarstw rolnych wielokierunkowych,
- rozwój w jednostkach osadniczych funkcji agroturystycznej, lub turystyki wiejskiej

Z uwagi na specyfikę terenu konieczne są następujące działania w zakresie gospodarki ściekowej:

- sukcesywna rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenach położonych wokół jeziora Narie z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej w Morągu. W okresie przejściowym ścieki z zabudowy należy gromadzić w szczelnych zbiornikach bezodpływowych, a następnie wywozić do punktu zlewnego oczyszczalni. Wyklucza się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obszar funkcjonalny „TR”

Teren jednostki obejmuje południową część gminy. Jest to teren o słabych glebach, dużej wrażliwości na antropopresję, teren bez izolacji od podstawowego poziomu

wodonośnego w rejonie wsi Bramka, Zawroty, Żabi Róg, Ruś, Prošno. Ośrodkami obsługi ludności na terenie obszaru są: Żabi Róg, Bramka. Jednostki osadnicze powiązane są podstawowym i uzupełniającym układem drogowym. Zachodnia część obszaru położona jest na Obszarze Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich. Stanowi rejon turystyczno rolniczy oraz zagłębienie kruszywa naturalnego.

Podstawowe kierunki rozwoju funkcji gospodarczych na obszarze jednostki to: rolnictwo, turystyka i przemysł wydobywczy. Te funkcje gospodarcze mogą potencjalnie kolidować ze sobą. Część obszaru objęta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, są to głównie tereny położone w sąsiedztwie jeziora Narie, szczególnie wrażliwe na działalność człowieka:

- występują tu szczególne preferencje do tworzenia gospodarstw o ekologicznych metodach gospodarowania (w gospodarstwach tych, produkty posiadają atesty „zdrowej żywności”),
- rozwój przestrzenny jednostek osadniczych uwarunkowany jest uzbrojeniem terenu w kanalizację sanitarną,
- w jednostkach osadniczych uzbrojonych w kanalizację sanitarną postuluje się rozwój drobnych zakładów przetwórstwa rolnego,

Obszar funkcjonalny „RT1”

Obszar obejmuje południowo – zachodnią część gminy, Zachodnia część obszaru znajduje się na terenie chronionego krajobrazu – OChK Kanału Elbląskiego.

Cechą charakterystyczną obszaru są zróżnicowane warunki przyrodniczo rolnicze oraz zmienna wrażliwość na antropopresję. Obszar obejmuje następujące miejscowości: Słonecznik, Bożęcín, Bartężek, Wenecja, Lubin, Raj, Silin. Ośrodkami obsługi ludności są: Słonecznik i Bożęcín. Jednostki osadnicze powiązane są z ośrodkami obsługi i Morągiem podstawowym i uzupełniającym układem drogowym.

Podstawowe kierunki rozwoju funkcji gospodarczych na obszarze to: rolnictwo i leśnictwo oraz turystyka

- utrzymanie struktury agrarnej gospodarstw rolnych o charakterze farmerskim, lub gospodarstw specjalistycznych na mniejszych arealach;
- wykorzystanie istniejących obiektów po gospodarstwach państwowych do wznowienia produkcji zwierzęcej lub na zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego, magazyny itp.;
- na terenach o walorach krajobrazowych, przy kompleksach leśnych tworzenie gospodarstw o profilu agroturystycznym.

Z uwagi na specyfikę terenu konieczne są następujące działania w zakresie gospodarki ściekowej:

- miejscowość Słonecznik jest skanalizowana i posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków. W miarę rozwoju miejscowości powinna nastąpić rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz w miarę potrzeb modernizacja oczyszczalni,
- miejscowość Bożęcín powinna zostać w całości skanalizowana, a ścieki utylizowane w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy tej miejscowości. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych byłby przepływający przez Bożęcín ciek - dopływ rzeki Dreli,
- miejscowość Bartężek powinna zostać skanalizowana siecią kanalizacji zbiorczej, a ścieki przetłoczone do kanalizacji w miejscowości Słonecznik i utylizowane w tamtejszej oczyszczalni,
- należy przewidywać docelowo skanalizowanie miejscowości Wenecja siecią kanalizacji sanitarnej zbiorczej (w miarę jej rozwoju) i utylizację ścieków w projektowanej dla

Wenecki oczyszczalni ścieków lub przetłoczenie ich do oczyszczalni w Stoneczniku; będzie to wymagało prawdopodobnie rozbudowy i modernizacji oczyszczalni, Alternatywnym rozwiązaniem jest przetłoczenie ścieków z miejscowości położonych w południowej części gminy do oczyszczalni w Morągu.

III.10. Kierunki rozwoju systemu komunikacji w mieście

Ulice wojewódzkie tworzą w mieście w chwili obecnej układ nadrzędny i powinny być dostosowane do parametrów ulic klasy G i Z - linie rozgraniczające minimum 25,0 - 20,0m (wyjątkowo 15,0m), jezdnie 7,0m oraz chodniki. W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania miasta przyjęto zgodnie z obowiązującymi przepisami zasadę, że w wyjątkowych wypadkach uzasadnionych istniejącym zagospodarowaniem dopuszcza się przyjęcie mniejszych szerokości ulic w liniach rozgraniczających, jednak pod warunkiem, że szerokość ta powinna zapewniać możliwość umieszczenia elementów ulicy i urządzeń z nią związanych.

Projektuje się wyeliminowanie tranzytu przez Stare Miasto poprzez następujące prowadzenie ruchu w mieście:

Droga nr 527:

-wlot od strony Pastłka drogą wojewódzką w klasie Z (linie rozgraniczające szerokości 20,0m), ulicami Jagiellończyka, Żeromskiego, 3 Maja , odcinkiem ul. Dąbrowskiego (pomiędzy rondami) i od ronda na skrzyżowaniu ul. Dąbrowskiego i Szpitalnej nowoprojektowaną ulicą w klasie G przechodzącą poza zabudowę, częściowo brzegiem rozlewiska, do ronda (skrzyżowanie ulic Wróblewskiego, Sienkiewicza i Pomorskiej) i dalej do wylotu na Olsztyn

Droga 519:

-wlot z kierunku Małdyty ulicą Dąbrowskiego do ronda na skrzyżowaniu ulic Dąbrowskiego i Szpitalnej- klasa G - linie rozgraniczające 25,0m

Droga 528:

-wlot z kierunku Ornety pozostaje w klasie Z - linie rozgraniczające szerokości 20,0 m. ulicą Żeromskiego

Ustala się następujący układ funkcjonalny dróg i ulic w mieście:

Układ nadrzędny stanowią następujące ulice i drogi:

- 1 KDG – droga wojewódzka nr 527 - kierunek do Olsztyna
- 2 KDG – ulica nowoprojektowana od ronda na skrzyżowaniu ul. Dąbrowskiego i Szpitalnej do ronda na skrzyżowaniu ulic Wróblewskiego, Sienkiewicza i Pomorskiej
- 3 KDG – ul. Dąbrowskiego
- 7 KDZ – ul. Żeromskiego
- 8 KDZ – ul Jagiellończyka
- 5 KDZ- u. 3 Maja

Układ podstawowy stanowią następujące ulice i drogi:

- 1 KDZ – ul. Sienkiewicza - dr nr 3082 N
- 2 KDZ – ul. Wróblewskiego - dr nr 1180 N
- 4 KDZ - nowoprojektowany odc. ulicy od ul. Sienkiewicza do ul. Przemysłowej
- 11KDZ – ul. Wojska Polskiego - dr nr 1211 N
- 12KDZ – część ul. Przemysłowej dr nr 1178 N
- 1 KDL – ul. 11 - Listopada - dr nr 1178 N
- 2 KDL – ul. Przemysłowa
- 3 KDL – ul. Mickiewicza - dr nr 3076 N
- 5 KDL - ul. Dworcowa - dr nr 3063 N
- 6 KDL – ul. Piłsudskiego - dr nr 3074 N

7KDL – ul. Nowoprojektowana (dzielnica przemysłowa)

8KDL – ul. Wenecka - dr nr 1215 N

9 KDL – ul. Warmińska dr nr 3088 N

10 KDL – ul. Leśna - dr nr 3073 N

11 KDL - ul. Kaszubska - dr nr 3091 N

Drogi KDL układu podstawowego powinny być realizowane jako drogi powiatowe.

Pozostałe ulice stanowią układ uzupełniający miasta

Ścieżki rowerowe

Na rysunku studium pokazano możliwość przeprowadzenia przez miasto ścieżki rowerowej o znaczeniu regionalnym. Projektowany przebieg to ulice Żeromskiego, Warmińska, Leśna, Sienkiewicza i wylot drogą nr 527 w kierunku Łukty. Ścieżki o znaczeniu regionalnym i lokalnym winny być przedmiotem osobnego opracowania.

III.11. Kierunki rozwoju systemu komunikacji w gminie

Na podstawie uwarunkowań rozwoju gminy Morąg założono podział funkcjonalny dróg na układ: nadrzędny, podstawowy, uzupełniający.

W układzie nadrzędnym pozostają drogi wojewódzkie:

- droga nr 519 (Stary Dzierzgoń) - Małdyty – Morąg - zakładana klasa użytkowo-techniczna G;

- droga nr 527 (Dzierzgoń) – Rychliki – Pasłek – Morąg – Łukta – Olsztyn - zakładana klasa użytkowo-techniczna dla odc. od gr. gminy- do skrzyżowania. z drogą nr 519 - klasa Z oraz na odc. od skrzyżowania z drogą nr 519 - do gr. gminy - klasa G;

- droga nr 528 Orneta - Miłakowo - Morąg - zakładana klasa użytkowo-techniczna Z.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami drogom wojewódzkim należy zabezpieczyć:

- minimalne linie rozgraniczające szerokości 25 m jak dla klasy dróg G (główna) dla drogi nr 519 oraz dla odcinka drogi nr 527 Morąg – Olsztyn.

-minimalne linie rozgraniczające szerokości 20 m jak dla klasy Z (zbiorcza) dla pozostałych dróg wojewódzkich.

Szerokość tych linii może ulec zmianie w wyniku rozpoznania w koncepcji programowo - przestrzennej na etapie przygotowań do kompleksowej modernizacji w/w dróg do parametrów odpowiedniej klasy.

Ograniczenia dopuszczalnego nacisku pojedynczej osi wynikają z art.41 ust.6 ustawy z dn. 21 marca 1985 o drogach publicznych - Dz. U z 2018 poz.2222 z późn. zm.

W układzie podstawowym obsługującym bezpośrednio wydzielone jednostki strukturalne znajdują się następujące drogi powiatowe:

- droga nr 1178N Morąg – Bogaczewo

- droga nr 1191N Markowo - Zbożne

- droga nr 1199N Pieszkowo – Boguchwały – Zawroty

- droga nr 1221N Żabi Róg - Florczaki

- droga nr 1965N Zawroty – Szelań (dr. woj. nr 530)

Drogi te należy projektować w klasie Z (zbiorcza), dla których należy zabezpieczyć linie rozgraniczające szerokości 20 m.

Ważnymi w układzie podstawowym są również następujące drogi powiatowe:

- droga nr 1180N Morąg – dr. nr 1199N

- droga nr 1183N Godkowo – Strużyna – Niebrzydowo Wlk. – dr. nr 1180N na odcinku dr. nr 1191 – Niebrzydowo Wlk.

- droga nr 1186N Wilamowo – Słonecznik – Prošno- Ruś na odcinku Wenecja - Słonecznik
- droga nr 1211N Sambród - Morąg
- droga nr 1213N dr. nr 1211N (Rolnowo) – Kiełkuty – Dobrocin – Wenecja na odcinku gr. gm. – Wenecja
- droga numer 1215N Morąg – Wola Kudypaska
- droga nr 1219N Bramka – Tarda – Miłomłyn – Samborowo
- droga nr 1918N dr. nr 1213N – Kamionka – Królewno – dr. woj. 527 na odcinku dr. woj. nr 527 - dr. nr 1211N

Drogi te należy projektować w klasie L (lokalna), dla których należy zabezpieczyć linie rozgraniczające szerokości 15 m.

Pozostałe drogi powiatowe i gminne tworzą w gminie układ uzupełniający. Drogi te wymagają poprawienia stanu technicznego odcinków szczególnie ważnych dla prawidłowego funkcjonowania gminy i prawidłowej obsługi mieszkańców. Drogi powiatowe należy projektować w klasie L (lokalna) i zabezpieczyć pas drogowy szerokości min. 15 m. Drogi gminne należy projektować w klasie L (lokalna) lub D (dojazdowa) i zabezpieczyć dla nich pas drogowy szerokości min. 15 m.

Zlokalizowane na terenie gminy złoża surowców mineralnych, w przypadku przystąpienia do ich eksploatacji, komunikacyjnie będą obsługiwane przez drogi publiczne gminne, powiatowe i wojewódzkie. W związku z tym, że transport związany z eksploatacją kruszyw ma negatywne oddziaływanie na wszystkie kategorie dróg, dopuszczalne naciski pojedynczej osi pojazdu na nawierzchnię jezdni nie mogą przekroczyć faktycznej nośności tych dróg.

Kolej – teren zamknięty

Przez teren gm. Morąg przebiega linia kolejowa nr 220 Olsztyn – Bogaczewo, linia jednotorowa, zelektryfikowana, I-rzędna. Maksymalna prędkość do 90 km/h. Stacje techniczno handlowe znajdują się w miejscowości Żabi Róg i Morąg. W Morągu znajdują się ponadto dwie bocznice:

- a) jednostki wojskowej
- b) Mazurskie Zakłady Przem. Sklejek

Wszystkie prace w sąsiedztwie terenu zamkniętego linii kolejowej winny być realizowane zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa.

Linia kolejowa lokalna Morąg – Miłomłyn została rozebrana w roku 1998.

Powiązania komunikacyjne

Obszar gminy Morąg z krajem i województwem powiązany jest siecią dróg wojewódzkich oraz linią kolejową:

- droga wojewódzka nr 519 w Małdytach krzyżuje się z drogą ekspresową nr 7 (E-77) Gdańsk – Warszawa – Kraków – gr. państwa (północ –południe kraju),
- drogę wojewódzką nr 527 ze stolicą województwa Olsztynem,
- drogę wojewódzką nr 527 na odc. Morąg – Łukta i drogą wojewódzka nr 531 Łukta – Podlejski z drogą krajową międzyregionalną nr 16 Grudziądz – Augustów (zachód – wschód kraju),
- drogę wojewódzką nr 528 na odc. Morąg – Miłakowo oraz drogę wojewódzką nr 529 Miłakowo – Dobre Miasto z drogą krajową międzyregionalna nr 51 do przejścia granicznego w Bezledach,
- linia kolejowa I rzędna Olsztyn – Bogaczewo umożliwia poprzez Bogaczewo – Elbląg – Malbork powiązanie z linia magistralną Gdańsk – Warszawa oraz resztą kraju,

odgałęzienie w Bogaczewie poprzez przejście graniczne kolejowe w Braniewie, wiąże gminę z Rosją.

Gmina Morąg pomimo swojego położenia w pewnej odległości od dróg ekspresowych i międzyregionalnych posiada dogodne powiązania poprzez drogi wojewódzkie z krajem oraz z przejściami granicznymi.

Trasy rowerowe

Przez teren gminy przebiega projektowany korytarz uzupełniający nr 4 pomiędzy korytarzem trasy Green Velo a planowaną trasą Tysiąca Jezior Północnych. Projektowana trasa rowerowa o znaczeniu regionalnym o przebiegu Pieniężno - Orneta - Morąg - gm. Gietrzwałd.

Wyznaczenie i oznakowanie sieci lokalnych tras rowerowych powinno być przedmiotem odrębnego opracowania. Organizacja tych tras powinna mieć na uwadze miejsca atrakcyjne turystycznie i nawiązywać do przebiegu trasy międzyregionalnej. Należy wyznaczyć trasę rowerową na nieczynnym torowisku kolejowym przechodząca przez znaczny obszar gminy oraz włączyć ją w system tras wojewódzkich.

III.12. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej w mieście

Gospodarka wodna

Dwa wydajne ujęcia wody w pełni zaspokoją w perspektywie potrzeby odbiorców. Adaptuje się istniejące magistrale wodociągowe, natomiast w sieci rozdzielczej, szczególnie w zwartej zabudowie zajdzie konieczność sukcesyjnej wymiany odcinków tej sieci. Na wszystkich obszarach nowego zainwestowania, w celu utrzymania prawidłowego ciśnienia, należy dążyć do maksymalnego spierścieniowania sieci rozdzielczej.

Gospodarka ściekowa

Rozbudowany system kanalizacji miejskiej nie obejmuje w całości osiedla Robotniczego. Po zakończeniu realizacji oczyszczalni ścieków, pokryje ona w pełni potrzeby miasta oraz pozwoli na przyjęcie ścieków z części terenów gminy. W celu usprawnienia funkcjonowania istniejącego systemu kanalizacyjnego należy przebudować kolektory sanitarne na większe średnice w ul. Pomorskiej, przy Placu Kombatantów i w ul. Dąbrowskiego na wysokości ul. Weneckiej oraz zrealizować system kanalizacji na osiedlu Robotniczym.

Nowe tereny przewidziane do zainwestowania winny być skanalizowane a ścieki odprowadzone systemem grawitacyjno - tłocznym (w zależności od potrzeb) do istniejącej sieci. Do czasu zrealizowania systemu kanalizacji, w okresie przejściowym dopuszcza się stosowanie zbiorników bezodpływowych.

Kanalizacja deszczowa

Na system odwadniania miasta składają się kanały kryte i otwarte rowy melioracyjne. System ten na terenach obecnie zainwestowanych spełnia swoje zadania w zakresie odwadniania miasta ale ma niedomogi w zakresie ochrony środowiska gdyż na wylotach kanałów do odbiorników nie posiada separatorów zanieczyszczeń stałych.

Należy sukcesywnie eliminować nie zaewidencjonowane podłączenia kanalizacji sanitarnej do sieci burzowej na osiedlu Robotniczym.

Nowe tereny przewidziane do zainwestowania należy uzbroić w systemy kanalizacji burzowej.

III.13. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej w gminie

Gospodarka wodna

Sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód wglębnych dają podstawy do programowania zbiorowego zaopatrzenia w wodę wszystkich jednostek osadniczych i kompleksów turystycznych z wodociągów lokalnych wiejskich bądź zbiorowych grupowych. Wykorzystane do tego celu powinny być w maksymalnym stopniu istniejące wydajne odwierty studzienne i istniejąca infrastruktura techniczna.

W celu ochrony środowiska jak również podniesienia standardu życia ludności zamieszkałej oraz istniejącej i projektowanej bazy turystycznej, należy dążyć do objęcia całej ludności gminy siecią wodociągową zbiorczą.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami na terenach bez izolacji od użytkowych warstw wodonośnych bądź izolacji nieciągłej i zlewni pojeziernej, w szczególności na obszarach już zainwestowanych i przewidywanych do zainwestowania, konieczna jest budowa sieci wodociągowej równoległej z budową systemów kanalizacji sanitarnej i zbiorowej utylizacji ścieków. Zaopatrzenie w wodę miejscowości nie zwodociągowanych powinno odbywać się systemowo z ujęć wód podziemnych istniejących bądź nowoprojektowanych, których wydajność zabezpieczy potrzeby danych miejscowości i skupisk ludności.

Gospodarka ściekowa

Gospodarka ściekowa gminy Morąg jest realizowana zgodnie z ustanowioną Aglomeracją Morąg ostatnią zmianą Uchwała nr III/54/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. zmieniająca uchwałę Nr XXII/427/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Morąg oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Morąg.

§ 1. W uchwale Nr XXII/427/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Morąg oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Morąg (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2012 r. poz. 3634) § 1 otrzymuje brzmienie:
„Wyznacza się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego aglomerację Morąg o równoważnej liczbie mieszkańców 34 353, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Jędrychówko, obejmującą swym zasięgiem miasto Morąg oraz następujące miejscowości z terenu gminy Morąg: Białka, część miejscowości Bogaczewo, Bramka, Dury, część miejscowości Gulbity, Jurecki Młyn, część miejscowości Kretowiny, część miejscowości Kruszewnia, Lusajny Małe, Maliniak, część miejscowości Niebrzydowo Wielkie, Plebania Wólka, Ruś, Silin, część miejscowości Wilnowo, Woryty Morąskie, Zawroty, część miejscowości Żabi Róg.”.

Miejscowości wchodzące w skład aglomeracji:

Białka, część miejscowości Bogaczewo, Bramka, Dury, część miejscowości Gulbity, Jurecki Młyn, część miejscowości Kretowiny, część miejscowości Kruszewnia, Lusajny Małe, Maliniak, Morąg, część miejscowości Niebrzydowo Wielkie, Plebania Wólka, Ruś, Silin, część miejscowości Wilnowo, Woryty Morąskie, Zawroty, część miejscowości Żabi Róg;

1. Lokalizacja oczyszczalni ścieków:

Jędrychówko, adres: Jędrychówko 1A, działka nr 397/4, obręb Jędrychówko, współrzędne geograficzne (jako punkt przyjęto budynek administracyjno-biurowy): N 53° 54' 20", E 19° 54' 54", wylot ścieków oczyszczalni: N 53° 54' 16", E 19° 54' 56";

2. Przepustowość oczyszczalni ścieków:

Qsr.db. = 4 000 m³/db, Qmax.db. = 6000 m³/db, Qmaxh = 500 m³/h;

3. Długość i rodzaj istniejącej sieci kanalizacyjnej (bez przyłączy):

118,2 km, w tym: 79,7 km sieci grawitacyjnej, 38,5 km sieci tłocznej;

4. Długość i rodzaj planowanej do wybudowania sieci kanalizacyjnej (bez przyłączy): 2,2 km, w tym: 2,0 km sieci grawitacyjnej, 0,2 km sieci tłocznej;

5. Liczba mieszkańców stałych obsługiwanych przez istniejącą sieć: 16 026 osób;

6. Liczba mieszkańców stałych obsługiwanych przez planowaną do realizacji sieć kanalizacyjną: 348 osób;

7. Liczba turystów w sezonie turystyczno-wypoczynkowym, obsługiwanych przez istniejącą sieć kanalizacyjną: 368 osób;

8. Liczba turystów w sezonie turystyczno-wypoczynkowym, obsługiwanych przez planowaną do realizacji sieć kanalizacyjną: nie dotyczy;

9. Ilość, rodzaj i skład ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczą siecią kanalizacyjną do oczyszczalni:

Oczyszczalnia przyjmuje ścieki komunalne tj. mieszaninę ścieków socjalno-bytowych ze ściekami przemysłowymi i wód przypadkowych oraz ścieki dowożone do punktu zlewnego ścieków dowożonych beczkowozami. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni wyniosła w 2010 r. ogółem 1 063 352 m³, w tym ścieków dowożonych 4 147 m³. Wg sprzedaży ilość ścieków na oczyszczalni w Jędrzychówku wyniosła w 2010 r. ogółem 653 032 m³ (miasto Morąg 592 554 m³, miejscowości wiejskie 60 478 m³). W I półroczu 2011 r. oczyszczalnia przyjęła ogółem 604 669 m³ ścieków, w tym ścieków dowożonych 1 873,5 m³;

10. Ilość, rodzaj i skład ścieków przemysłowych odprowadzanych zbiorczą siecią kanalizacyjną do oczyszczalni:

Ilość, rodzaj i skład ścieków przemysłowych dopływających do oczyszczalni wyniosła w 2010 r. ogółem 105 502 m³, w tym: 89 726 m³ ścieki z przemysłu spożywczego oraz 15 776 m³ ścieków poprodukcyjnych, głównie z przemysłu drzewnego.

W I półroczu 2011 r. ilość, rodzaj i skład ścieków przemysłowych dopływających do oczyszczalni wyniosła ogółem 50 453 m³, w tym: 41 088 m³ ścieków z przemysłu spożywczego oraz 9 365 m³ ścieków poprodukcyjnych, głównie z przemysłu drzewnego;

11. Równoważna liczba mieszkańców (RLM) i przedstawienie sposobu jej wyliczenia: RLM aglomeracji określa się jako sumę liczby mieszkańców stałych + liczba miejsc noclegowych + RLM przemysłu.

a) Liczba stałych mieszkańców mieszkających w granicach aglomeracji wg stanu na dzień 08.12.2011 r. – 17 057 osób;

b) Miejsca noclegowe w granicach aglomeracji wg stanu na 02.11.2011 r. – 368 miejsc;

c) RLM przemysłu wylicza się na podstawie ilości ścieków ze sprzedaży za 2010 r. oraz dopuszczalnych wartości wskaźnika BZT5 określonych w załącznikach do umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków:

- przemysł spożywczy: 89 726 m³/rok x 0,80 BZT5/m³ = 71 781 kg BZT5/rok

- przemysł produkcyjny: 15 776 m³/rok x 0,45 kg BZT5/m³ = 7 099 kg BZT5/rok

Razem - 78 880 kg BZT5/rok

Stąd RLM przemysłu wynosi:

78 880 BZT5/rok : 365 db : 0,06 kg BZT5/Mx_{db} = 3 602 RLM.

Z uwagi na notowane w trakcie kontroli przekroczenia dopuszczalnych zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do kanalizacji zwiększa się o 20% wyliczoną wartość RLM tj. 3 602 RLM x 1,20 = 4 322 RLM.

Równoważna liczba mieszkańców wynosi: 17 057 + 368 + 4 322 = 21 747 RLM;

12. Informacje o formach ochrony przyrody zawierającą nazwę formy ochrony przyrody oraz numer i datę aktu prawnego uznającego za formę ochrony przyrody:

- a) Rezerваты przyrody: nie występują;
- b) Parki krajobrazowe: nie występują;
- c) Obszary Chronionego Krajobrazu:
- d) Obszar Natura 2000 SOOS Uroczysko Markowo
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 104 z dnia 3 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Z 2008 r. Woj. Warm. - Maz. Nr 176 poz. 2572);
 - Narieński Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 148 z dnia 13 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Z 2008 r. Woj. Warm. - Maz. Nr 179 poz. 2633);
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 150 z dnia 13 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Z 2008 r. Woj. Warm. - Maz. Nr 179 poz. 2635);
 - Obszar Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczysko Markowo” (PLH280032)
- e) Pomniki Przyrody:
 - dąb szypułkowy (nr 1166) obw. 497 cm, wys. 26 cm; ul. Zawiszy Czarnego – zieleniec k/palacu zasięg Nadleśnictwo Dobrocin, utworzony 2004 r., rozporządzenie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 19 z dnia 24 września 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Z 2004 r. Woj. Warm. - Maz. Nr 134 poz. 1685);
- f) Stanowiska dokumentacyjne: nie występują;
- g) Użytki ekologiczne:
 - Rozlewisko Morąskie – ostoja wielu rzadkich gatunków ptaków wodno – błotnych, rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 25 z dnia 30 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Z 2009 r. Woj. Warm.-Maz. Nr 105 poz. 1658);
- h) Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe: nie występują

13. Wskaźnik długości sieci:

Wskaźnik długości sieci obliczany jest jako stosunek przewidywanej do obsługi przez budowany system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej.

Liczba mieszkańców przewidywana do obsługi przez system kanalizacji zbiorczej – 348 osób,

Niezbędna do realizacji długość sieci kanalizacyjnej – 2 150,5 m.

Wskaźnik długości sieci wynosi: 161,8 mieszkańców na 1 km sieci;

14. Informację o strefach ochrony ujęć wody obejmujących tereny ochrony bezpośredniej i tereny ochrony pośredniej zawierającą oznaczenia aktu prawa miejscowego lub decyzji ustanawiających te strefy oraz zakazy, nakazy i ograniczenia obowiązujące na tym terenie:

Na terenie aglomeracji znajdują się dwa ujęcia wody: SUW Morąg i SUW Maliniak. Wokół ujęć wody ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej.

a) SUW Morąg, pozwolenie wodno prawne – decyzja znak: RLŚ.6341.51.2011 z dnia 05.07.2011 r. strefy ochronny bezpośredniej dla studni nr 1b - 14 m x 14 m, studni nr 2a - 15 m x 15 m, studni nr 3b - 20 m x 20 m, studni nr 4b - 11 m x 11 m, studni nr 6 15 m x 15 m obejmującą teren licząc od zakresu obudowy studni;

b) SUW Maliniak, pozwolenie wodno prawne znak: RLŚ.6341.55.2011 z dnia 05.07.2011 r. strefy ochrony bezpośredniej dla studni nr 1, 2 i 3 obejmującą teren o wymiarach 10 m licząc od zarysu obudowy studni;

W w/w strefach obowiązują zakazy i nakazy zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie;

15. Informacje o obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych zawierającą oznaczenie aktów prawa miejscowego ustanawiającego te obszary oraz zakazy, nakazy i ograniczenia obowiązujące na tym terenie:

Te obszary ustanawia Dyrektor RZGW w Gdańsku. Na terenie aglomeracji Morąg nie są ustanowione obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych;

16. Informacja o zakładach, których podłączenie do systemów kanalizacji zbiorczej jest planowane:

W najbliższym czasie nie planuje się podłączenie do systemów kanalizacji zbiorczej żadnych zakładów ponieważ na terenie aglomeracji nie powstaje żaden zakład;

Gospodarka gazowa

Przez teren gminy do miasta Morąg przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 PN 6,3 MPa relacji Nowa Wieś Mała - Morąg. Należy zachować normatywne odległości projektowanych urządzeń i obiektów od istniejących i projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia gazu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. (Dz. U. Nr 97 poz. 1055) oraz Rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r (Dz. U. Nr 139 poz. 686 – dotyczy gazociągów, dla których pozwolenie na budowę wydano przed dniem 12.12.2001r.) z Pn 91-M-34501.

W strefie chronionej gazociągu tj. po 5,0m po obu jego stronach prace ziemne wykonywać ręcznie z zachowaniem szczególnej ostrożności i pod nadzorem pracownika Punktu Dystrybucji Gazu w Morągu.

Zachować strefę o szerokości min. 5,0m po obu stronach gazociągu, która może być uprawiana rolniczo lub obsiana trawą, w strefie tej nie należy nasadzać drzew i krzewów, oraz projektować dróg i chodników.

Projektowane ogrodzenie terenu należy uzgodnić z pomorskim operatorem Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o Oddział Dystrybucji Gazu w Olsztynie.

Ze względów bezpieczeństwa należy zapewnić nieograniczony dostęp dla służb eksploatacyjnych POSD Sp. z o.o ODG w Olsztynie.

Dopuszcza się przebudowę kolizyjnych odcinków sieci gazowej na warunkach podanych przez dysponenta sieci. Koszt eliminacji kolizji będzie ponosił wnioskujący.

Na terenie gminy, obszary wiejskie, brak stacji redukcyjnych I^o i II° oraz brak sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia. Na terenie miasta Morąg występują: stacje redukcyjno – pomiarowe I-go i II-go stopnia oraz dwie stacje pomiarowe II-go stopnia. W mieście występuje również sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia.

Istnieją techniczne możliwości zasilania z sieci gazowej podmiotów ubiegających się o przyłączenie w przypadku uzyskania odpowiednich wskaźników opłacalności ekonomicznej na warunkach technicznych określonych przez operatora sieci gazowej.

Dalsza gazyfikacja miejscowości w gminie Morąg uzależniona jest od osiągnięcia odpowiednich wskaźników opłacalności analiz ekonomicznych.

Po opracowaniu przez gminę koncepcji gazyfikacji należy dążyć do objęcia siecią gazową średniego ciśnienia wszystkich miejscowości. Pozwoli to na podniesienie poziomu życia ludności, jak również eliminację istniejących wyeksploatowanych źródeł ciepła i zastąpienie ich wysokosprawnymi kotłowniami gazowymi

System oświetlenia ulic

System oświetlenia ulic poszczególnych miejscowości gminy powinien być systematycznie modernizowany w szczególności poprzez zastosowanie nowych energooszczędnych technologii opartych np. na diodach LED.

Telekomunikacja

Ustala się konieczność zabezpieczenia technicznej i przestrzennej dostępności do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej poprzez możliwości:

- lokalizowania sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej,
- objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.

Dzięki realizacji projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej” obejmującego m.in. gminę Morąg przewiduje się wzrost liczby inwestycji związanych z doprowadzeniem infrastruktury do odbiorców końcowych w tym klientów indywidualnych i przedsiębiorstw. Tym samym ograniczone zostanie zjawisko tzw. „wykluczenia cyfrowego”.

Elektroenergetyka

Obszar Gminy Morąg zasilany jest poprzez linie 15 kV pracujące w układzie promieniowym zasilane ze stacji 110/15 kV GPZ Morąg oraz GPZ Miłakowo. Ze stacji 110/15 kV GPZ Morąg zasilanej przelotowo z linii 110/15 kV relacji Mątki-Morąg oraz Morąg-Pasłęk, zasilane są liniami napowietrznymi 110 kV stacje 110/15 kV GPZ Miłakowo oraz GPZ Zalewo. Stan techniczny linii 110 kV, 15 kV i 0,4 kV oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV jest poprawny.

Sieci elektroenergetyczne i urządzenia podlegają bieżącym oględzinom przez służby techniczne Operatora. Konsekwencją tych działań jest realizacja prac na istniejących sieciach elektroenergetycznych w zakresie dokonywania ich ewentualnych napraw i konserwacji oraz wykonywanie nowych powiązań funkcjonalnych w sieciach 15 kV poprzez zamykanie „do pierścienia” linii terenowych 15 kV, dzięki czemu uelastycznia się układ sieciowy i umożliwia w większym zakresie szybsze podanie napięcia w przypadku awarii. Na terenach leśnych i zadrzewionych, na których znajdują się istniejące elektroenergetyczne linie napowietrzne sukcesywnie realizowane powinny być oprócz obowiązkowych wycinek, modernizacje istniejących linii napowietrznych 15 kV w zakresie montażu przewodów w izolacji. Wykonanie ww. modernizacji przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego terenu gminy.

Przyszłe działania inwestycyjne związane z zasilaniem w energię elektryczną gminy Morąg będą wynikały z jej rozwoju w tym intensyfikacji zabudowy. W przypadku przyłączania nowych obiektów bądź zwiększania mocy przez obiekty istniejące niezbędna będzie rozbudowa sieci elektroenergetycznej – SN 15 kV i nN 0,4 kV w oparciu o warunki określone przez operatora sieci dystrybucyjnej.

Przewiduje się przebudowę istniejących napowietrznych linii 110 kV w kierunku stacji GPZ Mątki oraz GPZ Pasłęk w zakresie montażu przewodów małowisowych i kabli światłowodowych zintegrowanych z przewodem odgromowym po trasie linii istniejących z wymianą części konstrukcyjnej słupowych wraz z fundamentami. Realizacja prac dla wskazanych powyżej linii 110 kV znalazła się na liście zadań strategicznych w obszarze

elektroenergetyki w ramach Planu Zagospodarowania Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana sposobu zagospodarowania terenu w odległości 15 m od skrajnych przewodów linii WN 110 kV oraz 5 m od skrajnych przewodów linii napowietrznych SN 15 kV lub przebudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej związana z nowo projektowanym sposobem zagospodarowania niezależnie od poziomu jej napięcia może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach z odpowiednim operatorem sieci.

Gospodarka ciepła

Gospodarka ciepła na terenie gminy oparta jest przede wszystkim o kotłownie lokalne i paleniska indywidualne opalane paliwem stałym. Są to często obiekty wyeksploatowane, stanowiące stałe źródło zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Należy dążyć do sukcesywnej ich eliminacji lub modernizacji z przechodzeniem na paliwa charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi. Zastępowanie węgla powinno być jednym z priorytetów w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również wykorzystanie w tym celu odnawialnych źródeł energii.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy ustala się możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii (zgodnie z ustawą prawo energetyczne).

Celem Strategii Rozwoju Energetyki Odnawialnej przyjętej przez Radę Ministrów we wrześniu 2000 r., Polityki Energetycznej Polski do 2025 r., przyjętej przez Radę Ministrów 4 stycznia 2005 r. oraz przyjętej również przez Radę Ministrów w 2003 roku Polityki Klimatycznej Polski – Strategie redukcji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020., jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 r. i do 9% w 2020 roku. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) ułatwi przede wszystkim osiągnięcie założonych w polityce ekologicznej celów w zakresie obniżenia emisji zanieczyszczeń odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne oraz substancji zakwaszających.

Lokalizowanie na terenie gminy ogniw fotowoltaicznych może być realizowane na terenach przewidzianych w planach miejscowych pod produkcję, bazy i przemysł, oraz na terenach rolnych zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przepisami odrębnymi (w tym prawo budowlane).

Spodziewane wody geotermalne mogą mieć temperaturę maksymalnie do około 45 - 50° i ich ewentualne wykorzystanie do ogrzewania prawdopodobnie wymagać będzie zastosowania pomp ciepłych.

Gospodarka odpadami

W 2010 roku zostało zamknięte składowisko odpadów w Zbożnem, na które trafiały odpady m.in. z terenu miasta i gminy Morąg. Jego zamknięcie było następstwem realizacji strategii Warmińsko-Mazurskiego Planu Gospodarki Odpadami, która wszystkie lokalne składowiska w Zachodnim Rejonie Gospodarki Odpadami zakwalifikowała właśnie do zamknięcia. Do unieszkodliwiania odpadów w tym rejonie przewidziano Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Rudnie k. Ostródy, który oddalony jest o ok. 50 km od składowiska w Zbożne. Właścicielem powyższego zakładu jest Związek Gmin Regionu Ostródzko - Iławskiego „Czyste Środowisko” w skład, którego wchodzi 19 gmin, w tym również gmina Morąg.

Po zamknięciu składowiska odpadów w Zbożne przystąpiono do jego rekultywacji. Do głównym celów powziętej rekultywacji zaliczyć należy zminimalizowanie negatywnego oddziaływania złoża odpadów na wody podziemne poprzez odizolowanie masy odpadowej od odpadów atmosferycznych, wyeliminowanie negatywnego wpływu składowiska na wody powierzchniowe, polepszenie walorów estetycznych otoczenie poprzez wkomponowanie zreaktywowanej czaszy w lokalny krajobraz.

Przeznaczenie terenu po wysypisku w Zbożne, po zakończeniu rekultywacji pod teren grzebalnictwa zwierząt, z możliwością utylizacji. Dodatkowo w obszarze dawnego wysypiska zlokalizowany jest Gminny Punkt Segregacji Odpadów oraz schronisko dla zwierząt. Realizacja grzebowiska będzie związana z projektem zagospodarowania całego obszaru oraz sporządzeniem wymaganych prawem odpowiednich dokumentów. Teren oznaczony symbolem „NU” należy docelowo przewidzieć także, jako teren gospodarowania odpadami komunalnymi. Dopuszcza się na tym terenie realizację OZE w formie paneli fotowoltaicznych, z których uzyskana energia może być wykorzystywana do utylizacji odpadów. Funkcja terenu określona symbolem „NU” (usuwanie nieczystości) wymaga dobrego skomunikowania oraz zachowania odpowiedniej odległości od istniejącej i projektowanej zabudowy. Projektowana lokalizacja spełnia wszystkie te warunki. Dopuszcza się możliwość zmiany lokalizacji grzebowiska zwierząt jeżeli będzie to wynikało z uwarunkowań środowiska przyrodniczego oraz potrzeb Samorządu.

III.14 Podstawowe elementy polityki przestrzennej

III.14.1. Lista ważniejszych działań dla realizacji zadań publicznych

Na podstawie Uchwały Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, z dnia 28 sierpnia 2018 roku, w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (Publikacja w Dzienniku Urzędowym z dnia 4 października 2018r poz. 4173) ustala się następujące rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie miasta i gminy Morąg

- 1. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 519 na odcinku Małdyty - Morąg (poprawa połączeń sieciowych województwa w-m i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu).*
- 2. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 527 na odcinku Morąg – Olsztyn cz. 2 na odcinku Łukta – Olsztyn (poprawa połączeń sieciowych województwa w-m i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu).*
- 3. Modernizacja linii 110kV Olsztyn Mątki -Morąg Plan rozwoju na lata 2017-2022 ENERGA OPERATOR SA*
- 4. Przebudowa linii 110kV Pasłęk - Morąg Plan rozwoju na lata 2017-2022 ENERGA OPERATOR SA*
- 5. Kształtowanie poprzeczne i podłużne koryta rzeki Miłakówka w km 25+500-31 + 100 gmina Morąg*
- 6. Kształtowanie poprzeczne i podłużne koryta rzeki Sała w km 21+ 096 -24+958 gmina Morąg*
- 7. Kształtowanie poprzeczne i podłużne koryta rzeki Morąg w km 0+000-2+800; 5+779-11+858; 12+080-15+632; 16+446-17+788; zabezpieczenie m Florczaki przed powodzią gm. Łukta i gm. Morąg*

8. Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (Plan Gospodarki odpadami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022)

Komunikacja

Modernizacja dróg wojewódzkich do wymaganych parametrów klasy „G”.

Modernizacja i realizacja nowych odcinków ulic w mieście w klasie „Z”, przez które przechodzą drogi wojewódzkie.

Modernizacja dróg powiatowych do parametrów klasy „Z” stanowiących podstawowy układ komunikacyjny gminy. Poprawienie stanu technicznego dróg powiatowych i gminnych w klasie „L” i „D” stanowiących układ uzupełniający.

Realizacja ścieżek rowerowych.

1. Budowa grzebalnika zwierząt na działce nr 286/30 obręb Złotna miejscowość Zbożne (teren po byłym wysypisku)
2. Wyznaczone w studium lokalizacje ważniejszych inwestycji celu publicznego:

Lp.	Numer działki	Pow. [ha]	Położenie - obręb	Uwagi
1	62/1	0,3400	Maliniak	Działka zajęta przez część boiska do piłki nożnej
2	5/67	0,5300	Nowy Dwór	Działka zajęta przez boisko
3	11/51	1,4050	Wenecja	Działka zajęta pod boisko
4	14/37 14/38	0,9052 0, 4018	Wenecja	Działka zapewniająca dostęp do jeziora Bartężek
5	389/133	1,1363	m. Bartężek – obręb Słonecznik	Działka zapewniająca dostęp do jeziora Bartężek
6	389/131	0,7640	m. Bartężek – obręb Słonecznik	działka stanowiąca drogę dojazdową do dz. nr 389/133
7	135/2	0,2100	Gubity	ogólnodostępna plaża
8	41	0,42	Bożęcín	Działka na cele obiektów sportowych
9	108	0,69	Chojnik	Działka na cele obiektów sportowych
10	379	0,10	Chojnik	Działka na cele obiektów sportowych
11	532	0,0473	Kalnik	Działka na cele obiektów sportowych
12	283/9	0,4166	Łącznie	Działka na cele obiektów sportowych
13	304/7	0,1049	Łącznie	Działka na cele obiektów sportowych
14	41	0,26	Markowo	Działka na cele obiektów sportowych
15	59/65	0,3832	Markowo	Działka na cele obiektów sportowych
16	130	0,2478	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
17	3004/4	0,6012	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
18	43	1,37	Strużyna	Działka na cele obiektów sportowych
19	221/3	0,2896	Strużyna	Działka na cele obiektów sportowych
20	43/2	0,4759	Bogaczewo	Działka na cele obiektów sportowych
21	400/11	0,6074	Bramka	Działka na cele obiektów sportowych
22	202	0,1069	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
23	221	0,2606	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
24	226	0,5966	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych

25	299	0,2563	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
26	393	2,5911	Ruś	Działka na cele obiektów sportowych
27	47/25	0,3427	Antoniewo	Działka na cele obiektów sportowych
Razem		18,6348		

Infrastruktura techniczna

Modernizacja do aktualnych potrzeb oczyszczalni ścieków w Morągu. Dokończenie realizacji skanalizowania zachodniej strony jeziora Narie (jednostka strukturalna "T"). Wyposażenie w kanalizację sanitarną miejscowości położonych na terenach bez izolacji od wód wglębnych (jednostka strukturalna „TR”). Wyposażenie w systemy kanalizacji sanitarnej miejscowości położonych w zlewni pojeziernej (jednostki strukturalne „M” „RT” „RT1”). Włączenie całego osiedla Robotniczego w Morągu do oczyszczalni ścieków. Realizacja sieci średniego ciśnienia oraz gazyfikacja większych miejscowości w gminie. Realizacja drugiej stacji redukcyjnej II° i wyposażenie w gaz ziemny południowej części miasta - osiedle Warszawskie oraz dzielnicę przemysłowo składową w Morągu.

Ochrona Krajobrazu

Zagospodarowanie zieleni krajobrazowej wokół użytku ekologicznego (jednostka strukturalna „F”).

Obsługa ludności

Wyposażenie w sale gimnastyczne tych szkół w gminie, które ich nie mają.
Realizacja kąpieliska gminnego nad jeziorem Narie w miejscowości Bogaczewo.

III.14.2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych

Na obszarze gminy miejscowymi planami należy objąć miejscowości o spodziewanym znacznym ruchu budowlanym. Są to miejscowości o przewidywanym i istniejącym rozwoju wielofunkcyjnym

Wskazane jest opracowanie planów miejscowych na obszarach bezpośrednio przyległych do terenu miasta jak, Szymanowo, Nowy Dwór, Jędrychówko, Raj, Kruszewnia.

Na zrekultywowanych terenach poeksploatacyjnych położonych w sąsiedztwie istniejących jednostek osadniczych dopuszcza się realizację zabudowy o charakterze wielofunkcyjnym, po opracowaniu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na pozostałych terenach dopuszcza się możliwość opracowania planów miejscowych, jeżeli będzie to wynikało z potrzeb Samorządu Gminy lub Województwa.

III.14.3. Polityka gospodarki nieruchomościami gminy

Prowadzenie prawidłowej gospodarki nieruchomościami jest możliwe, gdy gmina posiada odpowiednie zasoby gruntów na obszarach przewidzianych do wzmożonego ruchu inwestycyjnego. Są one także niezbędne do realizacji celów publicznych. Samorząd gminy celem powiększenia zasobów komunalnych powinien koncentrować się na:

- nabywaniu gruntów w rejonach, w których będą podjęte uchwały o sporządzaniu planów miejscowych,
- nabywaniu nieruchomości po korzystnych cenach z wolnego rynku,
- korzystaniu z prawa pierwokupu, na terenach objętych działaniami w strategii gminy.

III.14.4. Polityka przestrzenna związana z obronnością i bezpieczeństwem państwa

System planowania i zagospodarowania przestrzennego w Polsce zawiera prawne mechanizmy umożliwiające uwzględnianie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa.

Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018r poz.1945), ustawy o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 191, ze zm.) Prawo budowlane (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1202), Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz.799 z późn. zm.) itp. przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa na obszarze gminy Morąg:

Na terenie gminy i miasta Morąg zlokalizowane są zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 42/MON z dnia 4 marca 2016 roku w sprawie ustalenia terenów zamkniętych-tereny zamknięte resortu obrony narodowej stanowiące kompleksy wojskowe K-721 i K -723. Tereny te są wyłączone z zagospodarowania realizowanego przez Samorząd ponieważ należą do resortu obrony narodowej. Zgodnie z Decyzją Nr 386/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 września 2015 r. w sprawie realizacji w resorcie obrony narodowej zadań z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego strefy ochronne ustanawia się w planie miejscowym.

Jednym z podstawowych celów racjonalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego jest uwzględnienie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa. Istotne znaczenie dla systemu obronności państwa ma podsystem nie militarny, realizujący w układzie przestrzennym zadania w obszarze gospodarczo-obronnym i ochronnym. Do zagadnień szczególnie istotnych dla obronności i bezpieczeństwa należy zaliczyć rozwiązanie przestrzenne oraz stan techniczny systemów infrastruktury: obronności i bezpieczeństwa państwa, społecznej i ekonomiczno-technicznej, a także systemów sieci osadniczej, produkcji, energetyki i gospodarki wodnej oraz stan kształtowania i ochrony środowiska.

Potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa uwzględnione są w następujących zagadnieniach, które obejmuje studium gminy:

- kierunki rozwoju systemów komunikacji;
- kierunki rozwoju w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów wyłączonych spod zabudowy;
- obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujące w gminie

III.14.5. Ochrona przeciwpożarowa

W zakresie ochrony przeciwpożarowej działa sieć ochotniczych straży pożarnych w postaci jednostek OSP w miejscowościach: Słonecznik, Bramka, Królewo, Kalnik, Chojnik, Nowy Dwór, Ruś, Jurki, Bogaczewo, Strużyna, Łączno, Żabi Róg.

W mieście Morągu jest Jednostka Ratowniczo Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej oraz Jednostka Wojskowej Straży Pożarnej.

Rozlokowanie jednostek jest równomierne i zapewnia odpowiednie zabezpieczenie obszaru gminy.

Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zagadnienia przeciwpożarowe przewidując w systemach wodociągowych odpowiednie przekroje sieci a wydajność ujęcia musi być większa od wymaganej wydajności normatywnej 5 dm³/sek. W przypadku nie spełnienia tego warunku należy w danej miejscowości wykonać betonowy zbiornik p. poż., przyjmując, za 11/sek 10 m³ pojemności zbiornika zlokalizowanego w odległości nie większej niż 500 m od najdalszego zabudowania.

Dopuszcza się wykonanie punktów czerpalnych wody przeciwpożarowej na rzekach i zbiornikach naturalnych leżących w pobliżu rozpatrywanych miejscowości.

IV. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH NA OBSZARZE GMINY MORĄG

Lp.	Obszar AZP	Nr stanowiska na obszarze AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Miejscowość
1.	19-56	1	1	Markowo
2.		2	12	Złotna
3.		3	3	Markowo
4. ²⁾		4	1	Złotna
5.		5	2	Złotna
6.		6	3	Złotna
7.		7	4	Złotna
8.		8	17	Niebrzydowo Wielkie
9.		9	5	Złotna
10.		10	4	Markowo
11.		11	5	Markowo
12.		12	6	Markowo
13.		13	7	Markowo
14.		14	8	Markowo
15.		15	9	Markowo
16.		16	10	Markowo
17.		17	1	Strużyna
18.		18	11	Markowo
19.		19	6	Złotna
20.		20	12	Markowo
21.		21	2	Strużyna
22.		22	3	Strużyna
23.		23	4	Strużyna
24.		28	2	Markowo
25.		29	6	Strużyna
26.		30	7	Strużyna
27.		31	8	Strużyna
28.		32	13	Markowo
29.		33	14	Markowo
30.		34	13	Złotna
31.		35	14	Złotna
32.		36	5	Strużyna
33.		37	9	Strużyna
34.		38	10	Strużyna
35.		39	11	Strużyna
36.		40	12	Strużyna
37.		41	13	Strużyna
38.		42	14	Strużyna
39.		43	15	Strużyna
40.		44	16	Strużyna
41.		45	22	Strużyna
42.		46	17	Strużyna
43.		47	18	Strużyna
44.		48	23	Strużyna
45.		49	18	Niebrzydowo Wielkie
46.		50	19	Strużyna
47.		51	20	Strużyna
48. ¹⁾		54	21	Strużyna
49. ⁴⁾	20-55	1	1	Rolnowo

50.		2	7	Złotna
51.		3	8	Złotna
52.		4	9	Złotna
53.		5	10	Złotna
54.		6	11	Złotna
55.		7	1	Królewo
56.		8	2	Królewo
57.		9	8	Nowy Dwór
58.		10	9	Nowy Dwór
59.		11	10	Nowy Dwór
60.		12	11	Nowy Dwór
61.		13	12	Nowy Dwór
62.		14	2	Rolnowo (Anin)
63.		15	3	Rolnowo (Anin)
64.		16	1	Chojnik
65.		17	2	Chojnik
66.		18	3	Chojnik
67.		19	4	Chojnik
68.		20	5	Chojnik
69.		21	6	Chojnik
70.		22	7	Chojnik
71.		23	8	Chojnik
72.		24	9	Chojnik
73.		25	10	Chojnik
74.		26	11	Chojnik
75.		27	12	Chojnik
76. ²⁾		1	1	Woryty Morąskie
77. ²⁾		2	1	Niebrzydowo Wielkie
78.		3	1	Jurki
79.		4	2	Jurki
80.		5	3	Maliniak
81.		6	1	Gulbity
82.		7	2	Gulbity
83.		8	3	Gulbity
84.		9	4	Gulbity
85.		10	5	Gulbity
86.		11	6	Gulbity
87.		12	7	Gulbity
88.		13	8	Gulbity
89.		14	9	Gulbity
90.		15	2	Niebrzydowo Wielkie
91.		16	3	Niebrzydowo Wielkie
92.		17	4	Niebrzydowo Wielkie
93.		18	5	Niebrzydowo Wielkie
94.		19	6	Niebrzydowo Wielkie
95.		20	7	Niebrzydowo Wielkie
96.		21	8	Niebrzydowo Wielkie
97.		22	9	Niebrzydowo Wielkie
98.	20-56	23	10	Niebrzydowo Wielkie
99.		24	11	Niebrzydowo Wielkie
100.		25	10	Gulbity
101.		26	11	Gulbity
102.		27	12	Gulbity
103.		28	12	Niebrzydowo Wielkie
104.		29	13	Niebrzydowo Wielkie
105.		30	14	Niebrzydowo Wielkie
106.		31	13	Gulbity
107.		32	15	Niebrzydowo Wielkie
108.		33	16	Niebrzydowo Wielkie
109.		34	3	Jurki
110.		35	4	Jurki
111.		36	2	Łącznie
112.		37	13	Nowy Dwór
113.		38	14	Nowy Dwór
114.		39	5	Jurki
115.		40	6	Jurki
116.		41	7	Jurki
117.		42	8	Jurki
118.		43	9	Jurki
119.		44	10	Jurki
120.		45	3	Łącznie

121.		46	4	Łącznie
122.		47	11	Jurki
123.		48	12	Jurki
124.		49	13	Jurki
125.		50	14	Jurki
126.		51	15	Jurki
127.		52	16	Jurki
128.		53	5	Łącznie
129.		54	6	Łącznie
130.		55	7	Łącznie
131.		56	8	Łącznie
132.		57	9	Łącznie
133.		58	10	Łącznie
134.		59	11	Łącznie
135.		60	12	Łącznie
136.		61	13	Łącznie
137.		62	14	Łącznie
138.		63	15	Łącznie
139.		64	16	Łącznie
140.		65	17	Łącznie
141.		66	18	Łącznie
142.		67	19	Łącznie
143.		68	20	Łącznie
144. ²⁾		69	1	Łącznie
145. ²⁾		70	1	Plebania Wólka
146.		21	12	Jędrzychówko
147.		22	13	Jędrzychówko
148.		23	14	Jędrzychówko
149.		24	15	Jędrzychówko
150.		25	16	Jędrzychówko
151.	21-55	26	17	Jędrzychówko
152.		27	18	Jędrzychówko
153.		28	19	Jędrzychówko
154.		29	15	Nowy Dwór
155.		30	16	Nowy Dwór
156.		31	20	Jędrzychówko
157. ¹²⁾		1	1	Morąg
158. ²⁾		2	2	Morąg
159. ²³⁾		3	3	Morąg
160. ²³⁾		4	4	Morąg
161. ²³⁾		5	5	Morąg
162. ²³⁾		6	6	Morąg
163. ²³⁾		7	7	Morąg
164. ²⁾		8	1	Bogaczewo
165. ²⁾		9	2	Bogaczewo
166. ⁴⁾		10	1	Dury
167. ²⁾		11	1	Jędrzychówko
168. ⁴⁾		12	1	Kruszewnia
169. ³⁾		13	8	Morąg
170.		14	1	Nowy Dwór
171.		15	2	Nowy Dwór
172. ³⁾		16	9	Morąg
173.		17	3	Nowy Dwór
174.	21-56	18	4	Nowy Dwór
175.		19	5	Nowy Dwór
176.		20	6	Nowy Dwór
177.		21	7	Nowy Dwór
178.		22	2	Jędrzychówko
179. ³⁾		23	3	Jędrzychówko
180. ³⁾		24	4	Jędrzychówko
181. ³⁾		25	2	Kruszewnia
182. ²⁾		26	3	Kruszewnia
183.		27	4	Kruszewnia
184.		28	5	Kruszewnia
185. ³⁾		29	6	Kruszewnia
186. ³⁾		30	7	Kruszewnia
187.		31	2	Bramka
188.		32	8	Kruszewnia
189.		33	9	Kruszewnia
190.		34	10	Kruszewnia
191. ¹⁾		35	11	Kruszewnia

192.		36	12	Kruszewnia
193.		37	1	Maliniak
194.		38	2	Maliniak
195.		39	7	Bogaczewo
196.		40	8	Bogaczewo
197.		41	9	Bogaczewo
198.		42	10	Bogaczewo
199.		43	11	Bogaczewo
200.		44	12	Bogaczewo
201.		45	13	Bogaczewo
202.		46	14	Bogaczewo
203.		47	15	Bogaczewo
204.		48	16	Bogaczewo
205.		49	5	Jędrychówko
206.		50	6	Jędrychówko
207.		51	7	Jędrychówko
208.		52	8	Jędrychówko
209.		53	9	Jędrychówko
210.		54	10	Jędrychówko
211.		55	2	Raj
212.		56	11	Jędrychówko
213. ^{2/3/4}		57	10	Morąg
214. ^{2/}	21-57	1	3	Bogaczewo
215. ^{2/}		3	2	Kretowiny
216. ^{2/}		4	3	Kretowiny
217. ^{2/}		5	5	Kretowiny
218. ^{2/}		6	6	Kretowiny
219. ^{2/}		7	7	Kretowiny
220. ^{2/}		8	8	Kretowiny
221. ^{2/}		9	9	Kretowiny
222.		10	10	Kretowiny
223.		11	1	Tańlawki
224.		12	2	Wilnowo
225.		14	3	Wilnowo
226.		16	4	Wilnowo
227.		17	5	Wilnowo
228.		18	6	Wilnowo
229.		27	1	Wilnowo
230.		28	7	Wilnowo
231.		42	8	Wilnowo
232.		43	9	Wilnowo
233.		47	4	Bogaczewo
234.		48	5	Bogaczewo
235.	49	6	Bogaczewo	
236.	50	3	Żabi Róg	
237.	51	4	Żabi Róg	
238.	52	11	Kretowiny	
239. ^{4/}	53	2	Tańlawki	
240. ^{1/}	22-55	1	1	Wenecja
241. ^{1/}		2	2	Wenecja
242.		11	3	Wenecja
243.		12	4	Wenecja
244.		13	5	Wenecja
245.		14	6	Wenecja
246.		15	7	Wenecja
247.		16	8	Wenecja
248.		17	9	Wenecja
249.		18	10	Wenecja
250.		19	11	Wenecja
251.		20	12	Wenecja
252.		21	13	Wenecja
253.		22	14	Wenecja
254.		23	15	Wenecja
255.		24	16	Wenecja
256.		25	17	Wenecja
257.		26	18	Wenecja
258.		27	19	Wenecja
259.		28	20	Wenecja
260.		37	1	Kudypy
261.		38	1	Słonecznik
262.		39	2	Słonecznik

263.		40	3	Ślonecznik
264.		41	4	Ślonecznik
265.		42	5	Ślonecznik
266.		43	6	Ślonecznik
267.		44	7	Ślonecznik
268.		45	8	Ślonecznik
269.		46	9	Ślonecznik
270.		47	10	Ślonecznik
271.		48	11	Ślonecznik
272.		49	12	Ślonecznik
273.		50	13	Ślonecznik
274.		51	14	Ślonecznik
275.		52	15	Ślonecznik
276.		53	16	Ślonecznik
277. ⁴⁾	22-57	1	1	Żabi Róg
278. ⁴⁾		2	2	Żabi Róg
279. ⁴⁾		3	3	Żabi Róg
280.		4	4	Żabi Róg
281.		5	5	Żabi Róg
282.		6	6	Żabi Róg
283. ⁴⁾		20	1	Lusajny Małe
284.		21	2	Tatławki
285.	23-55	1	18	Ślonecznik
286.		2	19	Ślonecznik
287.		3	20	Ślonecznik
288.		4	21	Ślonecznik
289.		5	22	Ślonecznik
290.		6	23	Ślonecznik
291.		7	24	Ślonecznik
292.		8	25	Ślonecznik
293.		9	26	Ślonecznik
294.		10	27	Ślonecznik
295.		11	28	Ślonecznik
296.		12	29	Ślonecznik
297.		13	30	Ślonecznik
298.		25	17	Ślonecznik
299.	23-56	1	1	Ślonecznik
300.		2	2	Ślonecznik
301.		3	1	Ruś

źródło: WUOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu, ¹⁾ stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, ²⁾ stanowisko archeologiczne archiwalne bez lokalizacji w terenie – nie oznaczono na rysunku studium, ³⁾ stanowisko archeologiczne w zasięgu rysunku studium obszaru miasta Morąg, ⁴⁾ brak karty stanowiska archeologicznego i jego lokalizacji – nie oznaczono na rysunku studium

PRZEWODNICZĄCY
RADY WIEJSKIEJ

Marek Račkowski